poezia nordică modernă

Abonamente la „Biblioteca pentru toţi"
pentru cititorii de la sate.

Doriţi să vă asiguraţi obţinerea tuturor volumelor ce apar în colecţia noastră într-o perioadă de timp (şase luni, un an, sau permanent)?

Doriţi să evitaţi căutarea îndelungată a unor numere grabnic epuizate?

Adresîndu-vă în scris

Librăriei «Cartea prin poştă»

a Cooperaţiei de consum din
Bucureşti, str. Serg. Nuţu Ion nr. 8—12

aveţi posibilitatea să vă abonaţi la colecţia «Biblioteca pentru toţi», asigurîndu-vă în felul acesta primirea la domiciliu, lunar, a tuturor numerelor ce apar.

Plata valorii cărţilor şi a transportului se face la primirea coletului.

În scrisoarea ce o adresaţi Librăriei «Cartea prin poştă» specificaţi dacă doriţi abonamente la întreaga colecţie (inclusiv reeditările) sau solicitaţi primirea numai a numerelor noi. Abonamentul este condiţionat de acceptarea tuturor volumelor apărute în perioada de timp stabilită de dv.

În lunile iulie 1968 — ianuarie 1969 vor vedea lumina tiparului noi volume de mare interes din literatura română şi universală, aparţinînd scriitorilor: H. Hesse, Zaharia Stancu, Graham Greene, Valmiki, A. Camus, Al. Macedonski, M. Proust, Ch. Dickens, A. Gide, Plaut, Sienkiewicz, Fr. Kafka, E. Sue, E. Caldwell, Geo Bogza, D. Bolintineanu, R. Radiguet, I. Agârbiceanu, Iacob Negruzzi ş.a.

Nu ezitaţi! Abonaţi-vă într-un timp cît mai scurt posibil: numărul abonamentelor este limitat.

«Biblioteca pentru toţi» — cartea preferată a întregii familii

«Biblioteca pentru toţi» oferă lecturi utile şi agreabile pentru toate vîrstele şi toate gusturile.

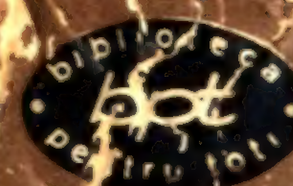
Abonaţi-vă neîntîrziat la
«Biblioteca pentru toţi»

editura pentru literatură

458

poezia nordică modernă

poezia nordică modernă

II (norvegia • suedia)

Ilustrația copertei: *Mihu Vulcănescu*

poezia nordică modernă

II (norvegia • suedia)

CULEGERE DE
VERONICA PORUMBACU ȘI
TAȘCU GHEORGHIU

TRADUCERI DE
TAȘCU GHEORGHIU, VERONICA PORUMBACU ȘI
PETRE STOICA

PREZENTĂRI ȘI
NOTE BIOBIBLIOGRAFICE DE
VERONICA PORUMBACU

1 9 6 8

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

NORVEGIA

Ce era Norvegia în cunoștințele noastre curente? O multitudine de platouri aride netezite de ghețarii de odinioară, de pămînturi acoperite de ghețuri, de munți cu păduri de brazi și o dantelă de fiorduri pitorești și sărace, din care au pornit de mult, pe corăbiile lor lungi, vikingii din Sagas, *descoperitorii precolumbieni ai Americii, și, mai recent, exploratorii celor doi poli, Nansen și Amundsen. Un cadru impregnat de ecourile dansurilor norvegiene ale lui Edvard Grieg, de poezia patriarhală a familiei Synnöve Solbakken, dar și de dramaticele conflicte între visătorul Peer Gynt și lume, între constructorul Solness și concetățeni, între Nora și societate; cam la atîta se reduceau cunoștințele despre țara care a trecut după secole de vasalitate față de Danemarca sub suzeranitatea Suediei, pentru a-și cîștiga neatîrnarea abia la începutul veacului nostru. Pînă în 1905, și de fapt și două-trei decenii după această dată, foarte multe linii de forță ale istoriei, filologiei și literaturii coincideau cu aspirația renașterii și afirmației naționale, îmbinată, așa cum s-a întîmplat și în cazul lui Ibsen, cu aspirația protestatar-socială. Definirea graiului însuși, în raport cu cel danez, s-a produs în Norvegia prin ciocniri de opinii. Și azi, alături de limba denu-*

mită Bokmål *(limba cărților), mulți prozatori și poeți, dramaturgi și critici literari scriu în* ny-norsk *(neo-norvegiana), acel grai rezultat din unificarea diverselor dialecte, de către filologul și poetul din veacul trecut, Aasen, limbă care se bucură, din 1885, de aceleași drepturi ca și cea tradițională, și pe care forurile culturale ale statului se străduiesc să o generalizeze astăzi și prin manualele școlare. Cît despre literatura norvegiană care începe cu legendele nordice arhaice, ea avea să dăruie peisajului scandinav din sec. XVII poemele religioase ale unei Dorothe Engelbrectsdatter și cele ale pastorului-poet Petter Dass, iar veacului XIX, opera lirică a unui Wergeland și Welhaven (adversari în gusturi, dar romantici în esență), versurile unor campioni ai neo-norvegienei: Ivar Aasen și Aasmund Olavsson Vinje, proza pitorească a unui Björnstjerne Björnson, și noul suflu teatral al lui Ibsen: într-un cuvînt, o „epocă de aur" a literaturii. Secolul XX, cernit în primul deceniu prin pierderea lui Ibsen, Grieg și Björnson, adaugă acestei galerii ilustre nume celebre în proză, ca acela al romancierei Sigrid Undset, încununată cu Premiul Nobel, al prozatorilor tradiționali Johann Bojer și Olav Duun, iar în dramă, pe cel al unui demn urmaș al lui Ibsen: Helge Krog. În zorii aceluiași secol, apare o constelație de poeți, al cărei astru major, Sigbjørn Obstfelder, mort în 1900, nu și-a pierdut strălucirea în veacul nostru: un senzitiv neoromantic, în contratimp cu determinismul și pozitivismul epocii, un peregrin a cărui umbră stranie o va evoca Rilke în* Caietele lui Malte Laurids Brigge, *un înnoitor al poeziei, care introduce în lirica Nordului, într-o epocă a performanțelor formale, versul liber, un poet pe care exegeții moderni îl socotesc mai apropiat ca ton de Gerard Manley Hopkins decît de Whitman; un veșnic singur și veșnic străin pe pămîntul unde*

pînă și anonimii întîlniți în vagabondajele sale nocturne se hrănesc zadarnic, în singurătatea absolută, cu iluzia de comunicare:

„Aburi de negură curg peste copaci și răzoare;
frunza e fără culoare, iarba fără verdeață.
Lămpile-n negură par galbene-roșii pupile,
galbene-roșii pupile care se cască bizar.

Nimeni nu vine să rîdă, nici să suspine pe-alei.
Stau și tușesc. Și îmi sună tusa-n batjocură-n urmă.
Merg. Și-mi pare că altul pașii-mi imită din umbră.

Dar pe drumul tăcut unde nu-s felinare,
șade, ascunsă de crengi, pe bancă o fată pierdută.
Voalul acoperă obrajii ei firavi, voalul ei negru —
voalul învăluie ochii cu licăr ciudat.

Și mă cuprinde o tristă, noptatică bucurie
c-am întîlnit în neguri, în noaptea moartă, un om.
Șed liniștit lîngă dînsa, voalu-i ridic în tăcere,
ochii de-ai ei mi-i apropii, sufletul de sufletul ei.

. . . .

Dar, prin răzorul de ceață, mute cad frunzele negre
și-n întuneric, pe bancă, șade o anonimă:
strînge la pieptul ei cald chipul unui bolnav,
strînge în mîinile moi ochii sălbatici de frică".[1]

Printre puținii descendenți ai lui Obstfelder, poate nu ne înșelăm a-l socoti pe un Henrik Rytter (1877—1950) poetul și traducătorul în ny-norsk, *în ale cărui versuri se recunoaște amprenta înaintașului:*

[1] Traducerea lui Marcel Romanescu, apărută în prefața la *Teatrul lui Obstfelder*, tălmăcit de același poet în 1927 (Ed. Cartea românească).

„De ce îmi vorbesc?
Cînd fiecare cuvînt ce mi-l spun
e rece!
Eu însumi atît de bogat sînt în frig;
de ce îmi pun pe umeri
și propriul lor frig?
În inima și gîndul lor e atîta căldură;
le-o văd în ochii,
cînd se privesc unii pe alții.
De ce au atîta căldură
unul pentru celălalt?
Poate fiindcă
mi-au lăsat numai mie
tot frigul lor?

. . . .

O, îmi spun —
dacă aș întîlni un ochi
ce m-ar privi prietenos,
dacă ar exista pe lume un chip
să-mi insufle puțină căldură —
o, îmi spun,
atunci m-aș crede în stare să uit răceala din lume,
și să cad în genunchi înaintea-i,
în semn de adorare!"

După apariția singulară a unui poet modern ca Obstfelder, ne putem pune legitim întrebarea, o dată cu George C. Schoolfield, care a consacrat literaturilor nordice, în 1962, interesante studii în revista Fundației americano-scandinave: cum se face că un popor care se afirmă atît de polemic în istorie, descoperă poezia modernă la un deceniu și mai bine distanță de momentul în care o Edith Södergran o revela Nordului? Cea dintîi explicație a eseistului: legătura mai strînsă cu poezia daneză tradițională decît cu cea suedeză și fino-suedeză modernă, e mai curînd corolarul explicației substanțiale la care subscriem, și anume aceea că poezia norvegiană reflecta, la sfîrșitul veacului trecut și în primele decenii ale celui prezent, mîndria, orgoliul național al unei comunități în care cultura țărănească juca încă un rol principal. Chiar și linia protestatară, mai fertilă în proză și dramă („muza Norvegiei e mai curînd Caliope decît Erato", *spune Schoolfield), își are origina în aceeași conjunctură. O dată cu industrializarea țării ce urmează obținerii independenței, o dată cu transformarea poeticelor cascade în surse de curent și cu schimbarea la față a vieții fermierilor, pescarilor și matelotilor, reacția literară a unei țări de tip patriarhal are caractere specifice. Marele Knut Hamsun însuși, vagabondul care va cuceri Europa cu romanele* Pan *și* Foamea *irupe în zorii veacului cu un* Cor sălbatic *(titlul unicului său volum de versuri), un elogiu robust și vital al solitudinii în pădurile neumblate, bîntuite de ciudatul soare de la miezul nopții. Contemporanii lui Hamsun reflectă conflictul între civilizație și natură, o natură atît de generoasă în „jocuri secunde", în imagini răsfrînte în apa fiordurilor și lacurilor, încît operația de alchimie lirică pare pleonastică. Deseori, conflictul se traduce prin ciocnirea între concepțiile de viață ale generațiilor. Primul roman al lui Nils Collett Vogt, fiul unei familii conservatoare, e o carte de rebeliune boemă împotriva părinților, calmată cu vîrsta și transformată într-o exaltare vitalistă a pămîntului. Acesta e laitmotivul poeziei norvegiene, ce se întîlnește, sublimat, chiar și în versurile unui pictor impresionist al priveliștilor aburite și evanescente ale Sudului peninsular, cum e Vilhelm Krag, căruia i se poate perfect aplica afirmația lui Willy Dahl: în simbolism, Norvegia se desparte de Europa, întîrziind cu o epocă.*

Înainte de a trece la schițarea cîtorva profiluri poetice, sîntem datori a menționa o condiție de evoluție lirică specifică acestei țări care nu cunoaște angoasele (Țipătul *pictorului Munch e o excepție, confirmînd regula statistică: norvegienii dau cel mai mic număr de sinucigași de pe continent): poporul fiordurilor se luptă încă și în veacul nostru pentru perfecționarea acelei limbi literare dialectale pe care fiecare poet* ny-norsk *o modelează și o îmbogățește cu specificul lexical și raritățile arhaice ale locului de baștină, practicînd fie lirica ingenuă neoromantică a unui naturalist în proză, Arne Garborg, fie cea patriotică, de exaltare a violențelor naturii, așa cum o întîlnim la Tore Ørjasæter, sau de meditație cu accent mistic, a unui Olav Aukrust, pentru care decorul montan e doar* „o scenă a simbolurilor și problemelor universale“ *(Harald Beyer) și care asimilează poezia însăși divinității:*

„Tăcut mă umbri un doliu
cu aripi enorme.
Singur în cetatea tristeții
trăiam fără zîmbet.
Floarea scînteietoare a bucuriilor tainice
se vesteji, cînd speranța alinătoare
fu alungată.

. . . .

Tăcut în noaptea cea mai adîncă
zăceam — și în lanțuri.
Neatinse comori
vedeam înainte.
Fericit de nespus, să trăiesc
cu ele în poală,
în Netimpul care părea că îmi dă
nenumitul meu nume.

Fericită, în sonore furtuni,
toată încremenirea
se ridica în forme scînteietoare
și rîdea și trăia.
Deschisele ceruri sunau
și cîntau pentru mine.
Și totul așijderi vorbea
de la sine, deodată.
«Învățați în flacăra sfîntă
să vă cunoașteți!...»“

În același ny-norsk *își va scrie poemele Kristofer Uppdal, autor de balade și dedicații duioase* („Trudind din greu, am nădușit / zi după zi în viața asta; / noroc și-amar am împărțit./ Eram bărbatul; tu, nevasta“) *și epigrame* („Cînd sînt bolnav, simt capul greu, / Nu văd, mi-e gîndul răvășit. / Dar sînt bătrîni și tineri care / Un gînd vreodată n-au gîndit“); *același grai îl folosește un pictor îndrăgostit de peisajul și stilul țărănesc de viață, Tarjei Vesaas, celebru mai ales prin romanele sale, un declarat tradiționalist ca Einar Skjæraasen, o poetă a intimității domestice, ca Halldis Moren Vesaas, un îndrăgostit pătimaș ca Jan Magnus Bruheim, un fanatic al purității morale și intransigenței, ca Ragnvald Skrede și un liric ca Olav H. Hauge, care amintește elegiile lui Thomas Gray și liedurile clasice, dar practică nu o dată și poezia de notație:*

„Un cuvînt —
o piatră
și un rîu rece.
Încă o piatră —
îmi trebuie sumedenie de pietre
dacă vreau să ajung undeva.“

Dincolo de această strădanie, cîteodată absorbantă, de creare a însuși instrumentului de expresie, poezia norvegiană care utiliza existentul Boksmål *a cunoscut în primul pătrar al secolului un reviriment liric local. În jurul lui 1910 își fac apariția doi poeți care ar putea fi cu greu incluși în vreunul din curentele literare ale epocii. Unul din ei e Olaf Bull,* „un Keats al Norvegiei" *(cum îl caracterizează Edv. Beyer, comparîndu-i* Metopa *cu* Oda la o urnă grecească*), un poet de largă audiență publică în Norvegia, cînd meditativ, cînd teluric, cînd romantic, cu o delicată tentă de auto-ironie, cînd epic și monumental, un maestru al variațiunilor și virtuozităților formale. Celălalt poet e Herman Wildenvey, absolventul unui seminar teologic care, departe de a scrie versuri de inspirație religioasă, devine un trubadur în genul lui Wessel (sec. al XVIII-lea), perpetuînd tradiția cîntecului pe care o vor continua în zilele noastre un Jakob Sande și un André Bjerke. În afara celor două nume, s-ar putea aminti și cel al poetului în dialect neo-norvegian Olav Nygård, înrudit cu Olaf Bull, a cărui operă a rămas însă un torso neterminat, poetul decedînd la treizeci de ani, obsedat de gîndul că nu a ajuns să-și scrie* „singurul cînt":

„Nentrupat îmi e versul,
Graiul nu și-a aflat,
În vedenii plutește,
În pămînt e-ngropat.
Și mi-e teamă că-mi trece
Chiar și setea să cînt,
Și-am să mor nelăsîndu-l
Cît mai sînt pe pămînt!"

În primul pătrar al secolului se fac auzite în poezia norvegiană accente pronunțat sociale: muncitorimea reprezintă în perioada de industrializare o forță crescîndă, combativă, social-democrația formînd, după anii de criză, timp de aproape trei decenii guvernele maiestății-sale. Noua realitate, a mașinilor, se impune sensibilității unui Elling Solheim, care poetizează „amurgul în jurul unei macarale". *Ernst Orvil infuzează un sînge nou poeziei citadine. Dar cel care poate fi socotit primul poet al proletariatului e Rudolf Nilsen: el descoperă fața aspră a existenței periferiilor, fie cu tonul sentimental-amar din* Rivalul *și* Pomană de Crăciun, *fie cu sonoritățile ample din* Glasul Revoluției: „Dați-mi oameni puri și puternici în ne-nduplecare / care țin drumul drept și în răniți duc merinde și-o lungă răbdare... / Dați-mi oameni gata de faptă, care nu știu de groază / și nu se închină la zei..." *În aceeași vreme, Arnulf Øverland, militantul pentru un socialism ideal, practică în țara cu o puternică tradiție protestantă un ateism programatic* (Creștinismul, a zecea plagă *e titlul unei conferințe ținute de el în 1930), vehiculînd însă tot versetele* Bibliei, *cu semn schimbat: în poemul profetic* Să nu dormi!, *care evocă, înaintea izbucnirii celui de al doilea război mondial, lagărele naziste unde va fi și el internat, poetul lansează apelul răspicat la condamnarea fără drept de apel a incendiatorilor lumii:* „Tu nu îi ierta, căci ei știu ce fac!"[1] *Ceea ce se cade să mai amintim, în legătură cu orientarea estetică a socialiștilor norvegieni dintre cele două războaie, e că tineri poeți declarați revoluționari, ca Nordahl Grieg, care ar fi putut fi receptivi la curentele înnoitoare, păstrează fidel formele tradiționale, în timp ce lirici mai vîrstnici, ca Gunnar Reiss-Andersen, abandonează tiparele clasice, pentru a adera programatic la mișcarea modernă.*

[1] Vezi poemul *Europa în flăcări* din culegerea *Poeți nordici*, E.P.L.U., 1962, p. 228.

În preajma anilor 1930, se racordează poezia norvegiană la circuitul european. Dacă Louis Kvalstad încetățenește în țara fiordurilor modernismul realist al lui Elmer Diktonius și Alf Larsen practică un suprarealism de genul lui Gunnar Björling, volumele Pămînt și fier *și* Lume-furnicar *de Rolf Jacobsen, dar mai ales* Preveniri și întîmplări *și* Semne și tălmăciri *de Emil Boyson (apărute în jurul lui 1935), pot fi socotite, prin noutatea imaginilor și prin vocabularul lipsit de repulsia ultimelor cuceriri tehnice, ca primul val modern în lirica țării. Semnificativ e faptul că, dintre atît de puținele studii monografice consacrate poeților contemporani, cel mai substanțial e* Emil Boyson *de Asbjørn Aarnes. Aceasta e și epoca afirmării unui Claes Gill, apropiat ca factură de Stefan George, un poet ajungînd pe urmele miturilor antice pînă în lumea cețoasă a celților, nestrăin însă de cuceririle psihanalizei; aceasta e vremea în care debutează, ignorînd formulele moștenite, Per Arneberg și își tipărește în* ny-norsk *primele balade, am zice psihologice, o Aslaug Vaa.*

Rămasă în afara celei dintîi conflagrații mondiale, ale cărei ecouri se întîlnesc rar în poezie, Norvegia trăiește în schimb calvarul celui de al doilea război pe propriul teritoriu. O dată cu debarcarea trupelor naziste la Narvik și Oslo încep, în 1940, anii de tristă ocupație, în timpul cărora scriitori ca G. Reiss-Andersen, Helge și Eli Krog, P. Brekke se refugiază în Suedia pentru a milita, de acolo, pentru eliberare, și lirici ca Nordahl Grieg se înrolează în armata de rezistență din Anglia, pierind în 1943 într-un raid aerian asupra Berlinului, iar poeți ca Arnulf Øverland și Inger Hagerup compun versuri incendiare, care circulă clandestin în țară, în timp ce un Tor Jonsson, hărăzit morții premature, își scrie, în afara Cîntecului de dragoste pentru Norvegia, *crezul într-o înnoire vitoare a lumii:* „În straie terestre pornim / încet, înspre Locul Sfînt. / Viața tînjește după / un zeu nenăscut".

Tot în anii teroarei se maturizează o generație deschisă curentelor europene, care își va exprima pe un alt registru decît înaintașii sensibilitatea rănită de experiența sîngerosului interludiu (amintirile sale se vor regăsi în versurile apăsate de tristețe ale unei Astrid Tollefsen și ale unui Nils Brantzeg) și intransigența politică. Cel de al doilea val înnoitor e marcat în 1949 de apariția volumului Scrimă cu umbrele. *Această culegere a lui Paal Brekke reprezintă, așa cum afirmă Erling Christie, confratele său de liră și eseistul polemic din* Tendințe și profiluri, *consacrarea direcției moderne. O caracteristică aproape unanimă a liricilor care o reprezintă astăzi e debutul tardiv. Chiar și antologia redactată de Paal Brekke, a poeților afirmați între 1939 și 1954, cuprinde pe cei născuți în marea lor majoritate înainte de 1920 (cel mai tînăr dintre tineri, și unicul, numărînd numai două decenii), în timp ce într-o antologie similară editată în Suedia de Folke Isakson și Göran Palm nu există nici un poet născut înainte de începutul deceniului al doilea. Arnuld Øverland însuși confirmă fenomenul printr-o butadă: mulți poeți norvegieni ar fi scris după el mai mult înainte decît după debutul lor. Motivele tematice postbelice, nu doar ale celor tineri, sînt, după sistematizarea criticului Willy Dahl,* dragostea *pe care o slujesc cu generozitate lirică Magli Elster și Marie Takvam,* spaima *față de primejdia unei noi conflagrații, coșmarele unui posibil război atomic* (Ploaia la Hiroshima *de Tarjei Vesaas a făcut vîlvă în 1947) și* protestul, *fie la modul serios, grav, fie la cel satiric, împotriva ahtierii de bani, a duplicității morale și popp-artismului cultural. Ca mijloace de expresie, gama e va-*

riată de la poet la poet. Un Paal Brekke, traducătorul lui T.S. Eliot și Auden, vehiculînd în poemele sale politice ori meditative mituri antice (între Vîslașii din Itaca *și* Samothrake *de Gunnar Ekelöf s-au făcut deseori apropieri), tinde spre sintezele în stare să transforme fragmentele disparate ale vieții într-un conglomerat liric, ori mai precis să desfășoare cinematografic în fața cititorului viața sincopată, așa cum ar vedea-o eroul cu o clipă înaintea morții. Pentru Gunvor Hofmo, poezia e o perpetuă experiență acută a durerii, în timp ce pentru o altă poetă, Astrid Hjertenaes-Andersen, ea e o perpetuă exaltare vitală. Tînărul Georg Johannessen, militant activ de stînga și deputat în Parlamentul orașului Oslo, practică o lirică înrudită cu energia exploziv-lirică a lui Brecht și cu accente tematice care îl apropie de atitudinea lui Evghenii Evtușenko, cel din* Babi-Iar: „Eu port stelele lui David, deși nu sînt fiu al lui Israel / dar cînd ridic mîinile / vezi o stea pustiită!“ *Pentru prolificul și tot mai larg apreciatul Stein Mehren poezia e o aventură aproape mistică a timpului. În versurile lui Harald U. Sverdrup se simte apropierea, afinitatea electivă, cu poezia suedeză (în special a lui Aspenström), minus umoarea ei neagră. Mai „blînd-modernistul“ Carl Keilhau, unul din cei mai buni traducători ai lui Rilke, Dylan Thomas și Spender, care a folosit deseori în timpul vieții modalitatea discursului poetic, și-a scris cîntecul de lebădă cu o intensitate confesivă memorabilă în ciuda tăcerii ce-i înconjoară, după moartea prematură, poezia. Alături de poeții amintiți, ni se pare remarcabil Peter R. Holm, un pătimaș al artelor plastice și muzicii, care sondează dimensiunile eternității în momentele fugare, așa cum mișcarea eternă a vîntului e surprinsă în faldurile încremenite ale* Cariatidelor *sale, și Per Bronken, poetul clar-obscurului, fără o viziune sumbră asupra vieții și ale cărui versuri ne-ar lăsa cu greu să bănuim profesia sa de toate zilele: cea de regizor de teatru.*

Regretînd că spațiul nu ne îngăduie decît să amintim unii poeți ca Arnljot Eggen și Finn Bjørnseth, deschidem capitolul norvegian cu liricul, chiar și în proză, Knut Hamsun.

Knut Hamsun

(1859—1952)

INSULĂ DIN ARHIPELAG

Acum plutește barca
pe ape-n preajma coastei,
spre insula albastră
cu țărmul înverzit.
Și florile-nflorite
nu bucură pe nimeni;
privind înstrăinate,
nu-mi spun un bun sosit.

Și inima-mi se schimbă
într-un mic parc din basme.
Și insulei asemeni
mă simt cum înfloresc.
Iar florile în șoaptă
se-apleacă între ele:
ca la-ntîlniri, copiii,
cînd rîd și își șoptesc.

Poate c-am fost pe țărmuri,
în zorii vremii însăși,
un sorb înalt, sălbatec,
ce azi a dispărut.

Îi știu parfumul încă
din vremea de-altădată,
și mă-nfior de vise
ivite din trecut.

Uimirea uriașă
lin îmi închide pleoapa,
pe umărul meu, capul,
ușor și-a înclinat.
Și noaptea se îngroașă:
Cu tunet de Nirvană,
își trece peste insuli
talazul revărsat.

(Veronica Porumbacu)

CÎNTECUL TRANDAFIRILOR ROȘII

Nu-mi spune nu, îngenunchez smerit.
Cu-aceste flori de sînge. Ia-le;
Prin tine, de demult, mi-au răsărit
Flori roșii-n cale.

Privirea ți-o coboară-asupra lor
De amintire împăienjenită.
Tot ce-ai văzut, iubirea mea întreagă
În trandafiri palpită.

Și lacrimile tale de rouă mi-au părut;
Surîsul — zi senină.

Tu lumea într-un tainic tărîm ai prefăcut
Și sufletu-n grădină.

Văzduhul pur, înmiresmat de flori;
În aer, aurii fiori.
Iubito, iată-mi darul: trandafirii
De-a pururi grăitori.

(Veronica Porumbacu)

Nils Collett Vogt

(1864—1937)

O, ZI DE TOAMNĂ, NALTĂ ZI...

O, zi de toamnă, naltă zi,
cînd peste munți bat vînturi vii
și-n aer e răcoare!
Și parcă în azur o clipă
m-avînt, aripă,
lăsîndu-mi grijile amare
și brazdele pe frunte —
salut, o, lac și munte!

Băltoace mici prin bălării
șoptesc în vînt,
ușor răsfrîng azurul ca
nuanțe de nu-mă-uita.
Și forța vieții, și-acest cînt,
și luptă, jale, dor, avînt
sînt toate înlăuntru-mi, vii;
dar tu, ce-n soare-apari, încins,
vîrf tînăr, vise arămii,
sînteți de neatins.

Mai mic sînt decît totu-n jur,
dar de-un unduitor azur.

Chiar dacă viața mă înșeală,
și îmi strecoară îndoiala
cu tot veninul ei în sînge,
ce-i dacă soarele-l răsfrînge
doar mica baltă-n care eu
văd jocul dinlăuntrul meu?

Păcat că visul e un fum,
nu viață! Totuși simt cum crește
ca, printre pietrele din drum,
un fir de iarbă — o nădejde.
Privești mai lesne moartea-n față
cînd se desparte vis de viață.

O, zi de toamnă,-al tău mi-e cîntul,
cînd tu te joci în pisc, cu vîntul!

Din zări mereu mă va chema
un vis, spre culme. Drumu-i lung.

Azi, ca și ieri voi repeta:
„Deși nu îmi e dat s-ajung,
aievea ochii pot să-l vadă,
cu linii albe de zăpadă!"

(Veronica Porumbacu)

MOARTEA LUI PAN

Nu mai simțim în luptă lîngă umăr
Frumoșii zei de oameni zămisliți

În zorii lor, din dorul de-a fi liberi,
Ei nu mai sînt cu noi, s-au spulberat
De cînd trăim cu frica de păcat,
De moarte, remușcări — și gînduri lașe
În lumea vlăguită au intrat.

Azi moartea ne pîndește-oricînd din umbră,
Rîzînd cu-a șarpelui privire sumbră,
Ce-și cere cu dispreț străvechiul ort.
Zidirea-ntreagă zace-n chin,
Și-auzi, prin codri, seara, un suspin:
Marele Pan e mort...

Dar nu și mistica vedenie, aceea
Ce a plecat de mult, din Galileea
Și-oriunde își întinde mîna, stinge
Surîsu-ncrezător, și omu-nfrînt
Și mic și trist, treptat se furișează
În umbra-n care zorii nu dau rază.

(Tașcu Gheorghiu)

Sigbjørn Obstfelder

(1866—1900)

POATE VORBI OGLINDA?

Poate vorbi oglinda?
Oglinda poate vorbi!
Oglinda vrea să te privească dis-de-dimineață
cercetător,
să se uite la tine cu ochi adînci, înțelepți,
cu ochii tăi!
Să te salute cu ochii plini de căldură de-un
albastru-nchis:
— Ești curat la suflet?
— Ești fidel ție însuți?

(Veronica Porumbacu)

EVA

Marea-i de plumb, plumburiu e cerul,
plumburii îți sînt ochii, Eva.
Timp îndelung ai tăcut,
mîngîindu-mi mîinile.

Ochii tăi —
albaștri atunci cînd soarele rîde și cîntă marea!

Ești însăși natura, Eva.

Buzele tale, ce pe fruntea mea odihneau,
numai răcoare!
Mîinile tale, ce-ntr-ale mele odihneau,
numai răcoare!
Pieptul tău greu respira —
răsuflarea pămîntului o simt lîngă mine.

Da, tu ești ca pămîntul!
Atunci cînd plutește un abur solar peste ceață,
ceața de soare ți-acoperă ochii,
în timp ce neguri cu neguri se îmbrățișează
și ochii întunecați sînt, și umezi.

Nu. Nimic nu vreau să mai spun.
Vreau să tac, să ascult
suspinul prelung al mării,
privind înainte spre spăimîntătoarea noapte a negurii.

Eva!...

(Veronica Porumbacu)

TRANDAFIRUL

Trandafirul!
Iubesc cu-ntreaga mea ființă trandafirul.

Vii, fragedele buze și tinere-ale lumii
Sărută trandafirii, sărută trandafirii...

Sfiosul vis din inima fecioarei
Să-i afle taina nimeni nu-i în stare
Nimeni pe lume —
Decît
Trandafirul.

Orice femeie-n lume și-a logodit sufletul
Cu esența lină a trandafirului, șoptind tremurate
Cuvinte dulci, cuvinte-arzătoare,
Pe care nimeni nu le poate tălmăci,
O, nimeni decît trandafirul —
El însuși un fior înflăcărat.

(Tașcu Gheorghiu)

PRIVESC

Privesc cerurile albe,
Privesc norii cenușiu-albaștri,
Privesc soarele roș-sîngeriu.

Așa e lumea,
Așa e patria sferelor.

Un strop de ploaie!

Privesc la casele-nalte,
Privesc la miile lor de ferestre,
Privesc la turnul bisericii din depărtare.

Aşa e pămîntul.
Aşa e patria omului.
Norii cenuşii-albaştri se strîng. Soarele a asfințit.

Privesc la domnii bine îmbrăcaţi,
Privesc la doamnele surîzătoare,
Privesc la caii încordați.

Ce grei sînt norii cenuşii-albaştri!

Privesc, privesc...
Poate că m-am născut pe-o planetă străină!
Totul e-aici atît de străin...

(Veronica Porumbacu)

ZI

Sînt treaz.
O nouă zi-şi deschide peste mine floarea
Cu miresmele simţirilor cald însorite.
Urechea mi-e deschisă
La cîntecele valurilor şi-ale vînturilor,
Şi-n ea răsună bucuria stolului de păsări.

Ochii mi s-au deschis,
Cerul îşi desface arcul peste lume
Cu soarele în cheia bolţii!

Dormisem.
Sufletul îmi rătăcise, nu ştiu unde.
Dar nu era soare pe-acolo.

Mă-nfiorase venirea beznei,
Era moarte în ea,
Moartea cu limbi şuierătoare.

Iată acum e ziua pămîntului.
Gîngănii roiesc la sînul lui
În aerul primăvăratec.

Ce s-au făcut ciudatele tenebre?
Unde s-au dus?
Acuma pretutindeni sînt raze!
O lume ce pare durată din raze de soare...

O, să-ţi scalzi păru-n marea de lumină
Ce se revarsă peste iarbă
Şi sărută colbul pe cărări
Stîrnindu-i curcubeie-n culori.

O, să adulmeci adierile fecunde
Care-mi dansează lin pe frunte
Legănîndu-se pe nările-mi fremătătoare.

Zi scînteietoare!
Ești ochiul zîmbetelor Domnului, oglinda sufletului său.

Gîndurile lui
Țîșnesc din adîncuri — izvoare —
Din uriașe domuri, din adîncuri, din planete,
În roiuri mari de spirite incandescente.

(Tașcu Gheorghiu)

TORTURĂ

De ce mă ispitiți voi, blestemate roze,
Blestemată lumină lunară, copaci blestemați?
De pretutindeni un surîs de femeie,
O șoaptă de femeie, o mînă de femeie!

Am vagabondat prin ținuturi fierbinți și prin mlaștini —
Eu sînt un zeu?
Inima mea sîngeră, se zbate.
Ea-și leagănă șoldurile în falduri de mătase!
Ea — tîrfa!

Am plîns cu fruntea pe pămîntul gol —
Eu sînt un zeu?
Ea — atît de frumoasă, albă, netedă, caldă;
Gîtul ei alb, între pernele albe de zăpadă,
Părul ei — castaniu în valuri bogate...
Crini — de ce tremurați?

Ea dormea cu brațele in jurul gîtului meu —
Blestem de moarte! Pentru ce tremurați?

Tortură, cea mai frumoasă dintre torturi,
Otrăvită, măcinătoare tortură!

Singur, pe un mormînt în lumină lunară,
În cimitir, printre morți,
O umbră înfiorată:
Un om pătruns de frig.

Stele.

Voi, stele,
În drumul vostru
Ce duce atît de departe,
Știți voi ce e pacea și imacularea?

Calm vă e drumul
Ca răsuflarea divină.
Ca și cum stelele înseși ar fi gîndul divin.

Stelele, gîndul divin...

Degete albe, voi, piepturi frumos rotunjite, ochi scînteietori,
Dar, niciodată, un suflet!

Milioane de flori mirifice cresc pe pămînt,
Milioane de fluturi
Strălucesc și pier.
Și albul femeii piere.

Flori de sînge fără parfum,
Fără suflet, sînt visele simțurilor.
Astrele sînt suflete ce se privesc între ele,
Și soare le e surîsul.
Căldură-a pămîntului, îmbrățișarea
Între un bărbat și-o femeie cu suflet nobil.

...Luna pieri.
Stelele — stinse.
Rozele dorm, și crinii.
Iată — buzele roz ale zorilor depun un sărut
Pe turnul bisericii.

Zori luminate!
E oare pe lume o singură femeie
Castă?

(Veronica Porumbacu)

IMN

Cînd se topește lacrima dintîi,
se dezleagă suferința.
Dă-mi, Doamne, lacrima dintîi!

În mine au înghețat lacrimile
și chinul, trandafir de promoroacă.
În mine lacrima e sloi
și inima de nea.

(Tașcu Gheorghiu)

TABLOU DE GEN

Ele dorm.
Amîndouă dorm.
Cea mică, drăgălașă, în leagăn,
cea *mare*, drăgălașă, în pat.

Candela arde
în inocenta odaie,
plutește-n ulei
dintele mic, de flacără.

Storul e tras în sus.
În fața ferestrei, felinarul.

Atîta tot.

Ce dureros pîlpîie candela!
Cuvertura a lunecat de pe pat.

Felinarul își întinde gîtul
să vadă umerii goi ai soției.

Te-acopăr, soție adormită!
Şi trag storul în jos.
Felinarului nu-i îngădui să-ți vadă
albul ce-i numai al meu.

Vreau să las două săruturi pe gropițele tale
în somn surîzînd,
pe degete,
pe verighetă
şi pe cruciulița ta de-argint.

Vreau apoi să m-aştern liniştit lîngă tine
şi să mă încălzesc lîngă tine,
uitînd
că noi, cîteodată, nu sîntem aceia ce ar trebui să fim
unul față de altul.

(Veronica Porumbacu)

Vilhelm Krag

(1871—1832)

EXTAZ

Totul dispare, cufundîndu-se-n beznă:
Mare, oraşe, oameni.
Doar cupola nocturnă, verde de febră,
Tăcută ca moartea — jur împrejur.
În noapte eşti tu, numai tu.
Înaintea mea creşti, — uriaşă:
Sfinx singuratec şi sacru-n deşert,
Cu ochii spre stele,
Cu mîinile-adînc împlîntate în inima țărnei.

Funest şi atotputernic,
Unic demon ce-mi stăpîneşti
Viața, şi moartea, şi faptele!
Cenuşii-albaştri, ochii: opale convexe,
Frumos şlefuite, cînd fixîndu-mă, roşietice,
Diabolic de crud, şi cînd lunecînd
Departe de tot şi de toate, şi nerăsfrîngînd
Decît taina tenebrelor unei lumi dispărute.

Îți văd gura-ncleştată şi mută.
Mîinile albe ce ți-au căzut
Pe piept, istovite

Ca nişte jivine albe, ce se strîng una-ntr-alta,
În somn odihnindu-se, după vărsarea de sînge —
Dar care, nu peste mult, se trezesc la fel de
flămînde.

În fața ta, demone, mă înspăimînt.
Te iubesc cu frică, zeiță puternică,
Îți iubesc privirea ta fixă, disprețul, lama de-oțel
Străpungîndu-mi ochiul
Şi vorbele tale, mănuşi de fier
Ce-mi storc şi ultimul strop de sînge.
Îți iubesc îmbrățişările tale fierbinți,
Voluptatea în care
M-afund, în extaz, pînă-mi pierd răsuflarea.

Îți strîng trupul — mă arde —
Fiecare dezlănțuie-n celălalt o vijelie.
Agonie fără sfîrşit.
Niciodată nu te-am simțit atît de aproape.
Aş vrea să mă topesc în tine, demone,
Trup să-ți pot fi,
Şi sufletul meu, căutîndu-te, să se confunde cu-al
tău.

E ca şi cum spiritul însuşi ar fi spart tiparele vieții
Plutind în desmărginire,
Departe, departe, în imperiul morții şi al nebuniei.
E ca şi cum spiritul meu ar fi spart tiparele vieții,
Scîrbit de gîndul întoarcerii,
După ce-a rătăcit, pierdut, în străfunduri.

(Veronica Porumbacu)

ȚIPĂT DE PASĂRE

Un țipăt de pasăre pe-oceanul pustiu,
Departe, în larg,
Ce plînge apusul de zi, cenuşiu,
Un zbor fără forță, cînd spume se sparg;
Un țipăt de pasăre neagră, trecînd
Pe-oceanul pustiu.

(Veronica Porumbacu)

Olav Aukrust

(1883–1929)

FOC ȘI GER

S-a dus primăvara. Sînt fără putere.
Apoi, dintr-o dată, aud cum ar vrea să-și vorbească
picuri de ploaie cu frunze-n cădere.
Toamna aduce regrete,
uneori și durere.

Ce nemîngîiată-i pădurea!
Flori ofilite, palidă iarbă.
Tot ce-am primit de la vară și soare:
lumină, foc, fericire,
se stinge și moare!

Un demon bolnav îmi aprinde
tulburatul meu suflet. Și iată,
nebun mă frămînt, în zadar:
Un demon sălbatic, frumos,
ca-n coșmar!

Dar cînd mă aplec peste granița
propriei mele-nchisori,

ochii mei țipă: dat li-i să vadă
piscuri înalte în flăcări:
un foc de zăpadă.

Înlăuntrul meu, încă neliniște;
arșiță, codri de tropic.
În afara mea, gheață și ger.
Și eu, între ele,-ntrebîndu-mă:
oare-am să pier?

Voi arde ori voi îngheța?
Ori poate-mi voi trage puterea
din gheață și foc, din viață și vis,
pentru-acest nordic, terestru,
ceresc paradis?

(Veronica Porumbacu)

TĂCUT MĂ UMBRI UN DOLIU CU ARIPI ENORME

(Fragmente)

Tăcut mă umbri un doliu
cu aripi enorme.
Singur în cetatea tristeții
trăiam fără zîmbet.
Floarea scînteietoare a bucuriilor tainice
se veșteji, cînd alinătoarea speranță
fu alungată.

. . . .

Tăcut în noaptea cea mai adîncă
zăceam — şi în lanţuri.
Neatinse comori
vedeam înainte.
Fericit de nespus, să trăiesc
cu ele în poală,
în Netimpul care părea că îmi dă
nenumitul meu nume.

Fericită, în sonore furtuni,
toată încremenirea
se ridica în forme scînteietoare
şi rîdea şi trăia.
Deschisele ceruri sunau
şi cîntau pentru mine.
Şi totul aşijderi vorbea
de la sine, deodată:
„Învăţaţi în flacăra sfîntă
să vă cunoaşteţi:
singuri, trădaţi şi vînduţi —
să ardeţi în divinitate!
Să fii sarea ta —
ce magnific!
Tu însuţi în *toate*!“

. . . .

(Veronica Porumbacu)

Olaf Bull

(1883—1933)

POEZIA

Ea care nu cînta vreodată, cîntă azi,
Cu pruncu-n braţe,-obraz lîngă obraz.
Tril fericit şi glas tremurător
Ce sună, ca şi cum zvîcneşte-o dată
Cu laptele, o binecuvîntată
Cîntare, din acelaşi sfînt izvor.

Şuvoi e Vocea ei — tulburătoare,
Împrăştiată-n cer pustiu, pe mare,
Pînă la stelele de dincolo de nor.
Apoi, o umbră mare deodată:
UANA, zeea muzicii, plecată
Pe leagănul din peşteră, uşor.

Curînd se linişteşte cîntu-n noapte
Şi visele. Iar sînul gol de lapte
Din gura delicată a căzut.
Adoarme pruncul. Şi ea însăşi pare
Fragilă, o fetiţă temătoare,
Cînd scurtul timp de cîntec a trecut.

(Veronica Porumbacu)

METOPĂ

Pe tine vreau în vers să te închid,
pe tine-adînc să te păstrez, de-a pururi.
În tînăr alabastru de neșters
rămîi acum în ritmice contururi.
Tu, însorito, feciorelnic chip
ce schimbi un cer pe altul, îmblînzind
lumina, duioșia, timpul, taina!
Aș da și cîntul meu, să pot în schimb
ciopli doar o metopă-a amintirii
ce-apoi, ușor, pe suflet să ți-o las,
tu, suflet sfîșiat și în impas!

Vagabondăm pe plajă. Pleci urechea
la valurile care cad, dispar —
și sună spuma-n spațiile serii
ce-și mută veșnic veștedul hotar.
Și clopotele tot mai palid sună
din turnuri de biserică-n amurg.
Rostogolite valuri de lumină,
solarele torente curg și curg...

Pădurile-s albastre; ceru-n preajmă:
spre casă-aleargă turmele de nori.
Se reculege cîmpul. Sus, răsare
Arcturus. Vîntul, nemaidînd fiori,
doar îndărătul gardului de piatră
respiră în secară, liniștit.
Tragi aerul în piept. Ce răsuflare
adînc-fierbinte! Ochii tăi sclipesc.
La ce gîndești, tu, fată visătoare?

„Gîndesc la seri ce-or trece fără mine.
La cîmpuri coapte în absența mea,
la mișcătoare fleacuri, ca sămînța
ce-o spargi în dinți; la vale, valuri, ca
acestea ce se sparg în fața noastră.
La săptămîni și luni care vor curge
și fără mine, cînd voi fi-n mormînt,
cu înserări la fel de-adînci și-albastre,
cînd nu voi fi cu tine pe pămînt.

Și-n ochii mei o lacrimă se suie
sfios alunecîndu-mi pe obraz.
Aceste toate azi sînt ale noastre.
Sînt ele-ntr-adevăr? Și ca și azi
vor fi și peste ani cînd ceața însăși
s-o risipi? Ce straniu strălucește,
după reflux, nisipul? Totul ca
o lacrimă în ochii tăi sclipește.

Oricum, e-un dulce, fericit miracol
și grîu, și arbori, și atîtea flori,
și munții-n fund, ce-s umezi de aceste
mărunte clipe-adînci, cum uneori
privirea ce ți-o văd acum, iubite...
Mesteacănul, privește cît de-al nostru-i!
Și acest gard de lemn și, pe tăpșan,
căruța cu uneltele dintr-însa,
și valea verde-n fiecare an.

De-aș porunci mormîntului, aș vrea
să cresc ca un mesteacăn nalt, subțire,
cu stele printre crengi, ori să mă schimb
în pajiște ori munte — doar așa

mi-aş apăra grădina de pieire.
Tu, ţine-mă în braţe şi mă strînge
să simt aproape clipa asta cînd
un licăr de speranţă radiază
o altă veşnicie pe pămînt!“

Iar eu, un om din carne şi din sînge,
din creştet pînă-n tălpi un pămîntean,
presimt că am văzut — dar ce anume?
Acel ceva înalt şi diafan
ce-i numai gînd, privire, numai glas.
Însingurata mea! Ce pot să fac
decît să-ţi mîngîi părul, să aspir
parfumul, să-ţi văd ochii... Pan şi Psyhe
în grîu. Deasupra, veşnice sclipiri.

(Veronica Porumbacu)

CÎNTEC DE TOAMNĂ

Iarnă e afară;-n ochi,
toamnă-i încă, ruginie.
Lunecă o stea... Şi ninge...
S-a-ntîmplat ce-a fost să fie.

Totu-nfruntă moartea, totul
va da floare-n preajma noastră.
Trandafirii din săruturi
trec în vers prin iarna aspră...

(Veronica Porumbacu)

CHOPIN ÎNDĂRĂTUL UŞII

Blestematul se-apucă din nou de Chopin...
Eu vreau să-mi închei mai repede versul.
În fine-am găsit — am găsit un refren!
În sunet se schimbă întreg universul,
Şi muzica într-un cuvînt s-a deschis.
Ca orga se zguduie masa de scris.

Aleargă peniţa în tact muzical.
Chopin îmi e frate de drum ideal.
Rozalbă, o floare cu mugur ciudat
pe hîrtie ritmic, sonor s-a-ntrupat.
Dar — ce-am să mă fac dacă tace Chopin?
Dumnezeule, toate se vor fi uitat?
În alb se vor stinge şi cînt şi refren?

(Veronica Porumbacu)

CÎNTEC DE PAHAR ÎNTR-O NOAPTE DE PRIMĂVARĂ

Suflete-al meu, deschide-o fereastră!
E o noapte frumoasă, albastră!
Şi luna picură singură stropi
în cupa aceasta a noastră!

Slăvit, vinul roşu, albastra tărie!
Ce-i lumea? Cîmpie pustie —
în nectar şi în nemărginire-i
esenţa lui vie.

Ca mii de insule, stelele-n cer
plutesc pe mări de eter.
În clipa aceasta, prieteni, să pier!

(Veronica Porumbacu)

Herman Wildenvey

(1886—1959)

DIALOG DE FEBRUARIE

Vorbesc:
— „Ce lună-i, oare?
Nu știi?“
— „Ba da, februare.“
— „Poate, așa o fi.“
— „Așa-i.
Precum îți spun, februare.“
— „O fi.“
— „Fără ninsoare
și fără schi.“

Stă autobuzul. Atît:
cei doi au și coborît,
unul ca și cellalt.
Ea — voioasă, frumoasă.
El — chipeș, înalt.

E plăcut să te plimbi
fără să schimbi
un cuvînt,
tocmai cînd prind să cadă

ușor pe obraji și pămînt
stele mici de zăpadă.

— „Ei, vezi?“
— „Văd bine...“
— „Steluțele primei zăpezi —
eu singur cu tine...“
— „E zăpadă?“
— „Zăpadă, vezi bine!“

E una din nopțile-acele
albastru-pastel.
Orașul se-arată și el —
cu micile-i stele;
fiordul, și blînd
boltite coline; pe ele
un drum;
și-acum,
cei doi, neschimbînd un cuvînt.

Ca-n basme le pare;
fulgi cad mărunt pe cărare.
Privind înapoi,
amîndoi
văd urmele lor.
Ca pasul de pasăre-ușor
se-așterne — pe-alei,
lîngă-a lui — urma ei.
Ce frumos, ce frumos!...
Dar nici un cuvînt n-au scos.

Ea se opri întrebînd:
— „Mă iubești?“
— „Eu — da. Dar tu?“
Cuvîntul căzu:
— „Eu — nu.“

E mai plăcut să te plimbi
fără să schimbi
nici o vorbă, cînd prind să cadă
fulgi de zăpadă,
topiți pe obrajii arzînd.
Se plimbă, adînc răsuflînd.

— „Nu știi? E anul bisect?“
— „Nici gînd... bi-corect...“
— „Prostule,
spune drept!“

Da, are haz!
Dar ce-a spus înainte, o să-i plătească
zicîndu-i
de la obraz
două cuvinte, să se căiască...

Dar caută-un spirit mai rar;
în zadar...

Apoi, oprindu-se, ea:
— „Mă iubești, nu-i așa?“
— „Ba nu!“

— „Acum o clipă ai spus *da* —
şi doar n-oi fi vrînd..."
— „Dar tu
ai spus *nu*."

— „Gîndeam însă — da."
— „Şi eu tot aşa —
pe cuvînt."

Şi pe ninsoare,
Ea nu minţea.
Ce dulce şi crud îl mai păcălea
ca-n april, în februare...

(Veronica Porumbacu)

NATURĂ

Într-o grădină, prin gard am zărit,
în alb, crizanteme.
Şi, pe cît ştiu, gîndul nu îmi era
la poeme.

Dar poeţii-s poeţi, şi florile flori,
şi-n grădină, printre petale,
într-o clipă ciudată nişte vise visai
vag crizantemale.

Se făcea că ţîşneşte-n răzor un lătrat,
aşa, pe neaşteptate.
Un mic pudel alb, ca o floare-nflorea,
mai alb decît toate.

Un pudel în leagănul imaculat,
un pudel sîrmos, cu părul de lînă.
Patrupedul botanic nu mă făcea
să mă simt la-ndemînă.

Şi-acest lux vegetal lătrător mă făcu
să văd florile toate-n grădină
ca un cîrd de plante-animale ori ca
nişte pui de jivină.

...Pentru-aceste versuri de lînă, să ştii:
nu văd cititori să palpite,
ca la Goethe, să spunem... O, biet Wildenvey,
o, javre abia înflorite!

(Veronica Porumbacu)

Tore Ørjasæter

(1886)

RUSALII

Încet ca o boare de vînt,
ușor răsuflînd,
se coace spiritu-n noi.
Ca planta fragilă, spărgînd
învelișul de iarnă —
după ce a zăcut în pămînt,
cu visele strînse-n veșmînt,
visînd doar viața.
Dar iată, crinul cel alb
răsare cu sufletul pur:
dorință și poftă de viață,
iradiind împrejur.

Toate aduc mărturia
luptei în care
viața fu biruitoare.
Fiece frunză de arbor
și mugur acum se deschide —
martor scînteietor
al purității, al vieții.
O, farmec al dimineții,
o, zi de Rusalii!

Ce aripe trec în văzduh
peste-un cîmp de bătaie!
O, Primăvară,
ce limbi de flăcări înalță
imnul de-afară!

(Veronica Porumbacu)

SĂRUTUL

Valu-și umflă pieptul, gîfîind,
prăvălind agonicul lui dor.
Tulburat răsuflă pînă-n zare,
unde soarele se stinge în ocean.
Și, viclean, străfundul său respiră,
adunîndu-și forma din adîncuri,
înspre țărmul unde-așteaptă fata.

Agitată, limba lui de apă
linge-n golf măruntele nisipuri.
Stropi sărați — tremurătoare lacrimi —
vezi în ochii lui de-ndrăgostit.
La picioarele iubitei vrea să plîngă,
izbucnind scînteietor în rugă —
dar, respins și sfărîmat, se-ntoarce
valu-n adîncime c-un suspin.

Apoi, se adună cu mînie
vrînd să-și prăvălească iar puterea
în talazuri, pe aceeași plajă.
Pieptul și-l ridică pîn'la cer:
răsuflînd din greu, tot mai aproape,

stropii revărsîndu-şi-i pe ţărm,
el sărută vîrful de picior
al iubitei, buzele trecîndu-şi
peste mătăsosul ei condur.

Cu sălbatică şi dulce spaimă,
ea se trage înapoi, în faţa
forţei aşternute la picioare.
Singură pe ţărm, fragila fată
se-nfioară, tremurînd naintea
gîndului maiestuos, puternic.

Valu-ntinde braţele, dorind-o
cu nepotolita sete-a sării
s-o devore toată şi să-ngroape
tînăra viaţă în adîncuri.
Buzele nerăbdător sărută
firavu-i picior, sperînd astfel
setea să şi-o stingă într-o clipă.

Ea se trage înapoi, şi valul,
retrăgîndu-se şi el, rotund,
moare undeva, în depărtare,
cum se stinge soarele spre seară.
Pieptul său mai urcă şi coboară
ca un suflet liniştit, în fine,
cînd dorinţa lui s-a împlinit.

(Veronica Porumbacu)

Arnulf Øverland

(1889)

RECITATIV

Adeseori, moartea
era liberare.
De grea silnicie
te descătuşa.

Erai un captiv
în lanţuri de lipsuri.
Şi pîinea cu lacrimi
stropită ţi-era.

În jurul tău numai
sălbăticia.
Şi dreptul cu bani
îl vedeai cumpărat.

Uitat de prieteni
ai fost, de iubită,
şi unii şi alţii
s-au îndepărtat.

Perechea ta însăți
tu n-ai cunoscut-o
și chiar și copiii
străini i-ai simțit.

Ce singură inima
omului este,
ca-n nopți fără stele
un vas rătăcit.

Și aspru, și rece
e izbăvitorul —
de ger, răsuflarea
ce te-ar alina.

Și sîngeră omul
în chinuri și palid.
Durerea e tot
ce mai poate spera.

Dar și-n întuneric
răsare-o stea blîndă,
suind și pe mări
răscolite de vînt.

Ce dulci îți par văile
verzi ale lumii!
Prin ele te vrei
înc-o dată trecînd.

Dar și fericirea
profund de-ai gusta-o,
și munca ta însăși
dulci roade ți-ar da,

orice se sfîrșește
pe lume, și-odată
chiar mierea, prea dulce
pe limbă-ar părea.

Eterna iubire
nu-i nimănui dată.
Și dorul te-mpinge
nainte, mereu.

Și dorul îți dă
pînă-n pragu-nnoptării
și sensul și prețul
suișului tău!

(Veronica Porumbacu)

PE-O SUTĂ DE VIORI

De-o primăvară are parte și inima cea mai pustie.
Cărarea, cît de-ntunecată, o stea mai are în tărie.
Iar visului, în cel mai mizer culcuș, i-e-ngăduit să vie.

Captivului de ani, prin zid
I-e dată-o clipă de-alinare.
O, cîte nu i se deschid
La flacăra de luminare,
Cînd îngerul durerii grăiește, în sfîrșit!

Surdinele veciei, în nalta noapte sfîntă,
Îi vor preface-odată, sus în nori,
Tortura cea mai neagră în strune care cîntă
Pe-o sută de viori.

(Veronica Porumbacu)

Gunnar Reiss-Andersen

(1896 — 1965)

BUNAVESTIRE

Învăluite-n vraja dulce-a verii,
Cuvintele ce ți-am șoptit acum,
Pe undele de vară-ale-adierii,
În somn te-or prinde ca un cerc de fum.

Iar vîntul serii-n leagăn, care-ntinde
Crengi mici de măr lîngă fereastra ta,
Ce ți-am șoptit așază-acum și prinde
Pe-ntîia floare-a mărului, de nea.

Îngroapă-ți fața-n floarea miresmată
Cînd steaua ei fereastra ți-a atins;
E ca un înger de lumină preacurată,
De roua clară-a dimineții nins.

În inimă el vrea să-ți dea ca-n vis
Aprinsa florii lui solie mută,
Să doarmă-n tine, ca un prunc închis
În somn, o bucurie nenăscută.

(Tașcu Gheorghiu)

IDEALUL

Odinioară, oamenii erau buni.
Odinioară — în paradis.
Şi leul păştea lîngă oaie
calm, fără s-o-nhaţe.

Mai tîrziu, om şi leu
au descoperit cine sînt; şi astăzi,
doar uneori, la siestă, mai visează
cum era puritatea primară...

— Ce gust —
un gust paradisiac!
spuse leul, leoaicei, la cină
degustînd într-o zi trei fire de iarbă,
garnitură la o halcă de miel.

(Veronica Porumbacu)

CUVÎNT CĂTRE INIMĂ

Să nu uiţi vreodată
femeia ce n-ai întîlnit-o.
S-ar putea să te afle
cînd nu vei mai fi.

Să nu uiţi vreodată
pe-aceea ce poate
a ştiut să te-aştepte
o viaţă de om.

Să nu uiţi vreodată
femeia viselor tale.
Să nu uiţi vreodată:
pe Ea o iubeşti.

Să nu uiţi vreodată:
pe ea, doar pe ea
o cauţi mereu
în fiece dragoste.

(Veronica Porumbacu)

GLASUL

De-ntrebi, călătorule, cine sînt eu —
îţi răspund: Nu mă vezi?
Sînt tot ce mereu te-mpresoară:
pietrele ţărmului, foşnetul
pomilor în grădina sonoră,
în aerul sur de noiembrie.

De mai întrebi cine sînt,
îţi răspund: Sînt povara
unor mari şi bogate-amintiri,
aurind reciful în ultima oră
înaintea-nserării mute;
sînt nevăzutul ce vede totul în jur,
orbit de sclipirea
sării pe ţărm,
într-o zi de noiembrie sură.

Şi încă n-am terminat.
Cînd repeţi întrebarea, cu ochii
la cîrdul de corbi în văzduh,
îţi răspund,
întorcîndu-ţi privirea
spre pasărea moartă
strivită-n cădere
de-o piatră:

— Sînt totul şi toate — şi vara
stinsă de mult;
sînt cel care-a fost, înecatul,
sînt cel dispărut
în adîncuri:
de-aceea mă simt mai aproape ca nimeni pe lume
de-aceste sclipiri pe ţărmul de sare
pal ca zăpada de toamnă.

Căci nu mă afli îndărătul iernilor albe
cu lumini care cad licărind
din nemărginire.

(Veronica Porumbacu)

Astrid Tollefsen

(1897)

SOLDATUL NECUNOSCUT

Cei care l-au minţit, mai trăiesc.
El însă nu poate cere nimănui socoteală,
de ce zac azi în pămînt, răsucite, atîtea cadavre
şi tigve holbîndu-şi orbitele goale spre cer.
Din adînc vor să-l tragă
nişte gheare de fier.
Peste el, cartilagii de pomi
cern sura otravă a ploii.
Cei care l-au minţit se ascund,
rîzînd ca la bal, costumaţi în propria piele;
nimeni nu îi sileşte să-l privească în faţă,
pe el, pe cel veşnic înveşmîntat
în ţărînă şi adevăr.

(Veronica Porumbacu)

TABLELE NEGRE

Tablele negre îmi strigă: Scrie!
Nici un semn în valea pustie
care ni-i viaţa.

Tablele negre îmi strigă: Arzi!
...Nu lăsa gerul să se-apropie de pajiştea inimii;
aprinde-ţi un foc, un foc al Verbului,
fii lumină sonoră
în noaptea crescînd tot mai mare —
căci e toamnă tîrzie.

(Taşcu Gheorghiu)

ODAIA

Mai aşteaptă o clipă, n-aprinde lampa!
Şi-ascultă ce spune odaia, priveşte-o,
În lumina şi umbrele serii venind de afară;
Nimic nu lipseşte-năuntru. Odaia trăieşte, respiră.

Un felinar îşi aruncă reflexul pe masă.
Mai negru,-ntunericul în jurul cercului alb.
Un automobil proiectează dîra de foc pe tavan,
Izolată şi-atît de adîncă trecînd printre lucruri
inerte.

Odaia se poate lipsi de graiul şi zîmbetul nostru.
Aceeaşi ar fi şi dacă noi nu ne-am întoarce.
Odaia trăieşte, respiră în lumină şi umbră
Şi strada trăieşte afară în timp ce seara oraşului

Înaintează încet înspre lungile nopţi fără somn.
Dar încă mai sîntem aproape, două trupuri
prietene,
Încă fierbinţi, lipite unul de altul,
Şi pulsul îmi bate mai tare, aproape de tine!

(Veronica Porumbacu)

Tarjei Vesaas

(1897)

A FOST ODATĂ

A fost odată o creangă de mesteacăn, puiandră
ce aştepta să-nfrunzească
spre mijlocul lui mai (aşa i se făgăduise),
şi ea nu trăia mai de loc cu picioarele pe pămînt,
de aceea
se ţinea atît de grozavă.

Şi iată, odată simţi, înainte de vreme,
o boare de vînt
ce-o scoase din minţi,
şi-i trezi o dulce furnicare sub scoarţă,
deflorîndu-i toţi mugurii.
O pasăre-apoi cobori din văzduh
pe trupul golaş
şi asta — vezi — o pierdu.

În ziua aceea
nu simţi mai nimic.
Dar, spre seară,

un verde fragil îmbrăcă
inocenţa golaşă, şi alte ramuri
răsăriră, schimbînd-o la faţă.

N-o mai reţin rădăcinile, aşa îşi spunea,
şi plutea ca un văl verde-pal peste coamele dealurilor,
de-a pururi departe de-oraşul acesta —
aşa îşi spunea, zburînd, acea creangă puiandră!

(Veronica Porumbacu)

VREI SĂ-MI ÎNTINZI MÎINILE?

Vrei să-mi întinzi mîinile tale în lumina de lună?
Boltă de frunze eşti
sub cerul deschis, peste-abisul deschis.

Ca frunzarul
eşti tu şi sînt eu.
Acum înfiorat,
acum dispărînd.
Vino!

(Veronica Porumbacu)

ZĂPADĂ ŞI CODRU DE BRAD

Vorbeşti de pămîntul natal;
zăpada şi codrii de brad
sînt pămîntul natal.

De la-nceputu-nceputului
ele sînt ale noastre.
Înainte de a le afla de la alţii,
sînt în noi înşine
şi în noi rămîn
nentrerupt.

Jur împrejurul
umbrei de arbor
e-al nostru!
Amestecat cu sufletul nostru
de-a pururi;
şi dacă nimeni nu vede
zăpada şi codrii de brad —
ei sînt, totuşi, în noi.

Da, povîrnişuri de zăpadă
şi arbori, şi arbori
cît vezi cu ochiul;
de oriunde-am fi,
ne-ntoarcem la ei.

Le-am făgăduit
să ne-ntoarcem acasă.
Venim înapoi,
străbatem pădurile
şi crengi se apleacă
uşor peste noi,
şi, ca un fior,

simţim ce înseamnă
acasă,
pentru totdeauna acasă,
pînă ce lumina se stinge
în inima noastră!

(Veronica Porumbacu)

Aslaug Vaa

(1899—1964)

CEAS DE AŞTEPTARE

Ceasul în care te aştept
e greu, fericit.
Un ceas ce poate fi ceasuri prelungi.
O fericire ce poate fi rană.

Lungile ceasuri în care te-aştept
nasc atîtea-ntrebări:
Sînt oare aidoma viselor tale?
Sau, înşelîndu-ţi memoria,
ţi-am liniştit numai dorul?

Am atins vreodată prea aspru
corzile harfei din inima ta
căutînd, în afund,
simţămintele tale, pentru ca iar
să găsesc atracţia sonoră a vieţii?

Întrebările mele sînt fire de pulberi;
mic şi ridicol sipetul cu amintiri:
pe rînd le arunc.

Iar mie-mi răspund azi mîinile tale
că mă string la piept;
iar mie-mi răspund azi buzele tale,
în amăgitoare clipe extatice.

Iar mie-mi răspund azi ochii tăi
ce-mi cereau odată curaj,
ridicîndu-mă-n ceruri.
Iar tu îmi răspunzi ori de cîte ori vii
cu obraz obosit
luminîndu-mi odaia.
Fața ta, încordată și trasă,
îmi încinge din nou tinerețea.

Ceasul în care te-aștept
curge-n rîul afund al vieții,
și dispare aidoma visului.
Tu poate nu mai simți azi nimic pentru mine.
Dar ceasul acesta de așteptare
niciodată nu-nșală.
El e un amant ce mă-nvăluie într-o
lumină înfiorată,
ca și cum mi-ar fi însăși viața în joc.

(Veronica Porumbacu)

URME DE PAȘI

Foc, pămînt, apă.
Forță din nemărginire trecea
prin brațele lui.
Și se apropia.

Și inima lui era în inima tuturor.
Și țara-i în toate țările lumii.
Și — într-o zi — el e visul
ce mă urmărește. Umbra
ce nu o spulberă soarele.
Departe de țara natală, tot mai îngustă fîșie,
cactușii dau în floare în inima lui.

Omul, pe care soarele Africii
îl înveșmîntase în umbră,
iradia căldura pămîntului,
ieșind dintre lanuri de grîu cu un cîntec pe buze.
Atunci pătrunse viață în grăunții mei înghețați,
ca și cum glasul lui mi-aducea un ecou
al pădurii sălbatice, noaptea,
cînd fiarele-n pîlcuri pornesc să se adape
și leu și gazelă
se topesc în umbre albastre.

Cei ce gîndesc în cifre,
îl sortiră pieirii: dar omul acesta
îmi e azi mai aproape. Da,
îți văd azi sprîncenele tale-mbinate,
fața tăbăcită și arsă,
ochii regăsindu-și orbește
visele copilăriei,
pasul de cerb, grațios.
Te văd lunecînd în noapte,
te aud suind către munte.

Fiece pas al tău lasă-n urmă o întrebare.
E oare-o lege a lumii
ca omul să-și calce semenul său în picioare?

Voi, care gîndiţi doar în cifre,
vă credeţi biruitori,
cu dreptul divin de a judeca!
Dar legea o ştiţi.
Ce vă guvernează gîndirea?
Şi gîndului vostru îi îngăduiţi să crească
precum un răsad?

Opriţi-vă! Ciuliţi urechea —
şi-auziţi picioarele celor
ce-n zbor iau pe tălpile lor şi pămîntul
pe care călcaţi!

(Veronica Porumbacu)

Einar Skjæraasen

(1900–1966)

CUVÎNTUL DIVIN

Cuvîntul divin e fiinţa pe care-o iubeşti,
care te-a întîmpinat cu un zîmbet,
şi, trup lîngă trup şi suflet lîngă suflet,
ai aflat
că, între bărbat şi femeie,
circuitul s-a-nchis.

Cuvîntul divin e copilul ce ţi s-a născut,
fiul ce ţi se agaţă, micuţ, de genunchi,
şi îţi spune tată,
şi, după tine, va fi
un nou pas în timp.

Cuvîntul divin e gîndul
ce trece graniţa grijii de sine,
strîngînd la piept omenirea întreagă,
trăindu-i durerea —
o, da, ca şi cum
ar fi durerea proprie.
Metalul călit,
cuţitul de plug, oţelul de grapă
ce ţi-e de folos,

grăunţii ce-i semeni,
cîmpul ce creşte sub cer, în valuri
de grîu auriu —
iată cuvintele Domnului.

Flori, şi gîngănii, şi stele,
şi toate cîte n-au încă nume,
şi nu le cunoşti încă legile,
tot ce trăieşte în tine
atît de minuscul, încît poate fi cuprins
într-o inimă,
atît de mare încît mările, munţii, sînt pulberi
în preajmă —
iată cuvintele Domnului.

Cuvîntul divin e întinderea albă, extrema
limită unde
vîrtejul din noi va cădea
ca fulgi de zăpadă-n zăpada
în care încă o dată,
înainte de-a-ţi pierde urmele-n beznă,
îţi mai întorci privirea-napoi,
mulţumind pentru toate în inima ta.
Acesta a fost cuvîntul divin.

Cuvîntul divin e-anotimpul de după ninsori,
cînd eşti fermecat
de cîntecul păsărilor care se-ntorc,
de tot ce creşte pe coastele-n soare,
şi-şi mai aduce aminte de tine —
fiindcă tu ai trecut prin lume ca un îndrăgostit.

(Veronica Porumbacu)

CÎNTEC DE VÎSLAŞ

Vîsleşte pe prima ta barcă
puternic, să nu mi te pierzi.
Ce vuiet festiv la plecare
se-aude pe ţărmurii verzi!

Vîsleşte, îţi porţi tinereţea
în larg către bancul de peşti.
Ce păstrăvi de-argint sar din apă!
Cu cîte speranţe porneşti!

Vîsleşte, îţi porţi bărbăţia
cu barca-n vîltoare şi vînt;
şi printre buşteni îţi dai drumul —
te-ncearcă-oboseala, curînd.

Vîsleşte, e barca din urmă,
vîsleşte, ţi-e braţul slăbit,
coboară pe rîul ce plînge
spre ţărmul azi îngălbenit.

(Veronica Porumbacu)

Emil Boyson

(1900)

ÎNTOARCERE ACASĂ (II)

Se înnoptase-n drumul meu spre casă.
Umbrele porţii mă chemau napoi.
La capătul acestui drum era
căminul meu; la capăt, iarăşi noi.
Şi m-am oprit. Acum îmi pot da seama
cum noaptea cade peste noi încet.
Dorinţele intime sînt tot mai limpezi unde.
Tăcere. Eu aştept — atît — aştept,
ştiind că dacă vocea mea te cheamă,
tu vei răspunde.

(Veronica Porumbacu)

MOARTEA ÎN SPITALUL MILITAR

Un licăr lunar alergînd spăimîntat între nori!
Apoi sora de noapte, aplecîndu-se peste pat, îl găsi
îngheţat.
Roţi de brancardă îşi sunau ecoul în creier.
Pauză. Soarele de dimineaţă pe dreptunghiul gol
al unui pat dat deoparte.

Pe podea, o sticlă de ceas spartă.
Ultimul număr din *Film-Magazin*, fără stăpîn,
şi o voce blînd-somnoroasă, după morfină,
întrebînd: „Ce se petrece?"
— Un soldat a murit în timp ce dormeam...

(Veronica Porumbacu)

CHIP MISTUIT

Cu ochi atenţi, tinereţea mea pricepu,
Maestre, în faţa operei tale, Miracolul Artei,
şi straniu înduioşat, îmi spusei: „Cînd eu însumi
nu voi mai fi, şi-alţi ochi tineri
vor întîlni acelaşi chip, vor simţi ce simt eu?
Materia surdă, imponderabil transfigurată,
universul izbăvit în valul cromatic al
Sufletului?"
Azi numai în această-amintire trăieşte opera ta.

(Veronica Porumbacu)

Per Arneberg

(1901)

APĂRĂ-ŢI OCHII

Apără-ţi ochii,
Apără-i de gînduri.
Gîndurile vin să-ţi spună:
Tu vezi ce n-au văzut alţii?

(Taşcu Gheorghiu)

POMUL

La mine-n grădina-ngrădită creşte un pom
cu unghiile tari şi braţele pline
de frunze.
În el ciripesc cîntăreţi cu penele roşii,
iar brizele trec unduind serafic-albastre,
ţesute din cînt inefabil şi jale.

(Taşcu Gheorghiu)

GOLFUL

Afară, pe apă, lovituri de lopeţi.
Pasul meu, pasul tău
către golf.
Golful fericirii necunoscute:
o casă a destinului nostru incert;
viori nocturne, cu ochi de mac,
fericire, veşnicie, moarte.

Privim pe ferestre fără ochiuri de geam,
vedem prin noi —
viaţa mea, viaţa ta,
fericire, veşnicie, moarte.

Un scaun ciung de un braţ şi un sfeşnic,
un fus din bătrîni...
Şi mîini, mîini,
peste morminte, peste pămînt.

Un colţar încuiat; sub el, o banchetă.
Şi zumzetul sumbru al timpului veşnic.
Pustietate. Pustietate.
Pustietate. Şi viaţa morţilor.

Privirea golfului:
Viori nocturne, un ochi de mac,
cineva de pe mare şi altcineva de pe ţărm ne privesc.
Viaţa mea, viaţa ta,
fericire, veşnicie, moarte.

(Veronica Porumbacu)

Rudolf Nilsen

(1901—1929)

POMANĂ DE CRĂCIUN

Sîntem condamnaţi să trăim
într-o sumbră periferie,
s-aşteptăm flămînzi pogorîrea
pruncului sfînt din tărie.

Ne-au dat douăzeci de coroane,
la naşterea lui Cristos,
s-avem nişte vreascuri în casă,
şi un „o, brad frumos!“

Am luat nişte carne de cal,
şi-o litră de bere-am băut,
să ne reamintim de grajdul ori ieslea
în care Isus s-a născut.

Stăpînul şi Domnul sărmanilor
avu numai necazuri, ca-n fine,
răstignit să fie pe cruce,
între păcat şi ruşine.

Bine că-i doar o poveste
reîntoarcerea lui pe pămînt —
altfel sărmanul de el
ar fi iar răstignit în curînd.

Noi, cei de la periferie,
la Crăciun cînd Domnul se naşte,
primim o pomană: douăzeci de coroane.
Răstignirea — la Paşte!

(Veronica Porumbacu)

RIVALUL

Sirena din nou şuiera.
Sfîrşit era schimbul. Afară
pe poartă curgeau muncitorii.
Ieşeai dintre pietre de moară.

Mi-ai dat, c-un surîs, mîna mică:
— „Aici eşti? Pe neaşteptate?“
Dar ce ostenită zîmbeai
sub cearcănele întunecate.

Şi mîna ţi-am strîns-o-ntr-a mea:
ce bătătorită-oboseală!
Motorul în palmă săpase,
adînc, mîngîierea brutală.

(Veronica Porumbacu)

Nordahl Grieg

(1902—1943)

ADIO

Atît de albă te-nălţai la ţărmul despărţirii,
şi noi ştiam, noi amîndoi, pierduţi în ceaţă,
că palida secundă sortită nimicirii
e cea din urmă clipă de viaţă.

„E ca şi cum în seară noi moartea ne-am trăi-o",
am fi putut s-o spunem deodată sau în parte.
Şi totuşi, în pofida acestui greu adio,
noi sîntem, noi rămînem, sfidînd această moarte.

Adînca rană iată mi s-a-nchis.
Şi inima mea doarme, suspinînd.
Ah! N-aş fi vrut nicicînd să fie scris,
în luptă, acest gînd.

(Taşcu Gheorghiu)

IMN CĂTRE VARDOE

Bătut de marile vînturi,
ostrovul răsare cu stîncile spelbe şi sterpe.

Nici o nădejde aici pentru arbori —
nimic.
În pietrele-acelea în care mesteacănul creşte sfrijit,
oamenii au prins rădăcini.
Bărbăţia-i ridică în picioare,
îi face să-nfrunte pustiul polar.

Pe locul acesta,
fiece viaţă fu smulsă
prin cazn̆ă, din moarte.
Culesul? Mizeria,
decît moartea, mai sigură.
Şi nu sînt numai furtunile:
în port îi aşteaptă pe toţi judecata străină.
Săracii se-avîntă iarăşi pe mare.
Dar oamenii-aceştia-s Norvegia.

Ei stau de strajă la pol.
Mîinile lor noduroase apără bruma de viaţă
împotriva năvalei de ger.
Ei apără viaţa acestui pămînt;
cînd nopţile iernii vor s-o doboare,
lumina vetrei împrăştie bezna.
Spuneţi, nu-i timpul
cumva de răsplată?

Pămîntul se lasă greu cucerit. Către vară
marea-mpăcată mîngîie ţărmii
pe care sclipeşte aurul narciselor şi părul copiilor.
Zborul păsărilor de mare se desface
în cerul acesta de Nord, ca o roză a vînturilor;
ţara speranţei renaşte
în miracolul soarelui de la miezul nopţii.

(Taşcu Gheorghiu)

VIGO HANSTEEN[1]

(Fragment)

III

La moartea ta, sufletul nostru era
ca o stîncă incendiată de păsări.
În nordul insulei Fugloey, spune legenda,
un tîlhar cu inima-ncruntată,
acostînd cu barca sub stînci,
aprinse iarba toată pe țărm
și rîse privind incendiul.

Trase de ierburile din crăpături,
flăcările toate urcau spre coastele stîncii,
de cari se-agățau mii de cuiburi.
Potecile erau înghițite de flăcări,
stînca de păsări ardea.

Cu cîte-un puișor în cioc,
păsările înnebunite
zburau către larg,
peste flăcări și fum,
lăsîndu-și puii
pe valul deșert,
și iarăși pornind înapoi, cu țipete lungi
către ceilalți, care piereau
în iadul de flăcări.

---

[1] Luptător antifascist (n.t.).

Alte păsări veneau dinspre larg,
ajungîndu-le-n flăcări
și spăimîntătoare torțe
cădeau în abisul taluzelor.

Așa ni-e și inima noastră,
cînd încă unul din noi a căzut.
Care din cei mai puri și mai buni
cade mîine?
Viața însăși e asasinată!
Oricît de slabi,
nu vom îngădui asemenea crimă.
Ne vom întoarce
la prietenii noștri, la frații în lanțuri,
unde arde ca torța în noapte
stînca de păsări!

(Tașcu Gheorghiu)

Ragnvald Skrede

(1904)

LA CE VISEAZĂ PĂMÎNTUL?

La ce visează pămîntul
în timp ce ară țăranul?

La grîne de aur, la pîine
pentru foamea copiilor —
femeile, bărbații de mîine —
visează pămîntul copii,
și grîne de aur, și pîine.

Visează ploi oarbe, averse
căzîndu-i în brațele mari,
pămînt devenind ele însele,
visează pămîntul copii,
visează grîne-aurii...

(Veronica Porumbacu)

DE CE?

De ce te-am ales pe tine?
Fiindcă ochii îți sînt mai adînci ca valea
Jöndalului.

Fiindcă ești fericită iubind
un singur bărbat.

Fiindcă fiii mei nenăscuți
te vor de pe-acuma ca mamă.

Fiindcă pe tine te-aș vrea
veghindu-mi patul de moarte.

Fiindcă ai privit înăuntru-mi,
fără să amețești.

Ei bine, fiindcă tu m-ai ales,
și-ai văzut în mine Ideea!

(Veronica Porumbacu)

(1905)

AZI CERUL E...

Azi cerul e negru — a ploaie.
Dar încă nu...

Voci de copii gînguresc
fără grijă pe-afară.
Aerul însă ascunde
o tainică spaimă
şi parcă nişte semne se-ncearcă, nevăzute.
Dar încă nu...

O, pentru copii,
pentru inimile lor de pasăre, uşoare,
să zăgăzuim ce-ameninţă lumea.
Căci încă nu...

(Taşcu Gheorghiu)

KARIN BOYE[1]

Prietenă! Ne-om stinge toţi cîndva.
Nu te-am văzut, în suflet te-am simţit.

[1] Poetă suedeză. Vezi indicele alfabetic de autori (n.t.).

Şi eşti aici, în tren, alături, dintr-o dată.
Doar cu zăpezile din sud te pot asemăna.
Tu, glas de-alarmă, în tăcerea încordată.

Cîmpie vastă,-n asfinţit, pe care
vezi stelele urcînd şi coborînd
chip zămislit ce n-are asemănare!

Prietenă! Tot ce se naşte — piere.
Dar sufletele-nalte n-au sfîrşit.
Prin cîntecele-ţi smulse din durere,
eternitatea-n noi te-a împlinit.

(Taşcu Gheorghiu)

AM VRUT SĂ MOR IERI NOAPTE

Doream să mor ieri noapte. O, cît doream să mor!
Dar m-am trezit prea singură-n odaie.
Şi noaptea — ocean spăimîntător.

Ce fac cu timpul dacă eşti departe?
Cu trupul meu, cînd pleci de lîngă mine?

Doream să mor. Dar prea aproape, moarte,
tu mă priveai cu ochiul mult prea mare,
şi hainele prea ţeapăn-funerare.

(Veronica Porumbacu)

Lumea se năştea încet.
Întunericul se făcea lumină, lumina se-aprindea
din auroră.
Şi omul spuse:
— Vreau!
Lumea se năştea încet, schimbîndu-se
la-nfăţişare.
Planeta se urnea încet spre portul cufundat
în zare.
Poţi să măsori depărtările-n lume,
să numeşti viitorul pe nume?
Viaţa planetei, prieteni, prin noi se-ncunună!
Putem s-o facem mai rea sau mai bună,
dar nu avem dreptul s-o pierdem,
stingînd strălucirea-i aprinsă de zorii dintîi.
Mulţime de drumuri... Dar noi rătăcim în
greşeală.
Puterea năştea stăpînire, stăpînirea —
prigoană,-mpilare,
oameni călcaţi în picioare.
Doar visul, neduplecat, adăsta veşnic viu,
şi oamenii visau.
Lumea se năştea încet, schimbîndu-şi tiparul.
Timpul nu aşteaptă, nu, nu aşteaptă.
Noi batem o cale ce nu e cea dreaptă?
Oameni, ce căutăm visînd?
„Utopii strălucite", vor spune, zîmbind, ipocriţii,
cei cu inimi de gheaţă. Nu-i ascultaţi, zdrobiţi-i
oriunde se-ascund. Viaţa nu e o goană
după bani, locuinţă şi hrană.
Două drumuri ni-s date:
cu steaua victoriei unu-i deschis,
iar cellalt aruncă lumea-n abis.

Vremea n-aşteaptă, vremea e aspră, nendurătoare.
Să nu regretăm. Să răzbatem din ceaţă spre soare!
De viaţă e vorba, prieteni, dar viaţa e scurtă.
Porniţi cu avînt!
E vorba de soarta pămîntului.

(Taşcu Gheorghiu)

Rolf Jacobsen

(1907)

MUŞCHI, RUGINĂ ŞI MOLII

Muşchiul răsare din pămînt.
În tăcere, ca liliacul noptatec
se-aşază pe stînci şi aşteaptă
sau se lasă pe iarbă,
cu aripile lui cenuşii.

Rugina trece din ani în ani,
de pe o tablă pe alta, prin întuneric,
dacă vremea s-a copt.
Cînd pistoanele-adorm,
cînd grinzile se cufundă în noapte,
rugina îşi face-n tăcere sîngeroasa-i lucrare.

Moliile albe-ale stelelor
se-aşază-n tufişuri, la ferestrele negre-ale cerului,
şi privesc cu ochi mari,
cu ochi mari spre lumina oraşelor.

(Taşcu Gheorghiu)

EUROPA

Un chip se înclină din Asia, cu gura
deschisă şi părul pe spate-aruncat.
Se lasă de vînt mîngîiată şi rîde
spre valuri, trăgînd în piept un abur sărat
ce-l poartă stepele-albastre.

Zi şi noapte îi poţi auzi pe ţărm
hohotirea: un rîs care ameninţă, rîs gînditor,
sau ironic, sau aluziv, ca şi cum ar viza
anume: vîntul, sau norii, sau micile
pietre ce zac, izbite de valuri.

(Veronica Porumbacu)

SPRE MARE

Nava iese din noapte.
Antenele zumzăie.
Acum atîrnă de cer, rostogolindu-se, liber,
ca un corp astral.
Soarele înoată sub catarge,
plumbul o împinge
peste ochii verzi ai meduzelor.

Vîntul vorbeşte cu puntea
despre bărci de salvare, manevre şi cabestan.
Cazanul-purgatoriu
cîntă încet pe crusta mării
şi împinge povara de talere, pleduri
şi valize de piele

pe apa în culori de curcubeu
către Antwerpen.

Dar sub un arbor de fum fîlfîind în cer
alunecă și se împiedică umbra neagră
a trunchiului, ca un picior poticnit în peștii
de pe fundul mării.

(Veronica Porumbacu)

PIETRE

Călcați-ne în picioare, ne uitați,
dar mușchii noștri poartă lumea-ntreagă,
și, apărată, forța noastră crește.

Hîrtii, coji de banane și rigole,
neon și magazine ce-ți iau ochii.
Ne-ajunge oastea-n marginile lumii.

New Yorkul, Londra le purtăm pe umeri.
Sub roți de limuzine, mute sîntem,
răbdăm pînă ce oasele ne-albesc.

Granitul ne-a născut, vulcanii. Sîntem
din oasele pămîntului cioplite.
La Roma ne-am aflat și la Ninive.

Eram și pe-Atlantidele albastre.
Pe continente nou-născute-am fost.
Ne-am ridicat din valuri spre lumină.

Iar într-o zi, cînd lumea o să calce,
cu pași bubuitori, spre-o nouă vîrstă,
— frați cenușii — ne vom urni, urmînd-o!

(Veronica Porumbacu)

(1907)

MÎINI FERICITE

Mîini fericite!
Muncesc şi aşteaptă
pe cei dragi, pe cei
pentru care trudesc...

Li-e dat să muncească la izvoarele vieţii.
Mîini plămădind aluatul de pîine,
mîini aşternînd pe masă bucate, să sature flămîndele
guri.
Pînza lunecă uşor între degete, se preface-n veşminte.
În mîini, veşmintele-şi leapădă petele, ies proaspăt
călcate, netede,
Şi ca un parfum se mulează pe trup.

Mîini fericite!
În apă trăiesc, lîngă lemn,
lîngă fier.
Mîini reci sau fierbinţi,
iradiază lumină, căldură,
fac să crească florile-n jur,
vînează blănuri de fiare,
sprijină cu araci puieţii firavi,

răsfoiesc cu grijă cărţi scumpe,
mîini ce nu stau niciodată.

Fiecare le-aduce veşnic
un dar;
pînza ce-o vor spăla,
perna ce-o vor aşterne,
un cap de copil cu obrajii de piersică şi părul lins,
ce-aşteaptă să-l mîngîi;
o fată iubită
cu oboseala scrisă pe-obraz,
cînd se lasă noaptea,
şi în întuneric mîinile-adorm
liniştite şi calde,
lîngă alte mîini liniştite şi calde.

Mîini fericite!
Şi ce fericire, cînd, într-o zi,
în fine, se vor odihni!

(Veronica Porumbacu)

PLOILE RĂZBOIULUI

Ploi cad, ploi,
azi noapte pe lumea-n război.
Ce-a fost bun, încolţeşte-n mulţime.
Plouă pe tot ce creşte-n pămînt.
Plouă pe ochii ce nu mai văd crime.
Plouă pe flori şi pe iarba din cîmp.
Plouă pe buzele crud însetate,
plouă pe văile seci, pe ziduri uscate, crăpate,

plouă pe părul lipit, sîngerat,
plouă pe trupul ucis, de băiat.
Mare şi umedă ploaie,
binecuvîntată ploaie, bogată-n şiroaie;
de-ar fi rîu, în potop să ridice
mînia din cîmpuri, în spice.
De-ai putea să cazi în rîuri de cer,
Şi nu în explozii şi flăcări!

Ploaie, ploaie amestecată cu rîuri de sînge,
care speli în Flandra şi Franţa pămîntul mănos,
care speli cu lacrimi sărate ochiul ce plînge,
care speli de sînge-nchegat orice rană şi semn
dureros.
Ploaie, creşte-n potop, şuvoiu-ţi revarsă,
năruind tot răul din lume şi spălînd faţa arsă
a bietului nostru pămînt, ce s-ar purifica
— o, nu prin războaie! —
prin tine, scînteietoare şi pură,
spală pămîntul de ură, ploaie!

(Veronica Porumbacu)

Claes Gill

(1910)

DIMINEAŢĂ LA MARE

De pe mare, întorcîndu-te cu soarele dimineţii,
în pînze, cu munţii albaştri în faţă,
ai văzut sărind către cer un arc sclipitor?
E saltul de păstrăv marin.

Aşa ţîşneşte şi gîndul, graţios şi energic,
şi nu cunoaşte hotare
decît cele-nţelepte-ale firii:
o, lume bine-ntocmită!

Dar năvodul şi nada?! Ei, ce-are-a face!
Un păstrăv prins, l-aţi văzut închizîndu-şi
gura cu amărăciune, ca o fiinţă
ce moare cu-o taină?

Unul mai rupe năvodul, un altul nada,
dar mii de păstrăvi
despică adîncul, şi strîmtoarea
mişună de peşti. Cine opreşte soarele-n loc?
Cine priponeşte gîndul?

(Veronica Porumbacu)

UN COPIL PRIVEŞTE POMUL DE CRĂCIUN

Brad şi scîntei de-artificii... Inimi iscusit împletite
din hîrtie lucioasă... Aceste ciudate astre vopsite
în roşu,
în argint, ireal de fragile! Din amintire,
veştejitor, suie-un strigăt: Deşartă

e viaţa ce-aleargă după minuni şi se joacă
doar cu păreri. — Da, viaţa,
ca stropii de ceară ai luminărilor arse,
ne-a înăsprit şi pe noi, prietene mic! Dar în cîntecul
tău,

cuvintele, sunetele au încă sclipirea
credinţei, iar scînteierile pomului şi podoabele
ieftine
se înnobilează, răsfrînte în ochii tăi puri:
vino, pofteşte-le azi
la tainicul joc al acestei serbări.

(Veronica Porumbacu)

DOR DE LEDA MARINĂ

Povestea delfinului în undele verzi ale mării
poate mişca pe cel care-nfruntă furtuna
brăzdat de umbră şi soare
pe mîini şi pe faţă,
lăsîndu-şi gîndul în voia plăcerii de taină
ascunsă de jocul văditelor simţuri,
în verdele mării polare.

(Taşcu Gheorghiu)

Nils Brantzeg

(1913)

VÎNTURI PUSTIITOARE

Întuneric şi noapte.
În beznă, vuietul vîntului înfricoşat, ce ne intră în
oase.
Negre drapele, zdrenţuite în arbori;
vîntul ce-ngheaţă în noapte.

Aripi albastre plutesc în somn peste tine.
În lumina plăcută, în trosnetul lemnelor,
noaptea-şi pogoară veşmîntul de păsări
pe umerii tăi înguşti,
peste gîndurile tale încă negîndite,
peste părul tău blond, despletit,
luminînd nebuloase de-argint
departe, în beznă.

Cît despre mine, privesc călătoarele stoluri
şi mi-e atît de bine;
căldura topeşte încet-încet
conturul trupului tău
printre umbre...

Din fragede flăcări, din tandrețe îmi fac azi o platoșă
împotriva pustiitoarelor vînturi de noapte.

(Veronica Porumbacu)

DIN NOU RĂZBOI

Și așa va veni o zi,
cînd fumul orașelor carbonizate
va dispărea, topindu-se-ncet ca laptele-n apă;
atunci soarele își va deschide ochii lui mari, rugători,
oglindindu-și chipul în cioburile
tremurătoare ale oglinzilor primăverii...

Iar copiii vor ieși la lumină,
ca din cariile dinților putrezi,
privind nesiguri în jur, înstrăinați, urîțiți,
și în curînd vor dezlănțui un alt joc cu focul,
ca și cum n-ar fi fost nimic mai-nainte.
Și ura își are un timp al ei, și tristețea.
Dar privește! Florile răsar din nou pe ruine! În curînd
zidurile iarăși sînt verzi: tufe de mărăcini
cresc printre trandafirii uitării.

Și dragostea înmugurește, și gelozia și pizma
din nou înfloresc cu limbi otrăvite.
În curînd, vechiul joc cu focul va fi iarăși în toi,
ca și cum nimic, nimic n-ar fi fost mai-nainte.

(Veronica Porumbacu)

Astrid Hjertenæs-Andersen
(1915)

FEMEIA ȘI DANSUL

De ce nu m-au lăsat să dansez?
Eu care pot să descriu un cerc cu brațele-n spațiu,
născînd dintr-o dată sfeșnicul cerului,
eu trebuie să rămîn cu trupul lipit de un arbor,
cu mîini legate la spate!

Eu care pot să pocnesc din degete
aprinzînd pescărușul în zbor,
picajurile sale, întîlnirea cu valul,
eu trebuie să-mi sprijin ceafa de-un arbor,
cu pleoape lăsate, scrîșnind din dinți!

Eu care pot să flutur un braț,
și insulele să se aprindă deodată-n fiorduri,
să sclipească toate cabanele în culori ruginii,
printre mugurii galbeni de stuf și tufele aspre de
trestii —
eu trebuie să simt scoarța copacului
zgîriindu-mi pielea!

Şi totuşi pot vedea şi cu ochii închişi!
Chiar dacă plajele toate se-afundă în valuri şi se spulberă stîncile ţărmului,
eu pot dansa şi cu trupul ţintuit în piroane
şi-mi pot întinde piciorul,
pînă ce coasta uscatului scînteiază-n lumină!

(Veronica Porumbacu)

PORUMBELUL DE PIATRĂ

O boare de lumină îmi atinge umărul
în străfulgerarea aripilor albe ale unui porumbel de piatră.
În lumina capului înclinat al unei păsări de marmoră
rămîn singură cu florile albe de seu.
La începutul unei alei de brazi
e magnolia copilăriei.

(Veronica Porumbacu)

CONURI DE MOLIFT

Mă odihnesc hoinărind
pe lumina zilei şi-a nopţii
cu tandreţea
purtată în crengile braţelor mele,
ca nişte conuri aidoma rozelor.

(Veronica Porumbacu)

FEMEIA ŞI ŞARPELE

statuii lui Gustav Vigeland

Femeie, de ce nu lupţi?
Mumă a poporului tău,
de ce laşi pieptul să ţi se-odihnească
blînd voluptuos
lîngă şarpe?
Îţi laşi animalic îmbrăţişate
coapsele?
Ţi-ai ridicat vreodată braţul
la luptă?
Fără strop de voinţă
e arcuirea ta moale.
Apatice şi abrutizate,
simţămintele ce le răsfrînge
surîsul molatec
şi înclinarea ostenită
a capului tău.
Ai dus măcar o singură luptă
pînă la capăt?
Te-au silit să te dai bătută
şi privirea ta
îi încîntă pe alţii,
ca o deznădejde-mpăcată cu soarta;
nu ai forţă;
nici forţă frumoasă, nici forţă urîtă.
O linişte grea de spaimă se-aşterne
peste îmbrăţişarea de piatră.
O pace grotescă
între muma poporului
şi acela ce-l spulberă.

Să fie această cumplită-mpăcare
unicul tău adevăr?
Soarele zorilor veșnic va lumina
acest simbol dezonorant?

Femeie, de ce nu lupți?

(Veronica Porumbacu)

Hans Kristiansen

(1916)

PRIMĂVARA LA CATEDRĂ

O catedră. Ce pustiu!
O catedră în soare.
Un deșert încă mai grozav.
Necruțător — ochiul gol, insensibil, în călimară.
Și eu n-am nimic cu ce să-mi sting setea,
nici un strop de apă proaspătă pentru copiii-nsetați.
Am buzunarele pline de flori de hîrtie,
rozele ofilite ale prepozițiilor.
Le dărui copiilor;
cu elanul de dascăl făcîndu-și febril datoria,
le apropii de fețele lor.
Spini invizibili le zgîrie nasul.
Disperat, le ordon: Luați-le, mirosiți-le!
Simțiți parfumul lor proaspăt, plăcut,
acum, la examene!

O catedră în soare.

O, vînt de primăvară! Intră, intră-năuntru!
Desfășoară-ți covorul tău verde la noi pe podea,
și lasă nimfele tale să-nceapă un dans.
Așază-mi un crin răcoros în călimară,

revarsă-ţi marea pe această întindere dură,
şi lasă-mă să adorm cu capul în mîini.

(Veronica Porumbacu)

*
* *

Ah, de mi-ar fi cuvintele acestea
cele din urmă pentru cît mai multă vreme,
ah, dacă DA ar fi să fie DA
şi NU să fie NU — cît ţine ziua, cel puţin
(căci noaptea gura ni-i închisă).

. . . .

Mai scapără, miriade mute, stelele,
chiar şi în veacul nostru douăzeci;
din cînd în cînd, din ele una cade în zăpadă
departe, undeva, într-o pădure.
Da — cade lin
şi fără-a spune un cuvînt.

Dar dacă — Nu! Nici un cuvînt mai mult!
Şi ce pămînt strălucitor ar fi
pămîntul acesta, prieteni! Şi ce lume!

(Taşcu Gheorghiu)

Gunnar Hernaes

(1917)

CORN ŞI FLAUT

Surd, prima notă singuratică-a zilei
se ridică din pădurea de piatră a cetăţii cu milioane de oameni.
Ceasul luminii despică spuma
ca un sunet de corn
ce mă previne
sub palida umbră a lunii:
— Începe din nou vînătoarea zilnică-a pîinii!

Dar noaptea
rîul cîntă din flaut:
— O, Babilon sclipitor!

Linele triluri, jubilînd
pe sub stelele cerului şi-ale pămîntului,
pătrund în păduri cu melodiile umbrei.

Apoi se trezeşte foamea din nou:
o, licărul senzaţiilor, noaptea!

(Veronica Porumbacu)

FANAR

În legănări egale, un fanar, în vîrful catargului,
ca o frîntură de cometă pămîntească,
trosnind în vînt, genunile înfruntă
şi luminează calm şi alb în noapte.

Dacă-aş muri pe mare,
năluca sumbră-a tînărului
îmi va trimite sufletul,
ca un fanar, în marea veşnicie.

Şi-atuncea printre stele fixe,
sufletul meu, atît de liniştit, de alb,
îşi va găsi-n eternitate locul,
ca o uşoară-mpunsătură-n boltă.

(Taşcu Gheorghiu)

Carl Keilhau

(1918—1957)

VEŞNICIA

Un horn de vapor
sau un turn de biserică alb?
Culcat pe spate, legat de luntre,
mă legăn.
Marea, pămîntul mă leagănă;
de-atîţia nori, de atîţia nori adunaţi,
sună clopotele în cer.
Înainte, ori după moarte,
urc şi cobor
în azurul veciei.

(Taşcu Gheorghiu)

LA TELEGRAF

Goală, redacţia. Miez de noapte.

Numai paşii mei se aud, nesigur
scîrţîind pe podea şi ţăcănitul
telegrafului, pe întuneric

(s-alunge, parcă, singurătatea — ritmul său însă
o mărește, măsurînd-o c-un metronom);
cuvintele sună metalic, cînd înșurubez becul;
citesc „Știri de noapte".
Invizibilă, mîna ce-apasă pe clape
ritmic:
Oficiul Telegrafic Reuter-Norvegia:
Execuții-n Madrid. Hotel incendiat la Buenos Aires.
Fumul țigării
iese pe geam, deschis-cenușiu, în lumina
lămpii voltaice de pe Ackerstrasse. O precizare
la știrea sus-amintită: 33, nu 23 de morți în incendiu.
Invizibilă mînă —
invizibile victime; strigăte ce nu se aud
din metropole ce nu se văd. Cînd pot închide cutia?
Sub sticlă, sunete înnăbușite
sau acoperite. Izolare dublă
între mine și victime: sticlă, hîrtie.
Comandamentul execuțiilor,
cu-o mică inimă albă, de hîrtie, pe cămașă;
o batistă la ochi. Vezi fără să vezi.
Acesta mi-e turnul de fildeș. Nu-mi întorc fața
de la faptele brute și dau un sens pînă
și absurdului. A se tipări
incendiul hotelului cu demi-grase PETIT
la transcriere, 3 cicero, în culoare închisă;
Madridul pe prima pagină, sus.
Vreau să lupt cu orbirea celor ce văd.
*Vreau să-mi ascund durerea îndărătul hîrtiei fără
lacrimi,*
a literelor fără lacrimi ce-mi dirijează emoția:
cîteva țăcănituri în ritm
și — în fine — pot să fug în realitate!

(Veronica Porumbacu)

POSTUMĂ

Sub cerul noros al nopții de decembrie,
pămîntul e singur.
Stelele și-au stins felinarele,
iar în fiord lumina farului călăuzește
drumul Capului către strîmtoare.
Pe-oglinda neagră de apă, sclipind de ulei,
reflexul nostru moare-n tăcere.
Dincolo, visul cutreieră noaptea.
Singură
e inima mea, cu speranța ce nu poate fi ucisă:
încă o dată,
strîmtorile se vor deschide neînfricate
în fața luminii de zi, dezgolite.
Încă o dată,
muzica va sfîșia tăcerea
și poduri sonore verzui
vor goni din insulă-n insulă...;
Încă o dată,
îți vei lăsa mîna ta într-a mea...

(Veronica Porumbacu)

Gunvor Hofmo

(1921)

ÎNTRE LUMINĂ ŞI ÎNTUNERIC

Ca valuri de tăcere
ţişneşte lumina
în odaie.
Flori roşii de cactus,
miraculos împroşcate minuni,
privesc timide, în aşteptarea
luminii.
Binecuvîntată puritate
odihneşte în frunzele lor,
la ora aceasta.

Apoi, vine amurgul
în murmur,
le sărută ochii
aprinşi,
ce se închid tremurînd.

Dincolo de fereastră,
nori grei lunecînd în albastru;
calm, atît de calm,

unul după altul, într-o procesiune
de bătrîni
îndărătul sicriului,
fără teamă, fără tristeţe, în pacea-nserării.

(Veronica Porumbacu)

UNEI INFIRMIERE

Un turn. O mare. Un salon de bolnavi.
Mîna blîndă a unei surori
răcorind febra.
Fii umbra copacului sub soarele nopţii,
acolo unde spiritul se destramă.
Şi o străină bea...

(Veronica Porumbacu)

PESCAR SĂRAC DIN BRETANIA ÎN DRUM SPRE CASĂ

Lumină marină pe frunte;
amurgul învăluie tăcut
nuditatea pustie a plajei
în jurul paşilor lui nesiguri.
Îndărătul lui ţipă deodată singurătatea,
fără cuvinte curgîndu-i pe mîinile care
i-atîrnă ca palizi boboci.
În jur, tăcut licăreşte
cenuşiul apatic al zilei.
Suflul de gheaţă al mării nocturne
s-a prins de veşmîntul lui peticit.

Semiîntunericul serii îi poartă pașii
pe căi orfane de orice culoare.
Dorul de casă îl duce de mînă
printre casele date cu var.
Sărăcia simplă ca piatra,
frumoasă doar de departe,
cu-ntinderi fără margini,
cu veșnicii, rămășițe și alge.
Piatra ce strînge depărtările-ntr-însa
dă un răspuns uimirii din ochi,
se-naltă din însăși paloarea de seară,
mișcîndu-se-ncet către cer.
Pe mîinile lui sărmane
s-a crestat sărăcia: ca doi palizi boboci
ce-alăptează matern înserarea.
Și grele, mereu mai grele, tind spre pămînt,
de parcă moartea cheamă-ntr-acolo
mîinile acestea care atîrnă
ca spînzurate...

(Veronica Porumbacu)

Paal Brekke

(1923)

PRIVIGHETOAREA LA FLORENȚA

O piatră în iarbă,
cenușie, lîngă părul tău —
tace și tace.
O piatră în iarba neagră, nocturnă;
sub roiul de licurici fără zgomot se-apropie
pulberi de stele. Și în această noapte,
frumusețea întunecată a unei roze
plutind în cer și pe pămînt,
grea de dor, în această noapte
în care nu se aude nici un cuvînt —
doar tăcerea apăsătoare și aspră
de durere, închisă în piatră.

Și — deodată —
privighetoarea, privighetoarea!
Neagră iarbă, negri toți arborii
în țîșnirea de aur închis a cîntării.
Și pămîntul, pămîntul se clatină...

„Iubito, și pieptul mi-i plin
de cîntece, asemenea privighetoarei!
La fel de mult doare, gata să se spargă
de-atîta durere..."

(Veronica Porumbacu)

ACOLO TOATE CĂRĂRILE SE RĂTĂCESC

Ucigaşul de marţi
a fost un ucigaş şi în ziua de luni?
Iată-l trezindu-se miercuri la o fereastră
cu neguri trecînd în galop dezolat printr-însul —
cine-i acum
omul de ieri?
Cel căruia piatra îi ridicase mîna — lovind —
sau cel de alaltăieri?
Cine
cînd fu alaltăieri
lampa şi-o reaminteşte la pian
şi mîinile pe clape-alergînd —
era Händel.
Şi-o piatră de culoarea cenuşii izbind,
el priveşte în gol undeva
unde vechile marcaje se destramă în ceaţă
schimbîndu-şi forma şi locul.
Şi iarăşi vede mîinile-acelea —
mîinile cui? —
o piatră-azvîrlită-ntr-un şanţ
ori Händel — Händel,
care s-a ridicat de la pian
fără a-l privi
lăsînd să se-nchidă uşa încet.
Şi numai mîinile lui au rămas ca împrumutate,
ca nişte mîini fără stăpîn
ce urlă în cîmp pustiu
la ziua de joi ori de vineri.

(Veronica Porumbacu)

ŞI TOTUŞI, CU TOATE CĂ...

Şi totuşi...
cu toate că —
(O, acest cuvînt
care striveşte netezimea curburii
licăririle roşii căzute
pîlpîind pe retină
cu presiunea lănciilor ochiului.
În timp ce inima-mi bate
ca o aripă în colivie
cum se zbate sălbatic coada unui peşte
izbind în barca pescarului care îl prinde,
creierul meu scrutează totul din fund,
ca un Sancho Panza.

Gîndul e aidoma unor moşi foarte, foarte bătrîni,
care îşi vor lua plata, clătind bătrîneşte din cap.
Cît ne revine oare din izbînzile
lui Don Quijote,
din asaltul acesta cam brusc asupra
uşii turnate?
Oare ce poţi sfida cu o mică,
veselă notă în josul paginii,
ce legi se pot tipări
pentru buna purtare a inimii?
Cataloagele pot hotărî
natura misterului
fiecare bătaie de-aripă să fie
străpunsă şi fixată pe pagină
cu un ac de gămălie.

O, inima mea, cum mai baţi
îndărătul unor zîmbete-atît de sătule,
umflate de-nfrîngeri;
Aici te-a tîrît însăşi curba
cu toate disperatele-avînturi de tigru ale tinereţii
cu toate că) —
şi totuşi...

(Veronica Porumbacu)

GALATEEA

Înclinîndu-mi fruntea către pămînt,
auzii glasul tău chemîndu-mă?

Un suflu al mării trecu
foamea mării pe buzele mele?

Mă căţărai
cu o lumină neaprinsă în mînă.

(Veronica Porumbacu)

Harald U. Sverdrup

(1923)

ALTFEL DE CÎNTEC

Din mare te-ai ivit;
nici spumă, nici apă.
Înrudită cu flora marină
şi fauna din fund.
Trec norii
prin ochii tăi,
atît de mişcaţi de povara văratecă,
încît eu mă nasc în aceeaşi
oră cu tine.

Era veşnică plaja,
albul nisip pe care noi doi ne jucam în copilărie.
Apa cînta odinioară
zilele multe ce-abia ne-aşteptau:
un chiot enorm, pendulînd
între flux şi reflux.

Vise veneau din adînc către noi,
cu varecuri[1] de spaimă.

[1] Iarbă de mare, algă aruncată de valuri pe ţărmul mării.

Dar ne plăcea să ţinem în palmă
pietre rotunde:
cochilii de melci gălbui
ne urcau în ochi
lacrimi.

Din mare mi te-ai ivit;
nici apă, nici spumă nu eşti;
dar sclipătul moale
al sînilor tăi — doi trandafiri
rotunzi şi proaspeţi şi umezi,
ce-i mîngîi cu mîna.
De fiece dată,
e-atît de frumos
să-ţi descopăr buricul,
această cochilie
îngropată-n nisip...
Îmi bate inima,
şoldurile tale sînt prinse-n acelaşi vîrtej
ce trece prin sumbra pădure
ascunzînd zămislirea,
naşterea, moartea
ce creşte, o dată cu viaţa, plodind în străfund,
în noaptea verde,
iar sufletul imaculat al copilăriei
îl simt în palmele mele;
licăr solar —
genunchii tăi cuprind coapsele mele,
într-un gest de tandreţe nencăput de vreo clipă,
ce ne-aprinde şi stinge
obrazul.
Degetele mi se-mpletesc cu părul tău laolaltă,
ca soarele cu norii;
adevărul pătrunde prin pori,
pînă ce inima noastră se sparge

iradiind lumini fără umbră.
Şi-apoi, cînd taina s-a săvîrşit,
prin apa clară zărim
fundul mării.
Floră şi faună de apă,
ramuri întunecate
legănîndu-se încet către noi
şi atîtea suflete albe
pe care lumina le-aprinde şi stinge
într-o clipă.
Apoi — cădem iar, despărţiţi —
două ţipete mute,
aşteptînd izbăvitul ceas
cînd vom fi iarăşi reali.

(Veronica Porumbacu)

PEŞTE ZBURĂTOR

Un peşte zburător!
O biată secundă de soare,
un joc înaripat de lumină,
înainte de a învăţa disciplina de fier a mării
ce te mînă spre botul, ca luna, al rechinului.

(Veronica Porumbacu)

MUNTELE-N ERUPŢIE

„E cald al naibii!" strigă muntele, şi-n clocot izbucni.
„O, nu!" şoptiră două fire de salvie şi-un ghiocel,
Ivindu-şi capetele dintre crăpături.

„A naibii secetă!“ strigă iar muntele şi-n flacără plesni.
„O, nu!“ şopti şi unda, strecurîndu-se
Ca o fetiţă printre pietre, printre strungi.

„Doamne, cărunt mai sînt!“ îşi zise muntele, mahmur.
„O, nu!“ şoptiră vînturile, ciufulind tăpşanu-n purpura
Grozamei — iarbă lin plecată-n calde reverenţe.

„O, nu!“-ngînară zece zvelte caprifolii prinse de o stîncă.
„E-o linişte-nfiorătoare-aici!“ mai spuse muntele zîmbind.

„O, nu!“ i-a susurat izvorul. Săltîndu-şi stropii
Şi, tîrînd în coama-i despletită spuma, el cînta.

„O, nu!“ strigă şi vîntul, stropind mărunţii picuri,
Printre mestecenii pitici şi printre afini, printre sălcii.

„Ei, lasă!“ murmurară piscurile, ridicîndu-şi nasurile-n sus,
Atît de sus, că soarele abia de nu le arse.

(Taşcu Gheorghiu)

Peter R. Holm

(1931)

CARIATIDELE

Se odihnesc — reţinute încă
de o adiere
abia simţită
în soarele scînteietor...

S-au oprit
sub frontonul de templu.
Te apropii —
dintr-o dată îşi pierd greutatea
înălţîndu-se liber,
ca şi cum ar porni într-o călătorie
în cerul mai greu decît ele...

Veşnic se smulg
din piatră
şi, semitreze, visează un vis
de dragoste, graţie, forţă, voinţă...

(Veronica Porumbacu)

Uliul —
cu o singură, imperceptibilă
bătaie de aripi —
se rotește în cercuri peste somnul timpului,
peste adîncul de-argint cenușiu al văii
cu turma de arbori
hălăduind către marea cea mută.

Uliul
plutește în tăcere de moarte; în fața lui
se cască universul,
munții se trag în lături
și umbra de aripi,
atingîndu-te-n treacăt,
e ca o veste a vîntului
greu adormit în coroanele arborilor.

Uliul
bate o singură dată, imperceptibil,
din aripi.
Dar în volbura penelor,
ascunse în cel mai pufos
și mai moale ungher,
sînt gheare la pîndă, gata să scormone și să se-nfigă
adînc și total în realitate.

Uliul —
în fața lui universul deschis
și munții trași în lături —

în timp ce în sufletul tău se trezește mirarea,
duioșia și furia, ca într-un zeu —
pînă ce vei fi în stare să porți, ridicîndu-te,
povara soarelui, pe umerii tăi.

(Veronica Porumbacu)

DAR MAI DEPARTE...

Revăd pe țărm un copil
cu fața întoarsă
ca o cupă spre soare.
Vocea lui sună în plină zi,
trezindu-mi din nou amintirile.

Dar mai departe
văd mări bîntuite de vînt,
în sumbre vîrtejuri, zdrențe de steaguri,
și-apoi iarăși lumină. Doar alaiul cernit al umbrelor
însoțește tot mai palid urmele pașilor lui pe nisip.

(Veronica Porumbacu)

PE-ACEASTĂ PLAJĂ TRECÎND

Pe-această plajă, unde urmele pașilor mei sînt șterse de valuri,
la răscrucea de drumuri fluide, unde și răsuflarea se rătăcește,

eu te mai zăresc lîngă arbori,
privind către mare.

*

Toată lumina din lume ți se-adună în jur.
Cînd totul tace —
pot să m-apropii de tine-ndeajuns ca să văd
umbra unei păsări mari trecîndu-ți tăcută pe-obraz.

(Veronica Porumbacu)

Georg Johannessen

(1931)

ÎN TREN

Călătoresc spre casă. Iată-mă în călătorie
Întîlnesc ceea ce nu întîlnesc
Mă scurg pe coridoarele trenului

Tu îmi știi compartimentul
Colile albe îmi sînt îndesate-n valiză
Pîinea cenușie-a și fost înghițită

Am ajuns. Stau la rînd
Pentru cei care mor. Trăncănesc cerînd un bilet
Cunosc atîția copii care nu se pot naște

Mi se pare că ar trebui să călătoresc orișicum
Pînă ce trenul se ciocnește cu sine însuși

(Veronica Porumbacu)

CASĂ PUSTIE

Casa-i pustie: se goleşte pe uşi
Grădina-i pustie: florile fug prin rădăcini
Am învăţat că e inutil să trăieşti.

Ce e geografia fără hotare?
Cifrele îşi văd de drum în josul coloanelor de cifre
Istoria e o specialitate a ceasornicarilor, ceasul
dă lecţii.

Lumea-i pustie, se goleşte prin lume
Am învăţat să fiu inutil timp de o săptămînă
Cuvintele mi-au ieşit din gură: eu le-am rostit.

(Veronica Porumbacu)

AFIŞ ÎN HOLUL DE BLOC

Îmi frîng gîtul pe fiecare treaptă a scării
Sînt otrăvit în fiecare bucătărie
Spînzur de pod

Spînzur în cuierul din vestibul
Mă înec în baie, dar, cînd trag apa,
Aud o tusă cavernoasă: N-ai cum ieşi

Ci eu răspund: Pentru ce
sîngerează
contactu-ntre oameni?

(Veronica Porumbacu)

DOMESTICEŞTE PĂSĂRILE

Domesticeşte păsările
din toate ţările lumii
şi roagă-le să-ţi vorbească despre dorurile lor
Că ajung papagali ori găini
asta le face să ne semene nouă

Domesticeşte peştii
care îşi cunosc bine mările
şi roagă-i să-ţi vorbească despre inteligenţa valurilor
Vei avea un acvariu cu apă respirabilă —
nu valuri nu inteligenţa valurilor

Spune-le că ai şobolanii în casă
că tu şi pisica beţi din acelaşi lapte
şi domesticeşte leii
care rag în pustiu
spune-le că eşti blînd — şi tocmai de-aceea cumplit.

(Veronica Porumbacu)

Per Bronken

(1935)

POEMELE MELE

1

Cuvinte care fug din orașe în flăcări
se uită în urmă
și încremenesc, ciudate monumente-n
ancestrala memorie a catastrofelor.

2

Parmaclîcuri cu trandafiri,
mai grele decît orice împletitură,
glastre de flori care-ascund
pumnale.

3

Pentru tine,
poemele sînt oglinzi adînci, vorbitoare.
Pentru mine,
aripi și pînze-ale viselor.

(Tașcu Gheorghiu)

COPILUL

În lumina săracă,
un copil cu ochii de noapte,
un copil cu vocea de limpede clopot.
L-aș fi luat în brațe
ridicîndu-l spre stelele care încing
fruntea nopții
cu făgăduieli și speranțe.
M-aplecai, vrînd să-i spun:
— Vino, vino cu mine spre cerul de mîine,
pe-aripile nopții putem împreună zbura.
Cuvintele mele-așteptau să fie rostite cînd,
dintr-o dată, zării pe obrazul copilului sigilii de stele,
mai limpezi ca stelele nopții și — am tăcut.

(Veronica Porumbacu)

SEARĂ

Nemișcate, veghează malurile
bezna mobilă: rîul.
Felinarele podului
împrăștie stele în apă.
Departe, pe-o stradă necunoscută,
un lătrat. Ecoul ajunge, înăbușit, pîn-aici,
printre arborii grei de-ntuneric.

O balustradă
oprește-n cădere

siluetele noastre nesigure,
poticnindu-se de liniști moarte.

Abia de-ți zăreso fața, radioasă
la lumina palidă-a stelelor.
Trandafirul buzelor tale, iată-l deschis
și însîngerat de sărut.

(Veronica Porumbacu)

Stein Mehren

(1935)

DOI OAMENI

Ea a făcut după-aceea cîțiva pași spre oglindă,
să-și pună ordine-n păr
și în simțăminte, să-și regăsească propriul ei chip,
și-și dădu seama că iubise, recunoscînd chipul său
într-al ei.

Acestea toate se întîmplau, în timp ce el era-ntins,
cu ochii închiși,
întrebîndu-se: *ea* era oare atunci cînd iubeam?...
Acestea toate se întîmplau, în timp ce ea se privea
în oglindă,
cu fața mai aprinsă deodată, ca și cum îndoiala sa
îi intra în piele.

Căci ea își iubea trupul;
și păstra chipul său sub al ei, ca pe-o flacără.
Îl iubea fiindcă iubise, fiindcă
îi e încă drag. El însă iubește,
îndoindu-se în sine de dragostea sa, de puterea oricărei iubiri,
și iarăși și iar trebuind să caute îndoiala.

De-aceea ea îi poartă chipul în lume
ca pe-o teribilă, subcutană durere — dîndu-şi seama
că se luptă împotrivă-i şi-ntr-însul.
Iar teama lui — teama sa bărbătească, de vid,
e-nlăuntrul propriei temeri de-a-l pierde.

De-aceea ea e-o oglindă, ce el o ia deseori
în mînă şi îi ţine deseori capul în palme, privindu-i
ochii mari, serioşi.
De-aceea ea e oglinda
de care el se desparte adesea, ca s-o poată iarăşi dori.
De-aceea zadarnic ea se caută pe sine într-însul.
El care niciodată n-ar îndrăzni s-o răsfrîngă,
o vrea doar pămînt, doar bulgăr de lut.
Ea îl lasă să sape pămîntul, să-l facă rodnic
fiindcă îl poartă în pîntec de pe acum, asemeni
ţărînii ce-nchide într-însa arborii grei, îndărătnici.

(Veronica Porumbacu)

ÎNTOARCERE

(Şura cea veche)

Acestea le ştiam... din totdeauna le ştiusem —
aici aveam să mă-ntorc într-o zi
şi să caut pipăind ca într-un lung
vis de mult cunoscut şi foarte aproape de propria-mi
viaţă.
Deschid aceeaşi scîrţîitoare uşă;
amintirile deodată mă-acoperă
aşa cum se întîmplă cînd te întorci pe cealaltă parte,
ca să adormi;

încet, încet alunec înăuntrul
propriei vieţi. În orice ungher al visului curg
fîşii de soare proaspăt,
ca un fum strecurat printre scînduri.
Firele de praf se aprind şi se sting
ca nişte stele. Blănile cu fînul întins la uscat
şi roţile de car, cu osii mari, răzleţite care-ncotro,
totul e asemenea unei maşinării de ceasornic oprită
înăuntrul timpului, înăuntrul lumii, unde
se îngemănează lumină şi beznă.
Toate aducerile-aminte
deodată-ndreptate şi veşnic
spre o lume de reîntoarceri
îmbibate de-această mireasmă de fîn uscat de arşiţă.

(Veronica Porumbacu)

CĂTRE O LUME DE LUMINĂ

Pentru cel care iubeşte
anotimpurile sînt porţi deschise
şi tu vei intra înăuntru
şi tot ce iubeşti
va creşte din tine
dacă ai timp şi te-ncumeţi
să iubeşti tot ce creşte din tine.
Căci tu eşti acela care
iubeşte şi e iubit
acela care se-ncumetă şi fecundează
o lume de lumină
unde viaţa ta-i deopotrivă: germene şi matrice.

(Veronica Porumbacu)

Pe atunci ne puteam odihni, culcați, privind ore-ntregi în jos, către mare. Ore în șir sondam adîncul. Cînd ne ridicam, soarele ne făcea străvezii. Și gîndeam: marea e-un ochi ce se privește pe sine — de-aceea și iradiază.

Ore în șir, ațintindu-ne ochii departe, în jos, pînă ce, în sfîrșit ne părea că privim în sus, și prin noi. Încet luneca peste noi în văzduh alaiul de nori, iar răcoarea mișcărilor noastre despica marea ca un curent. Și ori de cîte ori soarele dispărea, era ca și cum inimile noastre se întunecau.

Ți-aduci aminte luntrea cea veche? La fel îmi închipuiam moartea. La fel aveam să zac în nisipul din apa strălimpede, ca o epavă, ca o carcasă uzată; ca scheletul unui pește uriaș zac aici, între umbre tremurătoare și ape sonore...

Astfel trece lumina prin noi. Și în cele din urmă, nu se întîmplă ca peștii, rotindu-se blînd împrejurul nostru, să ne lunece îndărătul pupilelor? Ceasuri întregi puteam privi, culcați, prin palmele invizibile ale luminii.

Ceasuri în șir ne puteam odihni, culcați, și privind de sus în jos marea. Doar așa, o priveam și iar o priveam. Și, pînă la urmă, ne sondam străfundul ființei. Simțeam cum trecutul cade la fund, în propria noastră ființă. Astfèl ne închipuiam viitorul. Iar mai tîrziu, moartea, împietrită în fundul mării-clepsidre.

Dar și-acum i-aud vocea, chemîndu-ne iarăși în Timp. Și, din față venind, vîntul, ca făgăduieli ale mării, imaginea fără sfîrșit: copilărie și vară, și iată, răcoare ca sticla strălimpede, cioburi de soare... Și marea ce se contemplă pe sine, iradiind...

(Veronica Porumbacu)

SUEDIA

Pentru cunoașterea peisajului liric care e, după aprecierile unanime, cel mai complex pe harta literară a septentrionului, nu vom merge pe firul timpului în sus, pînă în sec. al XIII-lea, în care un Boetius din Dacia (mai precis Dania) întemeia filozofia și un Petrus din Dania punea, în latină, bazele prozei suedeze, și nici pînă în sec. al XIV-lea, cînd o văduvă nobilă și pioasă, canonizată ca sfînta Brigitta, se zbătea să obțină dreptul de a întemeia un ordin monahal care să închidă în același lăcaș al reculegerii bărbați și femei. Numele amintite intră în documentele literare medievale, așa cum aforismele straniei și cuceritoarei Regine Cristina vor rămîne în producția moralistă a sec. al XVII-lea. Iar dacă, în veacul următor, îl vom aminti mai puțin pe filozoful Swedenborg, a cărui celebritate a trecut granițele Suediei, și mai mult pe Bellman, trubadurul vagabond de pe cheiurile și ulițele tîrgurilor suedeze, o vom face nu pentru a-i exagera dimensiunile, ci pentru că el e poate cel mai ilustru reprezentant al tradiției cîntecelor, ce va fi foarte răspîndită și printre liricii nordici contemporani. Nici clasicismul secolului XVII al cărui astru a fost Kellgren, nici romantismul secolului XIX, cu pasiunea schilleriană a unui Tegner

pentru vechile Sagas, *nici vestiţii prozatori şi dramaturgi de tipul lui Strindberg, care pregătesc terenul expresionismului, nu intră în ramele acestei cărţi. Cine vrea să le afle locul precis în istoria spirituală a Suediei, îi poate studia în lucrările despre literatura suedeză apărute în italiană şi în franceză*[1]. *Tot ceea ce trebuie amintit aci despre epoca anterioară veacului nostru, care face obiectul culegerii de faţă, e că, după o lungă istorie a războaielor, Suedia a reuşit să rămînă în afara oricărei conflagraţii, de un secol şi jumătate: performanţă depăşită, pe harta Europei, numai de Elveţia. Ceea ce nu o va împiedica să trăiască acut dramele şi angoasele epocii.*

*

Dacă ultimele două decenii ale secolului XIX consacră ascensiunea realismului şi naturalismului (influenţi sînt în această epocă Flaubert, Zola, Maupassant, Ibsen, Brandès), spre sfîrşitul veacului asistăm la o reacţie împotriva aceloraşi curente, fie de tipul patriarhal al micilor nobili de ţară, legănînd regrete pentru „bunele timpuri de odinioară", fie la modul epicureic, juisor, al unui Gösta Berling. Lirica e acum dominată de trei figuri principale. Cea dintîi e Verner von Heidenstamm (1859—1940), aparţinînd însă, prin pasiunea pentru exotism şi cultul neoromantic al trecutului, prea mult veacului în care s-a născut, pentru a-l include, în ciuda anului morţii, în aria contemporană. Cea de a doua figură, Gustav Fröding (1860—1911), care uneşte Ghitara şi armonica *(titlul programatic al primului său volum de versuri), instrumentul cult cu cel popular, buna dispoziţie cu accentele sumbre ale unei alienări mintale*

[1] *La littérature suédoise* de Ingvar Holm şi Magnus von Platen, Stockholm, 1962.

ce-l izolează ani întregi într-o casă de sănătate, e un adevărat „patron spiritual" al poeziei din jurul anilor 1900. Cîntecul din Värmland *(provincia sa natală) poate fi socotit ca o supracortină, la tragerea căreia va începe marele spectacol al poeziei suedeze moderne. Contemporanul său Erik Axel Karlfeldt (1860—1931) reprezintă în acelaşi deceniu, cu strălucire, tendinţa utilizării moderne a folclorului (vezi vol. I,* Cuvînt înainte).

În 1910, tonul poeziei se schimbă o dată cu ascensiunea prozei realiste şi a romanului-fluviu, a ceea ce îndeobşte se cheamă literatura burgheză. Dacă un Hjalmar Söderberg este o bornă de hotar în proză şi în teatru, în poezie, Bo Bergman, Vilhelm Ekelund şi Anders Österling reprezintă cotitura spre emoţia simplă şi directă. Bo Bergman sparge instrumentul liric, introducînd obiectele şi cuvintele cotidiene în limbajul poetic: „Slăvită arta care aduce bucurie;/ liniile cărnii, albul unui zid". *Ekelund rupe cu tradiţia, consemnîndu-şi melancolia fluidă în versuri libere, şi cerînd naturii din Skania natală (cea mai sudică provincie suedeză) să-i potolească neliniştea eternă, greu alinată în mijlocul* „oraşelor-furnicar", *sau în faţa* „splendoarei mărilor". *În lirica lui se percepe un alt timbru decît al predecesorilor:* „O, cine cîntă/ aceste note,/ de unde acest ecou muzical/ în inima mea,/ strune pururi/ încordate, pururi/ prea încordate?" *Iar Anders Österling îşi abandonează treptat romanticul „Weltschmerz", pledînd, în 1908, într-un manifest intitulat* Poezia lirică în zilele noastre, *pentru lepădarea portului ei festiv, duminical.*

*

Războiul mondial din 1914—1918, la care Suedia asistă ca spectator, zguduie nu mai puţin conştiinţele,

și marchează poezia cu un țipăt de spaimă: „Neliniștea e partea mea de moștenire/ rana ce-o port în gîtlej..." *În țara abia acum receptivă la angoase kirkegaardiene, Lagerkvist e cel dintîi care vorbește într-un grai discordant, unei epoci discordante, haotice. De altfel, înainte chiar de contactul cu expresionismul, el scrie o piesă ciudată, intitulată* Haos, *desfășurată pe o scenă convexă (un fragment de glob terestru), pe care Dumnezeu-tatăl nu mai poate explica oamenilor sensul universului, lăsîndu-i să se arunce în vid, obsedați de gîndul că și-au greșit planeta.*

Înnoitor al sensibilității și stilului, Lagerkvist propune simplificarea emoției pînă la liniile ei monumentale. Sentimentul tragic al imperfecției umane e întrupat în „Torsul" impresionant al omului care nu-și poate ridica brațele „pentru a pipăi bucuria, pentru a saluta ziua". *Criticul și poetul Johannes Edfeldt caracterizează acest poem al lui Lagerkvist ca* „un mare monument al acestei lumi zguduite, în care ființele umane nu mai pot vedea și nici găsi pacea în incertitudini".

Umbra îndoielii se așterne în Suedia peste generația primului război mondial, peste acei poeți care aveau între 20 și 30 de ani în timpul dramelor sîngeroase ale continentului. Experiența universală marchează conștiința unui Birger Sjöberg, Hjalmar Gullberg în Suedia, și a unei Edith Södergran, cea mai mare poetă și poate poet suedez din Finlanda. E drept că ea aparține altei arii geografice (de aceea numele ei, ca și al lui Elmer Diktonius, Gunnar Björling, Henry Parland, Rabbe Enckell, au fost amintite în capitolul finlandez), totuși cuceririle lirice ale acestei „fete blonde a pădurii", *ale cărei sunete orfice au înnoit poezia contemporană, se extind în cercuri concentrice și în lirica suedeză. Edith Södergran e cea care leapădă dintru început orice veșmînt tradițional, orice formă fixă*

a versului, preferînd elevației stilului intensitatea emotivă. (La o altă paralelă, Magda Isanos va răspunde, fără să o cunoască, peste vreme, cu o vibrație înrudită, cu aceeași deznădăjduită patimă vitală, acestei stele nordice alături de care ar putea forma, pe un firmament liric imaginar, o eternă constelație a gemenelor.)

În acest timp, în Suedia, un Birger Sjöberg, decanul grupului, care debutase în 1922 cu Cîntecele Fridei, *cu poezia cotidiană a mediului mic-burghez de provincie, ale cărui întîmplări el le cîntă acompaniindu-se cu ghitara, ca un Bellman al secolului XX, își schimbă tonul în* Crize și mînii, *o carte de protest amar și de anxietate. Dintre comparșii lui, amintim — chiar dacă această culegere nu l-a putut cuprinde — pe un Dan Andresson, cîntărețul melodios al pădurilor și țărănimii din centrul Suediei, și pe Erik Lindorm, pictorul vieții citadine, pe nostalgica aristocrată Harriet Loewenhjelm, absentă din pricina aceleiași lipse de spațiu, pe un alt mare trubadur, Nils Ferlin, ale cărui cîntece de vagabondaj, de neliniște, de protest, intră în patrimoniul liric al Suediei, și mai ales pe Hjalmar Gullberg, personalitate de prim-plan în viața literară, membru al Academiei Regale, al comitetului care decernează Premiul Nobel, poet contradictoriu, care trece de la facondă la irevereanță, de la cinism la evlavie, de la sublim la cotidian, de la miturile antice la cele biblice, îmbogățind cu o serie de registre noi lirica suedeză.*

În diagrama secolului nostru, în ajunul deceniului 4, se afirmă în lirica suedeză personalități conturate, cum e Karin Boye, poetă care, neputînd adapta realitatea exterioară propriei sale imagini despre realitate, se sinucide în 1941, și Johannes Edfeldt, liricul încrezător în geniul omului, visător apăsat de pesimismul lungilor ierni și nostalgia vechilor Sagas.

Ca o reacţie împotriva acestei melancolii tulburi, se ridică, în 1928, „panicul" Artur Lundkvist, patronul viguros al grupului celor „5 tineri" (Fem Unga), *din care cel mai proeminent e Harry Martinson. Gruparea îşi întoarce privirea de la trecut spre viitor. Şi dacă un Lundkvist cunoaşte experienţa lui Breton, ideologia lui Marx, psihanaliza lui Freud, pasionat fiind şi de jaz şi de pictura onirică, Martinson străbate mările ca marinar, practică tot felul de meserii pe toate meridianele şi îşi cîştigă prestigiul liric contestat la debut, şi chiar primul fotoliu academic acordat unui autodidact, prin cîteva volume de proză cvasi-memorialistă* (Călătorii fără ţintă, Cap Farväl *etc.). Pasionat, îndrăgostit de materie, culoare, parfumuri, cu o caligrafie a senzaţiilor mai delicată decît a euforicului Lundkvist, el crede, ca mulţi alţi lirici proletari, în triumful omului, în cadrul real al vieţii.*

Poetul cel mai complex al deceniului 1930—1940 a fost Gunnar Ekelöf (1907—1968), care a şi exercitat asupra tinerilor o mare influenţă, fiind socotit un premergător al generaţiei „cvartaliste" de care vom vorbi imediat. Pornind de la simbolismul francez (el a tradus un amplu volum de la Baudelaire şi Rimbaud pînă la suprarealişti), Ekelöf îşi exprimă de la început dezacordul său cu lumea. Versul lui Apollinaire („À la fin tu es las de ce monde ancien"), *ce-l ia ca moto la un poem, ne descoperă o fiinţă hotărîtă să trăiască numai cu* „dorul ironic după o vecie ironică /.../ cu ura împotriva prostiei generale, a statului şi a legilor...a religiei minciunii şi spaimei ;/ cu dorinţa... de a rade de pe faţa pămîntului faţadele frumoase". *În portretul creionat în* Meridiane, *A. E. Baconsky schiţează o paralelă între liricul suedez, angoasat de istoria care surpă valorile, obsedat de singurătatea de care ar fi dat totul să se mîntuie (de teama virulenţei unei boli de nervi active în familia sa, el a trăit mulţi ani retras într-o vilă, în pădurile de la Roslagen), şi George Bacovia, de care îl apropie de altfel, şi motivul crepusculului şi cimitirelor, şi sentimentul descompunerilor autumnale — şi apoi o altă paralelă între Ekelöf şi expresionistul Trakl* „cu care împarte durerea şi steaua". *Complexitatea deconcertantă a acestui poet de o rară forţă asociativă şi foarte personală structură muzicală (pasionat de Stravinski, el îşi intitula un poem* Proză denaturată în formă de sonată) *a fost în cele din urmă recunoscută de toţi, chiar de cei pentru care Ekelöf era la debut un simplu excentric.*

În timpul războiului mondial, criza pesimismului atinge apogeul. Generaţia care se afirmă în jurul anului 1940 — aşa-zişii „cvartalişti" (grupaţi în jurul revistei 40-tal, *în traducere* Anul 40) *— au ca reprezentant ilustru pe Erik Lindegren, poetul care încetăţeneşte modernismul în lirica suedeză şi vehiculează cel mai pregnant motivul alienării şi sfîşierii interioare a omului. Suita de sonete, reunite sub titlul* Omul fără cale *(în sensul de „fără ieşire"), are ca model ideal* The wast land *de T.S. Eliot. Lindegren renunţă la orice element decorativ, traducînd în toată nuditatea ei, angoasa şi incertitudinea spirituală în faţa acestui nou măcel, şi a întregii existenţe dezarticulate. Abia în ultimele volume, în* Sacrificiul de iarnă, *Icar îşi află un minimum de certitudine în aerul dematerializat, în spaţiul rece care îi îngăduie un soi de* catharsis. *E epoca postbelică în care şi un Lagerkvist trece de la sentimentul unei* „Vieţi învinse" *la* „credinţa în viaţă", *devenind, paradoxal ca de obicei,* „credinciosul fără credinţă", „ateul religios", *din* „Ţara serii".

Printre cvartaliştii de prestigiu îl amintim pe Karl Vennberg, scepticul care inventariază fără milă toate viciile societăţii, pe Ragnar Thoursie, la care se întîlnesc din nou scenele rustice şi obsesia mării, Werner Aspenström, pentru care poemul e un act de meditaţie

niciodată încheiat, socialul Stig Sjödin, feerica Elsa Grave, şi „last but not least“, *Gösta Oswald, înecatul la 24 de ani, care îşi prevedea moartea în* Cîntecul funebru al tinerelor fete:

„În ceasul cînd aurora era încă-n pădurea de ramuri,
cînd pădurea de ramuri şi rămurele era păr ciufulit,
am fost dusă lîngă un arbor şi mi-a fost dat să aud:
Acum te vom lăsa pradă morţii.
În timp ce amurgul dura în pădure,
ieşi din frunziş o mînă
de coral cu flori ascuţite —
cum aş putea-o lua într-a mea,
atunci cînd mă lasă pradă morţii şi cînd în vînt
se roteşte deasupră-mi norodul de viespi ce îmi împletesc
în păr un coş de flori ascuţite
şi una mi se strecoară în sîn şi mă-nţeapă
o mică viespe murdară —
deodată sîngele meu se preface în venin ucigaş
deodată mă ia de mînă
şi eu mă supun.“

Între 1950 şi 1960 se afirmă o nouă generaţie poetică: Lars Forsell (n. 1928), consacrat de mult ca poet, prozator şi dramaturg, îşi exprimă astfel programul literar: „Sentimentul a încheiat cu cuvintele un pact care slăbeşte pe zi ce trece. Într-un fel sau altul, trebuie să redăm sentimentului puritatea originară, să ucidem cuvintele pentru a le lăsa să învie cu o nouă faţă; să despărţim sentimentele şi cuvintele din îmbrăţişarea lor ucigaşă. Trebuie să ascuţim cuvintele pe piatra tăcerii, pentru ca să le facem din nou sensibile auzului“.

Din această generaţie fac parte Göran Palm, al cărui Furier al sufletelor *traduce liric starea de nelinişte interioară a tinerilor:*

„Trezeşte-mă, furier, dacă mă vezi adormind...
Umblu uneori prin tundra îngheţată şi ştiu
că în curînd bate ceasul —
În curînd mădularele mele nu vor mai avea
altceva de făcut decît să îngheţe.
Nu mă lăsa să adorm!
Toarnă-mi o găleată cu apă în aşternut, trezeşte-mă!
Nu sînt mazochist;
nu mi-e greu să aud ce spune furierul,
Vreau doar să fiu de faţă
la tot ce se-ntîmplă, cît timp se intîmplă ceva pe lume!
Trezeşte-mă, furier!
În patrulă, totdeauna cineva o ia înainte, cineva
rămîne în urmă,
ori toţi dispar pe viscol?
Ajută-mă, lasă-mă să nu-i pierd din ochi pe viscol!
Adevăratul duşman nu-i viscolul,
vîntul de gheaţă al lumii,
ci ceea ce zace în mine mut,
ceea ce îmi ascunde totul,
ceea ce m-a făcut să cedez,
ca un şarpe ce doarme la pieptul meu.
Eu ştiu ce sînt în stare să fac sau să nimicesc,
dar această lentă amorţire îmi va stinge în curînd şi privirea.
În curînd doar un fluier de picior va trece prin tundră,
un os mobil — ce poate fi oare mai rău pe lume?
Trezeşte ceea ce doarme în mine, furier,
trezeşte-mă din amorţire!“...

Prin ce se caracterizează această generaţie?

Într-un eseu despre poezie, Lars Bäckström afirmă că orice poet suedez se regăseşte, indiferent de evoluţia sa, în tradiţie, chiar şi atunci cînd se revoltă împotriva ei, demonstrînd această afirmaţie cu poezia tinerilor. Tradiţia esenţială e, pentru el, aspiraţia spre libertatea interioară şi spre descătuşarea limbajului.

Astfel înclinația spre negație a lui Sandro Kej-Åberg ar continua sfîșierile din ultima perioadă a lui Fröding și atitudinea declarat antipoetică a lui Henry Parland. Iar ideea centrală a liricii lui Tranströmer: „Trebuie să existe și cineva care refuză renta lui Cezar", *s-ar înscrie pe traiectoria aspirațiilor intime ale liricilor suedezi mai vechi.*

Ca limbaj, semnificativ e că Tranströmer vehiculează metaforele sale despuiate de orice miraj, cu un lexic de conversație zilnică, voit prozaică, Lars Forssell folosește, în poemele-drame, imagini apropiate de „Ciné-vérité", iar sacadarea ultimelor monologuri polemice ale lui Sandro Kej-Åberg ar fi după același éseist „echivalentul stilistic al haosului modern". *Beniaminul culegerii, Jarl Hammarberg (n. 1941), influențat de concretismul cu rădăcinile în lirica unui Hans Arp și în dadaism, încearcă să asimileze limbajul poetic unei arte a sunetelor. Un compars al său transformă, de pildă, numele Hjalmar în „aa-Ha-haa-lamar", apropiind versul de* songul *experimental, care folosește corespondențele între diferitele arte. Desigur, din aceste experiențe, nu am ales decît poemele traductibile, lăsînd viitorului sarcina de a descifra evoluția unor linii abia schițate în lirica de ultimă oră.*

Între capetele de afiș ale poeziei tinere, am inclus și versurile unui umanist ca Bo Setterlind („poet fără cicatrici", *cum îl numește Jean-Clarence Lambert), ale unui Lasse Söderberg și Björn Julén, precum și ale tînărului poet Gunnar Harding, tălmăcitorul unei culegeri de lirică românească. Aceasta fiindcă, pe firmamentul literar al unei țări strălucesc marile constelații, dar cerul cîștigă în strălucire și adîncime și cu aceste astre risipite între ele și chiar în pulberea Căii lactee.*

Selma Lagerlöf

(1858—1940)

HAMLET

Acum cortine-n falduri se coboară
și drama sîngeroasă s-a sfîrșit.
În mintea-ți chipu-n taine-nvăluit,
al gînditorului adînc, învie iară.

Cuvinte-n care dragostea-nfioară,
de nebunie, de sarcasm cumplit,
ce-n păcătoși ca fulgeru-au izbit;
o mare de cuvinte te-mpresoară.

Dar, mai ales, te-atrage-a lui durere.
La el cuvîntu-i ură, suferință,
și *fapta* doar i-aduce mîngîiere.

Cu spectatorul ai îngăduință:
cînd fără de isprăvi în țărnă piere,
povară-i este Hamlet, și căință!

(Tașcu Gheorghiu)

MARGARETA[1]

Toarce, fată frumoasă, cît e vară,
cît vîntu-alintă gingaşele flori
şi frigul cruţă crinii zîmbitori!
Toarce, copilă, ziua iute zboară!

Cîntă, cînd roata sfîrîie uşoară,
de feţi-frumoşi cu spade şi viori;
de castelane lăcrămînd de dor,
cîntă chemarea inimii, fecioară!

Şi-n visul tău, pe albu-i armăsar,
să vezi un mîndru principe cum vine,
să te zărească doar pe tine-n lume.

Să cazi din cerul de visări senine —
ferită fii de-al Maicii Sfinte nume:
Pămîntul e prea tare pentru tine.

(Taşcu Gheorghiu)

[1] Eroina tragediei lui Goethe, *Faust*.

Gustav Fröding

(1860—1911)

CÎNTEC DIN VÄRMLAND

Mi-e dragostea ca un brăduì subţiratec,
ca un pîrîu cîntător,
ca o roză tînără,
cînd roua cade în zori, pe fragedu-i trup,
şi fragilitatea însăşi are forţa unei oşti militare
ce-şi doboară duşmanii
cu zgomot asurzitor, şi căruţe, şi oameni călări
care strigă: „Cine îmi stă împotrivă?"

Spuneţi-mi, fete din Värmland,
care paşteţi turmele voastre pe costişele munţilor,
ori zăboviţi în marginea drumului,
schimbînd cîte-o vorbă:
N-aţi văzut dragostea mea?
N-aţi văzut mica, frageda roză
trecînd pe cărare?

Iată, mersul îi e ca un dans în poiană,
ca dansul unei fiice de crai,
şi glasul îi sună
ca o muzică veselă-n munţi,
şi bucuria ce-o poartă pe-obraz

e ca soarele pe mări,
pe mări prietene ori pe deasupra văilor.

Am ajuns la casa iubitei,
cînd seara cădea răcoroasă și umbrele se alungeau,
și mestecenii tatălui ei se-nălțau în haina lor verde,
și mireasma era mai plăcută ca mirtul
și nardul și orice parfum de spițer.
Și ea luă din cămară
suc de smeură stoarsă din smeurișul grădinii,
și-o turtă gustoasă și mult cozonac;
și-am tot mîncat amîndoi și vorbit
pînă după-asfințit.

Dar iată, multe zile s-au scurs
de cînd am privit în ochii iubitei;
ah, dragostea mea se mai plimbă-n grădina grea de miresme,
se-ascunde, și n-o pot vedea —
îndărătul tufelor ei de agrișe și coacăze.
Ca o leoaică tînără pîndește în ascunzătoare,
ca o haită de hoți,
iscodind în inima lor
mijlocul de-a prinde ființa iubită,
de-a o înhăța
în botul, e drept, nu prea mare,
cu buzele roșii, precum cel mai bun vin.

Și ca o furtună țîșni din tufișuri,
ca o ploaie, un ropot de grindini,
cînd boabele cad ca petale de crini
și ploaia nu e decît ploaie de roze

și furtuna, un limpede hohot
și-o muzică-n jur, de chimvale.

Și se năpusti peste mine și mă luă prizonier —
un rob de război am să fiu: robul ei! —
și-și purtă mînioasă pe obrazul meu buzele,
rostindu-și sentința:
„Bun-venit în casa părintelui meu,
tu, oaspe adînc prețuit!"
Și luă din cămară
suc de zmeură stoarsă din smeurișul grădinii,
și-o turtă gustoasă și mult cozonac;
și-am tot mîncat amîndoi și vorbit
pînă după-asfințit.

Dar iată, multe zile s-au scurs
de cînd am privit în ochii iubitei;
și gîndurile mele îmi rătăcesc pe cărările vechi.
Iubita-mi aici s-a născut,
în ținutul acesta;
e ca un brădui subțiratec,
ca un pîrîu cîntător,
ca soarele pe mări,
pe mări prietene ori pe deasupra văilor.

Spuneți-mi, fete din Värmland,
care pașteți turmele voastre pe costișele munților,
ori zăboviți în marginea drumului,
schimbînd cîte-o vorbă:
N-ați văzut dragostea mea?
N-ați văzut mica, frageda roză
trecînd pe cărare?

(Veronica Porumbacu)

Erik Axel Karlfeldt

(1864—1931)

SUB LUNA AMO

Sub luna amo.[1]
Mireasa mea sumbră
dansează în văluri lunare,
în pulberi de umbră.
Parfumul din pori
sub cer nenstelat,
ca proaspăta rouă din zori
dispare treptat.

Sub luna bibo.[2]
Neagră e berea
din boabe de malț, și sumbră
spuma de lună.
Gînd și minciună
plutesc în pahar,
ca liliecii în umbră,
ca frunzele-n vîntul hoinar.

[1] Sub lună iubesc (lat.).
[2] Sub lună beau (lat.).

Sub luna vivo.[1]
Sumbră viață,
soartă măruntă, mărunte
dureri și plăceri ne răsfață.
Și totuși, aș fi bucuros
o clipă măcar
fericit să sufăr, gustînd
din viață, ca dintr-un pahar.

Sub luna morior.[2]
Sumbră e noaptea mormîntului.
Aruncă-ți trupul, fără urmă aruncă-l
țărînii, ori mării, ori vîntului.
Tihna-i pămînt,
ori pulbere-n aer stîrnită,
ori dorul meu care
sub clarul de lună palpită.

(Veronica Porumbacu)

ÎNĂLȚAREA LUI ILIE LA CER

Preabunul prooroc Ilie, pornind spre Țara Sionului,
în carul său nou-nouț, sclipitor, în ceruri se vede,
un clop de duminică, haină de piele, biciușcă în mînă.
Și lîngă genunchi, cum se știe, umbrela lui verde,

Înțelept și mîndru la port, părăsea, la chemare,
această Vale a Plîngerii: „Ce mai aștepți —

[1] Sub lună trăiesc (lat.).
[2] Sub lună mor (lat.).

îi spunea stăpînul din ceruri — la Judecata din urmă,
să-ți iei locul pe munte, Ilie, între judecătorii cei drepți?“

Da, chiar împăratul cel mare-l chemase; îi trimise și carul,
cu vorbele-acestea întocmai: „Supus ai trăit tu, Ilie,
și vrednica ta-nțelepciune ți-o iau în nume de bine!
Dacă vrei să-mi ajuți cît de cît la trebile împărăției.“

Și carul se rostogolește în sus, iar mîna întinsă
profetic îi flutură-n jos: Înc-o dată, rămîneți cu bine!
Și uite, pămîntul ce-l vede e chiar Dalecarlia noastră,
un petic ascuns între codri, în munți, pe coclauri vecine.

Un licăr de ape întinse, cu țărmul în galben și roșu;
țărănci stau ca niște răzoare de flori și un țînc care spune
cu degetu-ntins către roțile carului sfînt din văzduh:
„Uitați-vă, mînă bunicu'! Uitați-vă-n sus, ce minune.“

Clopotnița noastră din Leksand, în formă de ceapă; și clopotul,
clopotul sună în timp ce profetul se urcă în nori
și lasă dangătu-n urmă — dangătul se risipește —
iar el ajunge la zvonul cîntăreților nemuritori.

O, cînd ai să stai la o masă cu Domnul Atotputernic,
de nevoile noastre-amintește-ți, de acest pămînt păcătos,
și spune temutului jude și tu un cuvînt de-apărare,
pentru pîinea sărmanilor oameni, pentru dalecarlienii de jos!

Apoi asfințește soarele. Dar neînfricat de-ntuneric,
străbate în car proorocul noaptea cea mare.
Înaltul său tată i-aprinse în cale un roi de lanterne,
să poată ajunge Ilie la casa de sus, primitoare.

Scorpionul, în cealaltă parte a cerului, intră-n bîrlog.
Iar Cîinele urlă de jale în beznele pustietății.
Nici Leu, nici Balaur, nici Urse nu pot să abată din cale
telegarii cerești care zboară cu Ilie spre poarta cetății.

Limbi de flăcări azvîrlu pe nări, și mușchii iau foc de-ncordare;
cînd trec pe boltă în goană, galopul li-i tot mai grăbit.
În curînd sînt pe Calea lactee, șoseaua cu pietre-aurite,
la Porțile Raiului, iată, cu toți au ajuns în sfîrșit.

Din sfîntu-i palat iese Domnul, și din capul scării grăiește:
„Tu, vrednic prooroc, poți să intri. Cu cinste aici te primesc!“
Și-un înger rîndaș, se grăbește, la semnul stăpînului casei,
să deshame caii-asudați, și să-i ducă în grajdul ceresc.

(Veronica Porumbacu)

Vilhelm Ekelund

(1880—1950)

ADORAȚIE

Ca oceanul în iulie, mîngîiat de briză,
trupu-ți împrăștie beția proaspătă, bună:
zăpadă și trandafiri.

Roua-n pădurea de mai, cireșii sălbatici de lîngă izvoare,
n-au o mai dulce mireasmă
ca buzele tale.

Sclipire-orbitoare,
coboară-ți privirea în țărîna ce-o calci,
sărută-l pe cel ce ți se închină
bîiguind —
sclavul tău!

(Veronica Porumbacu)

NINGE

Miezul nopții. Fîșîie lampa
în timp ce citesc. Deodată
o neașteptată
bătaie, un zgomot ușor
la oblon: un licăr sonor.

Sînt fulgii.

E-atîta liniște-afară,
atît de calmi sînt copacii azi,
de tandru ceru-n extaz,
cenușiu, bătînd înspre alb.

Adîncă și limpede silabisire
căzu pe suflet, subțire. Și iată —
în zori îmi face semn, în tăcere,
c-un zîmbet plin de mistere,
copilăria uitată.

(Veronica Porumbacu)

ZVELTĂ EȘTI ȘI MLĂDIOASĂ

Zveltă ești și mlădioasă,
floarea mea,
iar sîngele tău mult
iradiază prin pielea ta de fruct înrourat.

Chiar dacă părul tău e de culoarea humei,
ochii tăi strălucesc asemeni cărbunelui negru,
iar fața ta se conturează luminos
de sub umbrele catifelate.
Astfel te apropii de mine
tu, floare desăvîrșită și rară!
Melodia trupului tău
e numai văpaie, e numai sclipăt:
tu răsari în amurgul sufletului meu!

(Petre Stoica)

Anders Österling

(1884)

ȘOMER

Fierbinte-asfaltul: soare curs din cer.
În marginea șoselei, un șomer.
Din fabrici, suie fumul în spirale,
ca îngerii sculptați pe catedrale.
Șireturi vinde, asta-i marfa toată,
întreagă,-ntr-o lădiță adunată.
Pălită iarba-n margine de drum.
Șoimi ospătînd cu porumbei. Și-acum,
o pasăre cu-aripa-nsîngerată
se-oprește-n zboru-i, neajutorată,
lăsîndu-se un timp lîngă șomer.
Aceeași îi e soarta, azi ca ieri.
Mașini trec pe șosea, vijelios.
Șireturi — pentru cei ce merg pe jos.
Șireturi vinde, ghete însă n-are.
Și-n ochii lui deodată se năzare
un tabernacol, stații de benzină
Și muște, muște... -orașul se termină.
Licența lui? O are. Ce folos?
Copii de școală trec în cîrd voios,
un pîlc de voci... Au cine spuse-odată:
„Veni-va după mine omul care

— de-aş vrea să-i leg sandaua — n-aş fi oare nevrednic?..."
Însă unde este omul?

(Veronica Porumbacu)

IARNĂ

Copacii îşi privesc în jur vecinii
în albul lor veşmînt scînteietor.
Ei n-au oglinzi în liniştea grădinii,
să le răsfrîngă scînteierea lor.
Ca să-mi înfrunt destinul, faţă-n faţă,
ies printre pomii-n haină de argint.
Cînd, dintr-o dată, nişte mîini de gheaţă
simt mîinile fierbinţi cum îmi cuprind.

Îmi plec, pe vifor, fruntea-n timpul iernii
şi vreme de-ncercări o socotesc.
Dar flori răsar din plînsul care-şi cerne
stropi calzi ce între gene-ncremenesc.
Pe alţii-i văd. Nu mă răsfrîng pe mine.
Acesta-i drumul meu — şi îl voi ţine!

(Veronica Porumbacu)

Birger Sjöberg

(1885—1929)

CÎNTECUL FRIDEI CĂREIA ÎI PARE RĂU DUPĂ VARĂ

De ce vrei să te văd acum plîngînd?
De ce verşi lacrimi după vara moartă?
De ce să umbli cu ochi roşii, cînd
şi toamna-n braţe-atîtea daruri poartă?

De n-ar fi toamna, anotimp bălan,
aş dărui eu preafrumoasei Fride
un măr zemos din neamul astrahan?
O, bucurii ce toamna le deschide!

Cînd vezi din arbori foile căzînd,
de ce n-ai fi la fel de fericită?
De altfel, nici să depeni gînd cu gînd
nu are rost, cînd eşti îndrăgostită.

Surîd în seară stelele pe cer.
Nici tu n-ai voie, Frida vieţii mele,
să lăcrimezi atunci cînd eu îţi cer
să-mparţi în jur surîsuri, ca şi ele!

(Veronica Porumbacu)

CONGRESIST

(Fragment)

Credeam c-am să strig: „Vă rog să examinaţi
chiar acum punctul zeromii-nimicul!"
Adică: ce să gîndim despre Domnul Dumnezeul
nostru, despre intenţiile sale divine?
Am adunat în ţeasta ce-o port în călătorie
toate ororile epocii.
Oraşele mug ca vite-njunghiate,
state se năruie.
Staulul din Betleem va arde curînd,
steaua magilor s-a înnegrit de fumul opac
ce suie de pe pămînt,
din casele noastre în flăcări unde soldatul nu mai
ajunge
să numere pe degete cîţi a-nşirat într-o zi
pe firul uzat al baionetei.
Credeam c-o să urlu: „Vă rog să examinaţi
această problemă urgentă!"

Dar preşedintele rosti liniştit:
„La ora două, o mică gustare!"

O masă foarte simplă: cîţiva peşti evanghelici,
care-au fost aruncaţi în tigaie
şi sar, şi trosnesc, şi se joacă, prăjindu-se.
Cîteva sobre pahare cu un suc arhidecent
fără spumă drăcească.

Şi cu bahic obraz trecu,
mimînd cu mîna întinsă

gestul: binecuvîntării,
un Ganimed cu ochii vioi,
urmat de cîţiva chelneri negri
cu tăvile pline.

Zării o masă apostolică — şi privirea mea
străbătu, visătoare, alba faţă de masă,
pînă spre scaunul pe care credeam
să văd o fiinţă măreaţă
cu aureolă: era-n adevăr
un coleg grăsun şi prosper.
Apucă o ciozvîrtă, şi-o gafă
urmă cu o foarte nostimă inocenţă:
„Te asigur, prietene,
mai gustoasă-i friptura de miel
decît mielul în sos de legume..."
Eu însumi, ghiftuit fără să fi luat o fărîmă în gură,
susţineam cu spaimă
blestèmele cărnii.
Şi în deznădejdea cumplită, luai tremurînd
amara cupă a patimilor,
ridicînd spăimîntatele mîini
către ţărmurii negri ai singurătăţii...

(Veronica Porumbacu)

Ture Nerman

(1886)

CEA MAI FRUMOASĂ CÎNTARE...

Cea mai frumoasă cîntare, de dragoste inspirată,
nu s-a tipărit niciodată.
Ea a rămas în Montmartre, uitată,
nențeleasă, ca o stare cețoasă de vis,
în camera săracă și înghețată
a unui student din Paris.

Ea ar fi luminat cu razele-i strălucitoare
milioane de ființe omenești,
ar fi deschis o primăvară în ferești,
de la un capăt la celălalt, din zare în zare,
și cu toții am fi văzut — cine știe! —
un nou Musset cum pe lume învie.

Iar el, poet fericit, pe cheiurile Senei,
ar fi rătăcit în nopțile de april
la braț cu o palā Lucile,
ai cărei ochi galeși și visători
ne-ar fi dăruit cîteva poeme
cu arome de sărutări și de flori.

Cea mai frumoasă cîntare, de dragoste inspirată,
nu s-a tipărit niciodată.
Ea zace într-o tranșee blestemată,
undeva, în Flandra, îngropată,
cu trupul întors în abis,
al unui student din Paris.

(Tașcu Gheorghiu)

Erik Lindorm

(1889—1941)

MUZA

Soţie, aspru, lăudat cuvînt,
Zvon de credinţă, vie moştenire,
Şi muză: herb surîzător şi sfînt
Ce trebuie să-l porţi în strălucire;
Soţie care pîinea rupi în două,
Tovarăşe, de patimi, ură, chin,
O, Muza mea, îmbrăţişare nouă,
Logodnică aceluiaşi destin!

(Taşcu Gheorghiu)

CLIPĂ DE FERICIRE

E-adevărat că ţin un prunc în mîini
şi-oglindă mi-e privirea lui curată,
că scînteiază lacuri şi fîntîni,
că plaiu-i cald şi cerul fără pată?

În care timp ne-aflăm, în care an,
şi cine sînt, şi numele ce-mi spune?

Odor de aur spelb, tu, prunc bălan,
în braţe cum de te-am primit, minune?

Trăiesc, trăiesc! Şi pe pămînt mi-i dat
să fiu pe unde-am fost şi mai nainte?
De multe mii de ani am aşteptat
veciile acestei clipe sfinte.

(Taşcu Gheorghiu)

A MURIT SOŢIA UNUI MUNCITOR

I

Nu vei mai fi văzută cărînd hîrdăul greu,
pe care ţi-era teamă să nu-l răstorni, mereu,
nici întrebînd cît costă vreo marfă de strînsură.
Bărbatul niciodată, zdrobit de băutură,
n-o să te mai tîrască prin casă pe podele,
strigîndu-ţi: „Lasă, tîrfă! Că te jupoi de piele!"
O, nimeni, niciodată, nu te va mai sili
să duci tot greul muncii, în fiecare zi
(cădeai ades prin casă, sleită de puteri).
Sfîrşite, deznădejdea şi orişice dureri;
n-ăi mai împarte supa cu-o droaie de copii;
că n-ai plătit chiria, tu nu vei mai gîndi.

Plîngeau toţi plozii, roată, cînd ei te-au coborît
în groapa unde-ţi este mormîntul mohorît.
În primul rînd, bărbatul privea cu ochi năuci,
prostit şi foarte palid, la tine, cum te duci,

strîngînd în mîna-i aspră, stîngaci, un mic buchet,
care căzu pe tine, precum un vag regret.

Şi-acolo,-n ulicioara acelui cartier,
viaţa-şi duce cursul înnegurat, ca ieri,
părînd că nu cunoaşte a morţii ordonanţă.
Doar dacă-n fundul curţii murdare şi umile,
vecinii mai vorbiră vreo două sau trei zile
de seara cînd de-acasă te luase-o ambulanţă.

II

În marile saloane cereşti, cu pasul rar,
tu luneci lin pe lespezi de aur şi cleştar
(şi nimeni, niciodată, nu trebui' să le frece),
dar te sfîşie dorul de-ai tăi şi de pămînt;
şi-n inima-ngrijată, acelaşi gînd îţi trece:
copiii, fără tine, ce oare-or fi făcînd?

Ce bine e la soare să stai cît vrei, fireşte,
şi somnu-i bun, cînd nimeni în zori nu te trezeşte
cu ţipete, şi plînset, şi-njurături murdare.
Aici e totul zîmbet şi totu-i puritate,
şi însăşi tu eşti alta, cînd eşti privită-n toate,
ca şi cum porţi în tine un suflet viu şi mare.

Dar orişicît de dulce ar fi eterna pace,
o spaimă te-nfioară, o taină-n tine zace:
„Cum o mai fi pe-acasă? Şi seara cînd s-aude,
cine, o, Doamne, cine, de grijă o să poarte,
pe Anders să nu-l lase să doarmă-n altă parte,
şi Sten să nu adoarmă cu picioruşe ude?"

Eşti tînără, frumoasă,-n palatele divine,
dar asta nu te-ncîntă, şi te-ai simţi mai bine,
trăind la tine-acasă, în curţile murdare,
trudind din zori în noapte, să cauţi de mîncare,
zorind să stai la coadă, cînd ai de aşteptat
în faţa prăvăliei ce vinde cu rabat.

Să fii cu-ai tăi acasă e visul tău fierbinte,
să speli, să freci, să mături, la fel ca înainte...
Tu lîncezeşti în ceruri şi-ai vrea — ce Dumnezeu! —
să fugi din lumea asta de aur şi beteală,
căci te sfîşie dorul de plozi, de omul tău,
de casa ta săracă şi... chiar de-o chelfăneală.

(Taşcu Gheorghiu)

(1891)

DUPĂ ZECE MII DE ANI

...Şi după zece mii de ani,
se plimbă-o fată sub castani,
desigur zveltă, bălăioară,
cu ochi albaştri, diafani;
şi iată, iar e primăvară.

Sînt zori de vrajă şi lumini,
la tinereţea mea-n grădini,
e fraged totu-n roua rece,
cărări, boschete, arbori, crini,
şi tot ce nu se poate trece.

Mesteceni albi, legănători,
doi ochi în gingaşe candori,
da, e chiar ea, şi-aceeaşi luncă
unde-o iubii de-atîtea ori.

...Şi tot ce-a fost există încă.

(Taşcu Gheorghiu)

NELINIŞTEA

Neliniştea, neliniştea, e partea mea de moştenire,
rana ce-o port în gîtlej,
ţipătul inimii mele în lume.
În palma aspră a nopţii,
un nor spumos se încheagă;
şi păduri se ridică
şi spre-nălţimi,
aride, spre bolta
atrofiată a cerului.
Cît de aspru e totul,
cît de încremenit, de negru şi nepăsător!

Înconjur această-ncăpere obscură pipăind-o
şi simt muchia vie a stîncii sub degete,
îmi zgîrii pînă la sînge mîinile ce le ridic
către zdrenţele-ngheţate ale norilor,

unghiile ce mi le smulg,
mîinile rănite ce mi le jupoi, dureros,
de piatra munţilor, de scoarţa pădurilor sumbre,
de oţelul negru al cerului,
de pămîntul rece!

Spaima, spaima am moştenit-o,
şi rana-n gîtlej,
ţipătul inimii mele în lume.

Morman puturos de gunoaie,
în care şi eu putrezesc hohotind,

12

măreaţă, radioasă viaţă,
iubita nebunilor şi a cadavrelor!

Îmi rîd de tine cu gura plină
de sînge şi urlet
surd!

Ah, îţi arunc în faţă hohotul meu!
Scuip către bolta imundă a cerului,
pe rîtul palid al stelelor!

Şi să presari, tu, soare, galbene paie,
pe pămînt, pentru toţi,
pentru noi, istoviţii,-ngheţaţii,
istoviţii,-ngheţaţii...

Eu mă voi aşterne să cînt.
Dulce e mîinilor mele palide, reci,
fiece pai de pe lume...

(Veronica Porumbacu)

TORS

Tu singur, o, piept al meu, tu singur eşti teafăr,
tu care poţi suferi,
tu care poţi cunoaşte abisul durerii,
fără a te plînge!
Gura mi-e pulbere
risipită pe tărîmuri necunoscute,

pulbere mi-e gîtlejul
care nu-şi poate striga schingiuirea.
În bucăţi sfărîmate,
mădularele-mi zac,
printre pietrele drumului
pe care toţi le calcă-n picioare.
Şi braţele mele nu se ridică
să prindă o bucurie deşartă,
să-ntîmpine soarele zilei,
să-şi pună cununa biruitorului.
Nici fruntea nu-mi este înaltă,
cu chivăra vreunui gînd bărbat,
să-şi înfrunte soarta.
Nici ochiul larg deschis
nu vede lumea luminată,
să-şi afle în certitudini alinarea.

Tu singur, numai tu, o, piept al meu, eşti teafăr!
Amarnic schingiuit, dar pentru-a suferi
mi-i sufletul întemniţat între coaste.
Tu singur, numai tu, o, piept al meu —
cuib păsării vieţii încă
adînc înfiorată,
cînd pasărea şi-a desfăcut aripile
de mult, de mult!
Tu singur, pieptul meu,
tu singur păstrezi prăpastia durerii!

(Taşcu Gheorghiu)

ATÎTEA DRUMURI FĂRĂ CĂLĂTORI...

Atîtea drumuri fără călători vor fi de-aci-nainte,
şi-atîtea cărări de nimeni căutate.

Părăginite şi uitate le-or afla
urmaşii, socotindu-le frumoase,
precum şi noi găseam în tinereţe
drumuri uitate, vechi,
cu iarbă moale adiind a mintă
pe care
porneam cîndva-n amurg şi înserare,
în vremea cînd ne-nchipuiam că n-avem nici o ţintă.

(Taşcu Gheorghiu)

E-N SEARĂ CÎND TE PREGĂTEŞTI DE DRUM

E-n seară cînd te pregăteşti de drum,
pe la chindii,
cînd părăseşti de tot această lume.

Gîndu-şi desprinde cortul din păienjeniş,
şi inima îşi uită de ce se-nfricoşase.
Pelerinul îşi părăseşte-n pustie sălaşul
ce va fi în curînd îngropat în nisip
şi calea şi-o urmează în marea linişte-a nopţii,
călăuzit de tainice stele.

(Taşcu Gheorghiu)

VARĂ, 1942

În lumea spaimei dăinuie parfumul
de flori multicolore peste văi.
Grăunţi de groază îşi tăiară drumul
din lumile nocturnilor călăi.

Şi pier miresme, pier cu copilandrii
tîrîţi la eşafod — de ce? nu ştii!
Şi casa, şi bătrînii, şi puiandrii
dispar în plină vară, într-o zi.

Şi pe morminte strîng albine miere,
şi soare se revarsă pe ruini.
În Nord scînteie visurile verii,
pe ţărmul grec, albastrul mării vin.

Mînjită e privirea ta de sînge.
Mai poţi vedea minunile crescînd?
Mai poţi zîmbi, cînd vara care plînge
îţi dăruie-al luminii aur blînd?

(Veronica Porumbacu)

OCHI FRUMOŞI ARE VIAŢA

Ochi frumoşi are viaţa,
ochi de căprioară,
adînci, suferinzi,

oglindind însă ore de vară,
fericirea mută a zilelor verii
cu limpezi priviri, cu licărul treaz
luminînd printre arbori de noapte.

Şi vînătoru-şi lasă armele sale
pe proaspătul pămînt al zorilor,
pornind pe urma paşilor sfioşi
în adîncul pădurii,
pînă departe,
să bea din acelaşi izvor,
clar şi adînc,
din care bău şi viaţa.

(Veronica Porumbacu)

MIRAT PRIVEŞTE CĂPRIOARA...

Ce mirat priveşte căprioara
vînătorul căzut pe muşchiul moale!
Înclinînd coroana grea de coarne,
vede cum musteşte sîngele-n rană.

Sîngeră şi-asemenea făpturi?
Răul poate ca şi noi să moară?
Poate şi el zăcea, holbîndu-şi ochii
plini de întrebări şi de spaimă?

Unde-i e puterea, cînd el însuşi
cade ca şi noi, cei fără arme,
şi-i cuprins de frică şi de-aceeaşi
enigmă în privirea sa frîntă?

(Veronica Porumbacu)

Erik Blomberg

(1894—1966)

FLORI DE ZĂPADĂ

Din cerul fără nori
au prins încet să cadă
cristale de zăpadă,
arar, ca niște flori.

O zînă din senin
își lasă alba floare
spre mutele surioare
ce dorm, sub gheață, lin.

În codru, pe poteci
știute dintr-o vară,
parfum de lăcrămioară
te-nvăluie cînd treci.

De-un lucru stau chezaș,
pe care-l simt prea bine:
că neaua din grădine
miroase-a toporași.

(Tașcu Gheorghiu)

CIOCÎRLIA

Cu aripi fremătătoare,
ceru-albastru săgetînd,
ciocîrlia urcă-n soare
legănîndu-se în vînt.

Cufundată în lumină
și în razele șuvoi,
doar cîntarea ei senină,
curge-n valuri peste noi.

Inimă! Către destin
iți e dat să urci și ție?
Să te pierzi între lumini
și să fii cîntare vie?

(Tașcu Gheorghiu)

PE UN PORTRET DE REMBRANDT

Te-ai ridicat din jilțu-n care stai,
în galbenul amurg. Lunecătoare,
lumina-ți trece umbre peste frunte.

Ce cald e albul guler peste haina
de catifea cu fir. Centura-n purpur
împodobită-i toată cu smaralde

și perlele beretei prind să sune.
Se umflă părul parcă de-un vînt.
Te-ai ridicat din jilțu-n care stai.

Și buzele surîd fără cuvinte,
căci ochii-ți spun o lume de-ntrebări.
Dă-mi mîna și șoptește-mi la ureche.

Căci mutele-ntrebări nu le-nțeleg,
dar pentru tine vreau să fiu un frate,
zîmbind la fel, în vremile apuse.

(Tașcu Gheorghiu)

EPITAF

Aici odihnește
un muncitor suedez
împușcat în veacul libertății.
Fără arme, fără apărare.
Străpuns de gloanțe necunoscute.

Crima lui? Foamea.
Să nu-l uitați niciodată!

(Tașcu Gheorghiu)

VIAȚĂ, M-AI FĂCUT DIN AER ȘI LUT

M-ai făcut din aer și lut,
din lumină și glod.
Și de dragul luminii m-ai lăsat
negru și gol.

Mi-ai dăruit numai o clipă
fericirea,
pentru ca iar să mi-o smulgi,
ca o frunză din luncă.

Pustiul, în giulgiu de flori
mi-l-ai învelit,
lăsîndu-mi foamea crăiasă
în cremeni și mușchi.

Ca să fiu de cuvîntu-ți, de flacăra ta
mereu însetat,
ai zămislit din raze și glod
pămîntu-mi de jertfă.

Pămîntul e gol și pustiu...
Vino, te-aștept.
Intră, semănătorule,
întregu-mi pămînt e al tău!

(Tașcu Gheorghiu)

Nils Ferlin

(1898–1961)

EU AȘ PUTEA

Sînt vagabond. Dar aș putea
prelat să fiu și cardinal,
ori cetățean evlavios,
ori un țăran, ori simplu cal,

ori scarabeu, în zbor plutind,
șopîrlă-n soare, sau măcar
o floare ofilită sau
presată-n file de ierbar.

Apusu-ncepe-n răsărit.
Sfîrșește nordu-n miazăzi.
M-am plictisit să tot întreb.
Afară de-aș putea dormi!

De felul meu, sînt vagabond.
Pe drum, trec veșnic cu un tril.
Mi-e cald în piept, ca-ntr-un cuptor.
Mi-e frig în trup, ca-ntr-un azil.

(Veronica Porumbacu)

DECI EXPLICATE SÎNT AZI TOATE

Deci explicate sînt azi toate.
Sub razele alambicate
ale științei, s-au topit
durere, grijă, gînd amar.
Distanțele treptat dispar
între clădiri. Ci-mi spun în sine-mi:
De ce în schimb s-au înmulțit
acum distanțele-ntre inemi?!

(Veronica Porumbacu)

VEGHE

Privesc adeseori
întunericul: doarme
cu mii de puncte mici de aur
înfipte-n albastru.

. . . .

Apoi, dintr-o dată, licărele fugare
le ucide lumina cea mare.

(Tașcu Gheorghiu)

CÎNTEC

Pot să-ți dărui flori, iubito,
trandafiri vrei să primești?

Nu fi abătută, fată!
Ți-am adus cîteva roze din grădinile crăiești;
ca să le culeg cu spada mi-a fost dat o dată.

E o roză albă, alta, în culorile de sînge;
însă mai de preț e-a treia roză, draga mea.

Un boboc ce-nchis rămîne, cîtă vreme nu se stinge
cel ce-ți dărui ciudata roză, draga mea.

Un boboc ce-nchis rămîne veșnic, cît nu mă voi
stinge.
Dar o dată roșă — floarea pururi va rămîne-așa.

(Veronica Porumbacu)

Hjalmar Gullberg

(1898—1961)

DOAR O FEMEIE

Doar o femeie c-un ulcior, mergînd,
și păsări în juru-i... Amfora zveltă
ce-o poartă pe creștet o face
să pară mai naltă.

Frumoasă cariatidă, veșnic cu grija
de-a da să bea apă celor mari, celor mici!
Aceasta-i noblețea ei: mîndră,
să-și poarte povara.

Ai fi tu în stare s-o porți,
de n-ar apărea-naripatele tale-ajutoare,
să-ți ia din povară —
spune, ai fi?

(Veronica Porumbacu)

VIRTUOZITATE

Era undeva la mijlocul mișcării. Din vioară
tema se înălța cu un ton propriu, inimitabil.
Apoi, dintr-o dată, coarda lui *fa* s-a rupt. Un
zgomot ușor.
Dar și-a revenit, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat
pe un ton mai profund.
Arcușul a reluat un sunet de sus
ce-ai fi crezut că poate suna doar pe scara
celei mai înalte strune.
Cînd totul s-a terminat și-au izbucnit aplauzele,
cei mai mulți își închipuiau
că totul a fost întocmai cum ar fi trebuit să fie.

(Veronica Porumbacu)

MEDITAȚIILE POȘTAȘULUI DE ȚARĂ

I

În aspre ierni, din prag în prag,
aleg pe vînt și vreme rea;
dar nu mi-i altceva mai drag,
decît s-alerg așa.
Oh! rîdă-oricine, de-a poftit!
Mîndria-mi n-are leac, v-o jur:
nu sînt eu, oare, înrudit
cu mitologicul Mercur?
Deși n-am aripi la picior
mai naltă cinste cred că nu-i,
cînd ești fidelul purtător
de vești al inimii oricui!

II

La toți deopotrivă și fără sforării,
se cade fericirea să fie împărțită.
Cît despre mine, Doamne, spinarea mi-e-ncrețită
cînd bani aduc acelui ce-i plin de avuții,
și cer la cel ce n-are nici pîine mucezită.

Alerg, gonind ca hoții, prin văi și prin ponoare,
sperînd s-aduc vreunei copile bălăioare,
fierbinte, o scrisoare cu slove de iubire!
Dar fata o deschide și plînge să se-omoare;
e un răvaș de tristă despărțire.

De cîte ori dorit-am cu jind puterea care
deodată schimbă-n aur pietroaiele-n morman
pe care-n arătură le-adună vreun sărman.
Dar nu! aduc o veste cu negru pe chenare
acelui ars de lacrime amare.

S-ajute pe flămînzii cu sufletul în chin
e ceea ce poștașul visează cel puțin
să facă în viață, pe drumuri alergate.
Și e păcat că-n geantă port veșnic un destin
închis în plicuri sigilate.

O, tu, Stăpîne, cărui sînt crudul mesager,
de ce atîția oameni care-ți trăiesc sub cer
să aibă-o viață aspră și grea, și de rușine?
Ah, rogu-te, mă lasă, o, Doamne,-atîta-ți cer,
să rînduiesc eu totul așa cum se cuvine!

(Tașcu Gheorghiu)

CINCI PÎINI ŞI DOI PEŞTI

Fîntînile din lume au secat
şi crăpi de foame ca un cîine.
Se stinge omul însetat,
şi n-are apă, n-are pîine.

Cum să se sature-o ființă
cînd nu sînt grîne în hambar?
Zile de foame ne-amenință,
zile şi luni de post amar.

Şi ne-amintim, cu un oftat,
de-un biblic țărm îndepărtat:
acolo El, la mii şi mii
de oameni, pîine împărți.

Cinci pîini în juru-i le-a sfințit
doi peşti (aşa cum s-a citit),
şi săturat iar se ridică
flămîndul lumii fără frică.

Cinci mii de oameni săturați!
Din gloată-un strigăt se alege:
„Tu, cărui mulțumim plecați,
de-acuma tu să ne fii rege!"

Şi-a dat ologilor puteri
şi toți cereau a-i fi supuşi.

Dar s-a-nălțat tiptil la cer,
cînd jos dormeau cu toții duşi.

Pierit-a-n slăvile cereşti
cel ce cu duhul ne-a hrănit...
Cinci pîini sărmane şi doi peşti
e tot ce-aveam de-agonisit...

(Taşcu Gheorghiu)

NOAPTEA NAŞTERII

Luna cloceşte un ou de argint în coroanele ulmilor;
norii plutesc cu aripi de pelerini adormiți.
Clopotele lalelelor atîrnă îmbobocind în iarbă.
Singur veghez pe bancă, în ora
naşterii mele, cu piroanele privighetorii în piept.
Pînă spre zori va izbi ciocanul
din gîtlejul micii cîntătoare, bătînd cuiele
în acoperişul ceresc.
În zodia sunetelor îmi întocmesc horoscopul
şi-acopăr cu corpuri cereşti cîmpul împărțit în
pătrate.
Cînd numele toate sînt scrise, îmi citesc soarta
în primăvara celui dintîi liliac, în noaptea
îndrăgostiților.

(Taşcu Gheorghiu)

CONTRACT

Dumnezeu şi d-l N.N. (sub iniţiale, un poet camuflat)
au convenit asupra faptelor următoare:
N.N. are-n lume vecia de reprezentat,
voia eternităţii şi nu-i doar un ghid oarecare;
datoriile-i sînt absolvite, cînd îşi mîntuie cîntul;
firește,
cuvîntu-i să fie cel pe care nimeni nu-l spune;
aşadar, Dumnezeu, e clar, la nimic nu-l sileşte,
ambii fiind în contract mulţumiţi de minune.

(Taşcu Gheorghiu)

ARS POETICA

(Fragment)

Ca o piatră,
o piatră cu totul obişnuită
ce-o arunci în lac, se scufundă şi nu se mai vede,
dar cheamă un inel de apă, care se urcă
tremurînd la suprafaţă şi în jurul lui
un şir de alte inele
ce se îndepărtează fără zgomot de punctul căderii,
astfel aş vrea ca şi cîntecul meu —
cîntecu-mi fără pretenţii —
să-ţi cadă în suflet.

(Veronica Porumbacu)

Karin Boye

(1900—1941)

RUGĂCIUNE CĂTRE ZEII SOARELUI

Necruţătorule, cu ochii care n-au văzut niciodată
întunericul!
Izbăvitor
care spargi cu ciocane de aur gheaţa,
adù-mi mîntuire;
Linii subţiri sînt tulpinile florilor
absorbite de cer;
mai aproape de tine vor să se legene cupele.

Pomii îşi reped puterea în sus, ca nişte coloane,
spre gloria ta.
Abia în tărie
îşi răsfiră braţele de frunze, însetate de lumină,
dăruindu-se ţie.

Pe om l-ai schimbat
dintr-o piatră cu oarbe priviri
într-o plantă pribeagă, plutitoare, cu vîntul ceresc
împrejurul frunţii.
A ta e tulpina şi trunchiul. A ta e şira spinării.

Salveaz-o.
Nu viaţa mea. Nu pielea mea.
Dar cele din afară nu le hotărăsc dumnezeii
cu ochii stinşi şi mădularele frînte.
Al tău e cel ce drept a trăit în viaţă
şi cel ce moare drept.
Pe el îl găseşti cînd bezna înghite beznele
şi tună, şi noaptea se umflă.
Viaţa sclipeşte ca piatra scumpă.
Salvează, salvează, tu, zeu, care vezi,
ceea ce ai dat în dar!

(Veronica Porumbacu)

VIOLONCELUL PROFUND AL NOPŢII

Profundul violoncel al nopţii
azvîrle întunecata sa jubilare departe, peste zare.
Imaginea de ceaţă a lucrurilor îşi dizolvă formele
în fluviul de lumină cosmică.

Dune luminoase, prelungi,
le clăteşte val după val în vecia albastră.
Tu! Tu! Tu!
Iluminată, uşoară materie, al ritmului înflorat
întuneric,
plutitor, ameţitor vis al viselor, orbitor de alb!
Un pescăruş sînt eu, şi cu aripi întinse, calme,
beau fericirea sărată a mării:
la răsăritul ei, ştiu totul,
la apusul ei, vreau totul,

şi ating inima lumii —
orbitor de albă.

(Veronica Porumbacu)

IDILĂ

Glasul şi pasul îţi cad uşor şi blînd ca roua pe ziua
de muncă.
Unde sînt azi, e-n aer primăvară; la căldura ta vie
mă-ncălzesc eu însămi.

Tu-mi înfloreşti în gînduri, în sînge, şi-aş vrea să
ştiu
dacă nu cumva mîinile mele fericite se deschid în
grei trandafiri.

Acum ne-nconjoară spaţiul zilnic ca o negură
lină şi moale.
Ţi-e teamă să-i fii prizonier, să nu te afunzi în
culoarea cenuşii.

O, nu-ţi fie teamă: în miezul zilnicei zile,
în inima oricărei vieţi,
arde cu flăcări tăcute o tainică şi-adîncă sărbătoare;

(Veronica Porumbacu)

DOARE, DA...

Doare, da, cînd se deschid bobocii.
Altfel, primăvara cum s-ar teme?
Altfel, dorul s-ar înfiora,
cînd răsare şi pe ger, devreme?
Iarna ocrotit a fost bobocul.
Ce putere vrea să-l spargă, oare?
Doare, da, cî..d floarea se deschide,
şi-apărîndu-se, de-asemeni doare.

Doare, da, cînd de pe crengi cad picuri,
tremurînd ca lacrime, cu teamă,
şi de ram se-agaţă şi se umflă,
şi-altă forţă spre pămînt îl cheamă.
Grea-ndoiala, greu necunoscutul.
Cînd te-atrage-adîncul către sine,
greu s-aştepţi tremurător pe-o creangă;
să rămîi e greu; să cazi, e bine?

Şi cînd nu mai poţi răbda, deodată
ţi se sparg toţi mugurii în soare.
Fără teamă se desprind de ramuri
stropii, într-o ploaie sclipitoare.
Uită ei sfială şi-ndoială,
teama de o altă, nouă fire;
siguri şi încrezători în sine
înveşmîntă ţărna-n devenire.

(Veronica Porumbacu)

NOAPTE DE IARNĂ

Zăpadă dură care scînteie şi trosneşte.
Singurătate, singurătate, noapte risipită de
albul cărărilor.
O sete aspră mă umple:
spaţiul, iarna.
Nu vei izbucni în curînd la picioarele mele,
apă adîncă şi rece ca şi pămîntul,
lume ce uneori prinzi o pojghiţă de brumă,
şi voi, întunericuri dese
ce steaua-mi răpiţi?
Atunci, ameţeală dură, ameţeală pură, vei îneca
fără milă minciunile putrede.
Unde eşti, amar ocean
de gheaţă şi adevăr?

(Veronica Porumbacu)

COAPTĂ CA UN FRUCT

Coaptă ca un fruct ţin lumea în braţele mele,
ea s-a copt peste noapte;
coaja e pieliţa fraged-albastră
ce se bolteşte în jur,
şi sucul e dulcele, înmiresmatul, încinsul şi
scînteietorul
şuvoi de lumină.

Adînc mă cufund, ca un înotător, într-un cosmos cu
licăr de argint,
botezat pentru maturitate, renăscut pentru noi
împliniri,

și uns pentru faptă.
Ușor ca un hohot de rîs,
tai cu brațele o mare de miere-aurie,
căreia dor i-e de mîinile mele flămînde.

(Veronica Porumbacu)

DIMINEAȚĂ BĂLAIE

Dimineață bălaie, lipește-ți pletele tale moi
de-obrajii mei, și respiră neatinsă,-n tăcere.
Departe, tot mai departe, își deschide pămîntul
uriașa sa cupă,
renăscută din noapte.
Cu limpezi aripi coboară
miracolul, ca o enormă gînganie,
ușor atingînd pecețile ce se deșteaptă
fără vreo presimțire.

(Veronica Porumbacu)

SÎNT ÎNFĂȘURATĂ ÎN FLUTURI

Sînt înfășurată în fluturi și aripi
ce fîlfîie peste poieni și gustă din miere
și bat întorcîndu-se apoi, ca să moară cu-o zbatere
tristă,
dar degeaba aștepți să scutur pulberi de flori.
O, pentru soare, pentru încinsul, nemăsuratul
soare, pentru cel mai bătrîn decît vremea...
Sub piele însă, și sînge, în măduva mea,

greoi se mișcă vulturi de mare captivi,
cu aripi mari și cărora niciodată nu le scapă vreo
pradă.
Cum v-ați învolbura pe ape, în furtuna de primăvară?
Cum ar fi țipătul vostru, cînd soarele v-ar încinge
galbenii ochi?
Zăvorîtă e grota! Zăvorîtă e grota!
Și între gheare vi se chircesc, albind ca florile-n
beciuri,
cele mai intime trestii.

(Veronica Porumbacu)

Johannes Edfelt

(1904)

DUREREA E CEL MAI BUN SCULPTOR

Durerea-i un sculptor mai mare
decît însuşi Phidias;
Din sînge şi beznă ciopleşte
monumentele jalei.

Umbra inimii noastre
e-argila sa vie.
Mîini de artist modelează
relieful statuii.

Arta creşte înlăuntrul nostru,
ciudată şi imaterială.
Din tot ce-am pierdut pe vecie
îmi ciopleşte imaginea.

(Veronica Porumbacu)

VESTROGOTHICA

Un vînt al vremilor de negîndit cu gîndul,
vînt străbătător prin veacuri
în Vamb, în Edasa şi Horn piaptănă iarba,
pe unde-au murit cavaleri şi ţărani. Lungă
strădania jertfei lor fu; aspră seara zilei de trudă.
Falnică-n toate-i cununa din urmă: pămîntul
şi vîntul.

(Taşcu Gheorghiu)

DE RUGINĂ-I ARŢARUL

De rugină-i arţarul. Vorbeşte. El spune
cuvîntul ce-ajută, unicul
înainte de-a se nărui peste noi lespedea de
tăcere a nopţii polare.
De rugină-i arţarul. O, pînă ce limba şi inima
nu-mi amorţesc,
spune-mi cuvîntul ce poate lărgi spărtura
în zidul temniţei noastre.

(Taşcu Gheorghiu)

FIGURI SONORE

Arcuş pe lumina de seară a multor sonore figuri
din sufletul omului... Dedal nicicînd n-a clădit
asemenea labirint.

Lume de arabescuri vibrante,
arhitectură sonoră, cînd ne-nfioară —
arcuş de lumini vesperale ce-ntr-o clipă se prefac
în cenuşă.

(Taşcu Gheorghiu)

Harry Martinson

(1904)

FETELE FERMEI

O, fetele fermei din copilăria mea!
Suflete şi ochi
pustii, senzuali,
sau piepturi înalte şi şolduri voinice,
monumente fierbinţi moştenite din vechile ţări
ale burei.

Ţipete şi întîlniri repezi la culesul de fîn,
un cor de psalmi înălţat de slujnicele adunate
în grajd.
Mohorîte murmure pe socoteala Olgăi
plecată-n Idaho.

Cele mai multe şedeau, cu sufletul gol, spînzurînd,
dar erau altele, mîndre; femei cu ochiul
matern, gînditor,
voci posomorît-melodioase,
ca un murmur venind din străfundul basmelor.

Erau şi fete întunecate ca fecioarele
înfăşurate în şalul masiv al legendelor,

cu probleme grele în ochii lor de căprioară.
Cu o albă răsuflare
străbătea Maria
scena lumii-ntomnate.

Era şi o slujitoare a Domnului, plîngîndu-şi
amarul din suflet pe o ghitară;
cu viaţa brambura, visa doar atît: să danseze;
era şi îndărătnica, fata matrozilor,
fata cu ochii orbiţi de uniforme.
Cea mai ciudată era o fată mistuită de dor,
vrăjită de-amurgurile toamnei,
preoteasa greoaie şi întunecată a maşinii de unt,
ce se-apleca, mereu se-apleca
pe „Alfa-Laval"[1]-ul răcnind de atîta lapte,
cu focul vetrei răsfrînt în ochii uimiţi.
Atunci suia un cînt
al pămîntului prins într-o vrajă,
ca un greu minereu.
Vocile erau mohorîte
şi copilul se mira în leagănul lui.
În colţul său, dulăul mijea un ochi.
Nu era cîntecul ţăranilor în rama veciei,
ca minereul de aur dintr-un pămînt bogat?

(Veronica Porumbacu)

PE RÎUL CONGO

Vaporul nostru „Forja mării" viră, scăpînd de alizee.
şi o porni în sus pe apele rîului Congo.

[1] Marcă a unui separator de unt.

Liane atîrnau pe punte ca firele măsurătorilor vitezei.
Am întîlnit vestitele şlepuri metalice din Congo
cu punţi de tablă fierbinte pe care mişunau
furnicare de negri veniţi de pe coastă.

Cu mîinile pîlnie
au început să strige: „Duceţi-vă dracului" în
graiul *bantu*.
Am lunecat miraţi şi înspăimîntaţi sub
tunele prelungi de verdeaţă
şi bucătarul sus la bucătărie gîndea:
„Stau şi curăţ cartofi în plin Congo".
Noapte de noapte, „Forja mării" scormonea
cu ochii săi roşii pădurile junglei:
răgea cîte-o fiară, un şobolan se-arunca în apă,
un mortier tuşea ascuţit
şi surd bătea un *tam-tam* într-un sat
unde negrii cauciucului îşi tîrau o viaţă de rob.

(Veronica Porumbacu)

RINOCERUL

Stau aici, bloc de granit cenuşiu.
Maică-mea m-a fătat porc gigantic,
cu piele blindată, bicorn
pe meleagurile Pionka Vabanda.

M-am hrănit cu iarbă, cu trestie de bambus
şi melci de apă.

Lumea am luat-o cu asalt
asemenea unei locomotive.

Se auzea un hohot: „Iată locomotiva savanei!“
Am strivit pigmeii clevetitori. Praf i-am făcut sub
tălpile mele.
Habar n-aveam cum arată o locomotivă,
dar bănuiam c-aş putea fi aşa ceva.

Locomotiva meleagurilor Pionka Vabanda.

Şi-am ţîşnit peste meleagurile Ption Banna,
unde flamingii goniră
muştele de pe ochii mei mici.

Am ţîşnit peste meleagurile Diam Bvabamu,
unde o antilopă angoasată
coarnele şi le-a răsucit în pămînt ca un tirbuşon.
Am ţîşnit peste meleagurile Niamka
unde mîlul fierbe ca smoala.
Mi-am împlîntat în turmă
membrele puternice şi grase,
osînzele mele blindate:
toată am purtat-o pe coiful meu —
bocetul turmei urechea mi-o perfora ca o suliţă —
toată am ridicat-o pe cornul meu grosolan,
pe vîrful lui atît de sensibil,
şi am nimicit-o prin rotirile mele:
piară,
pînă la unul să piară!
Pe meleagurile Ption Banna!

Pe meleagurile Diam Bvabamu!
Pe meleagurile Niamka!

(Petre Stoica)

DUPĂ

După lupta din Heligoland
şi lupta din Uşima,
apa mării dizolva cadavrele — epave —
şi le prepara cu acizi secreţi.
Lăsa albatroşii să le pigule ochii.
Şi le purta cu săru dizolvante
către apele-mume, cambrienele ape,
spre o nouă-ncercare.

(Taşcu Gheorghiu)

SOARE PE CÎMP

Viu şi cald se rostogoleşte soarele pe cîmpuri şi ogoare.
Ca să fie mai lungă ziua de vară,
asfinţeşte doar pentr-un ceas,
dincolo de zare.
Apoi, timpuriu se trezeşte,
ca un ţăran care ştie preţul timpului.

(Veronica Porumbacu)

MOŞ CRĂCIUN

În fiecare an, după ce albul se aşterne pe crengi,
revine bătrînul coţcar, odiosul,
Rasputinul odăii copiilor. Îşi scutură barba de vată
şi năvăleşte cu cizmele şi cu forţa în toate inimile.

(Petre Stoica)

CUVINTE CARE ÎNGHEAŢĂ

Cerul trece peste lucruri şi graiuri.
Dar cuvintele îşi vor păstra în ciuda lui forţa.
Îngropate în gheaţă vor şti să aştepte,
încremenite în somn vor dura,
pînă ce timpul, topind învelişul,
va slobozi graiurile toate în gîtlejul păsărilor,
ca nişte voci în zorile reînviatului Phoenix.

(Veronica Porumbacu)

TRATAT

Între poezia inimii tale şi floarea de mac
e un tratat scris de vînt, iscălit de clipă.
E caligrafiat cu o pană de cocor,
muiată în sîngele unei efemere.
Fiecare parte îşi pune aceeaşi problemă,
cum să constrîngă viaţa, prin ce vicleşug
al cuvintelor, prin ce abur de vrajă,

pentru ca ea să nască vise durabile.
Da, visele cer să fie zidite mai trainic decît oraşele,
şi zilnic trebuie să le corectăm
uşor, după fiece întrebuinţare
mai corosivă ca dintele vremii.

(Veronica Porumbacu)

CENESTEZIE

Lanurile de grîu te orbeau, topindu-se
în ochii de culoarea cernelii albastre.
Fete şi fluturi scînteiau
ca priviri frumoase în lumina grîului copt.
Cîmpurile păreau uriaşi nori de aur ancoraţi în
pămînt.

Fecioare chipeşe în cămăşi subţiri ca un abur
se-aplecau prefăcîndu-se că cer ajutor
în faţa rîndunelelor şi a săgeţilor negre.
Şi, în timp ce simţurile se îmbătau şi cerul întreg
era o ispită,
gîndurile se duceau de la sine pe drumul
aşa-zisei credinţe în bine —
regală, solară cale, despicată în lanuri.

Aşa începu viaţa celor mai mulţi,
şi-aşa porni, de bună-credinţă, nainte,
şi-ar fi fost fără rost să o spulberi —

și toți cei scăldați în lumină mergeau
pe drumul ducînd spre furtuni, spre războaie,
ce se coceau o dată cu grîul.

(Veronica Porumbacu)

Artur Lundkvist

(1906)

POETUL

Poetul vine cu piper și garoafe, cu zmeie de hîrtie.
Cu luminări arse și puțină sare.
Poetul aude plîngerea păsării în trandafiri. Vede
luna oprită în chiparoși. Aude broasca
mlaștinilor, orăcăitul gîtului ei umflat.
El privește jugul ce sapă urme pe umerii fetei care
cară apă. Urmărește o șuviță de fum rătăcită
printre stejari. Întîlnește femeia în doliu
care a cules un mac în lanul de orez.
Ascultă cum bate pulsul dansului în pădurea
înrourată de seară. Se oprește lîngă biserica
incendiată, cu lespezile crăpate.
Se deșteaptă la răsăritul soarelui și aude roțile
grele ce se-nvîrtesc, ca roțile unei mori,
adînc în pămînt.
Poetul cunoaște spaima și bucuria, îngemănate, el
știe că aerul neliniștit al odăilor se va
schimba în răscoală.
El vine ca un copil, cu o creangă de afin în mînă.
Descoperă roșia lumină a serii în oglindă.
Ascultă strigătele uimite ale fetelor care-și
simt propriul sînge curgîndu-le-n vine.

Vede cum suflă în apă calul înainte să bea. Şi
vede cum mîna înnegreşte cireşii.
Poetul caută munca nimănui cunoscută, sarcina
pe care nimeni n-o vrea.
Stă o clipă la jumătatea drumului între mistrie şi
porumbelul călător. El nu-şi adună apusul de
soare într-o batistă. Dar pluteşte în corabia
care alunecă, fără vînt, peste ape.
Ştie că undeva îl aşteaptă ceva. Ceva care nu-şi
găseşte locul în case. Ceva care fuge în
peisaj, mai invizibil ca fumul. Ceva care
nu se opreşte în uzine ori cimitire.
Nici un laţ nu-l strînge pe poet. El cunoaşte pacea
ierbii crescînd şi a zăpezii ce doarme. El
şade sub cataractele tăcerii, ascultînd plim-
barea ecoului în propria casă.
E un copil părăsit în pădure.
E o carte deschisă în ploaie.
E un orologiu, sus, ca un cuib de rîndunele.
Dar e vorba şi de altceva. De ceva fără chip, fără
nume. Foarte mut şi foarte orb,
asemeni celui mai umil dintre fluturi cînd îşi
închide aripile ca să nu mai fie decît o
singură petală pală.
Sau asemeni acelor unui vechi ceasornic de porţelan,
unite numai o secundă.
Cutele unei rochi părăsite îi fac rău,

amintirea unui glas în murmurul apei,
urmele unui picior jilav în ţărînă,
efemerul, ceea ce dispare, ceea ce de-abia e vizibil.

Nu concretizarea care înăbuşe posibilul şi desfoliază
speranţa.
Nu gura care-şi mănîncă propria roză.
Nu pieptul care odihneşte greu într-un hamac.
Nu zăpada care, înveşmîntată în funingine, se
preface într-un ucigaş mort.
Nici molia care spînzură pe haine ca un liliac
plin de făină.
Nici firul pe care îl rupi cu dinţii.
Nici pata lămpii în tavan.
Nu, ceva mult mai efemer şi mult mai durabil,
ca o colină de apă, ca o barcă de frunze.
Ceva mult mai tăcut şi mult mai adevărat. Ceva
mult mai uşor şi mult mai pătrunzător.
Ceva...

(Taşcu Gheorghiu)

LUI NERUDA, ÎN CHILE

(Fragmente)

I

Pentru tine sînt scaune de paie care trosnesc familiar
şi metalul rece al sfeşnicelor în noapte.
Pentru tine e gustul castanelor în soarele de
septembrie

și sarea mării care-și desenează caii pe stîncă.
Pentru tine sînt oglinzi mici ce se rotesc în arbori
și butelii părăsite în care se nasc insecte roșii.
Pentru tine e focul care doarme în mulțimile
întunecate
și păduri pe care nu le sperie zăpada veșnică.
Prin fața ta trec norii ca niște eroice statui liniștite
și fermierul ridică un spic de grîu în semn de
salut.
Dimineața ta* are acoperișuri ude, fumuri albe,
mere reci,
după-amiaza ta are pleoape de mac și de coajă
de ou,
femeia ta vine ca o neîmpovărată purtătoare
de apă.
Îndărătul casei tale se coc alunele ca niște pumni
mici, închiși.
Pe fruntea ta ceața se răsucește ca o dansatoare
în timp ce marea își sună pentru tine clopotele
de bronz.
Buzunarele tale sînt umflate de semințe și de
proiecte,
roabele și țărîna roșie vin pe urmele tale.
Tinerii cu părul în vînt pizmuiesc privirile de dragoste
care se îndreaptă spre tine din casele umile.
Lampa lucește pe coiful de grafit și de fluturi,
de umărul tău se reazămă un zarzăr înflorit
și lopețile ude ale unui bătrîn pescar.

. . . .

IV

Dar tu știi și cum orașele se prăbușesc în ruine
și cum se înăbușă porturile,

cum casele incendiate se apleacă una spre alta,
cum pietrele se ciocnesc între ele sub bolți,
cum oamenii se îneacă în negre mocirle de viață,
cum gesturile se opresc în osînza rece a
obișnuinței,
cum sîngele se amestecă în apele canalelor
și cum bate inima în cutii de fier ruginit.
Tu auzi caterincile cîntînd imnuri istorice,
tu vezi trandafiri în memoria eroilor falsificați,
tu ai întîlnit, pe vîntul de iarnă, tineri fără cămașă,
ai vorbit bătrînilor rezemați de zidul bisericii,
și ai văzut pasărea cea mai frumoasă tîrîtă pe
caldarîm,
gîtul ei strălucitor, roșu și albastru ca o
sticlă de vin;
tu descoperi flacoane pline de unghii,
saltele din păr de femeie,
ghete uzate, înecate în valuri de praf.
Dar cum vei afla încă timpul să plîngi,
să plîngi mîinile uzate, pieptenii sparți, nisipul,
furnicile, țițeiul?

(Tașcu Gheorghiu)

SCURTĂ PRELEGERE DESPRE LIBERTATE

Libertatea, v-o spun,
e un vînt care a fost rupt dintr-un
alt vînt.
Și acest vînt e dreptatea.
Cei ce vorbesc de libertate se gîndesc doar
la libertatea lor, și nu la Libertate.
Dar libertatea în dauna altora este

nedreaptă şi de aceea nu-i libertate adevărată.
Libertatea trebuie să fie a tuturor
şi determinată de o nevoie
interioară,
altfel ea se preface-n neant, în nimicnicie.
Libertatea există spre-a da viaţă necesităţii,
dar necesităţile trebuie să fie reale,
cele imaginare falsifică libertatea
şi-o împlinesc din neant.

Libertatea e veşnic hotărnicită
şi din fruntarii îşi află cuprinsul.
Libertatea nemărginită e pustiu şi genune
şi curînd preschimbîndu-se-n constrîngere absolută,
se-ntoarce în moarte.
Libertatea reală e o funcţie limitată, determinată,
rod fiindu-i în coajă cuprinsul.
Libertatea e pururi alegere
între ceva şi altceva,
dar o alegere poate dintru-nceput hotărîtă.
Căci recunoşti din preţul ei necesitatea —
în orice stradă-ar fi ascunsă.
Numit-am slobodă că-i pasărea-n văzduh,
dar noi nu sîntem păsări
şi libertatea păsărilor nu e libertatea noastră,
şi dacă-ar fi,-n constrîngere am cădea îndată:
constrîngerea de-a fi, în viaţă şi în moarte, păsări,
constrîngerea de a zbura, spre a trăi.
Sau, să luăm un arbore: crescînd, îşi are libertatea lui,
închisă-n stricta lui necesitate,
nu-i nici stăpîn, nici slugă,
dar lucrul e-n unealta lui de arbor
ca pe pămînt să fie arbori şi codri-n firea lumii.
Omul voinţa-şi are delimitată de necesităţi,

de-aceea-n libertatea vană el se rătăceşte.
Strîmb înţelesa-i libertate care te strînge în cătuşe!
Libertatea ca flacăra-i, cătuşe la para-i să topeşti.
Libertatea-i şi mărunta trăire-n constrîngerea dată
să-ţi deretici, de vrei, mai plăcut închisoarea ta proprie.
Libertate de melc tîrîtor în cochilia ta
ca perla nevrednicii boli să ţi-o mîngîi.
Libertatea ca singur deoparte să stai
şi împotriva curentului să-ţi jertfeşti tăria zadarnic.

(Taşcu Gheorghiu)

CALUL

Vine din pădure, alb ca zăpada uitată.
Vine din lanul de secară
şi are un picior însîngerat.
Se ridică din fîntînă
în gură cu o cheie de lemn.
Calul e făcut din spuma fluviului şi din forţa apei.
Priveşte întunecat din preaplinul sîngelui său,
iar buzele sale sînt moi ca muşchiul de pe piatra din apă.
Acesta e calul aşteptat de mine la răscrucea drumului,
calul arzînd sub mine,
unei femei dezbrăcate în noaptea de vară se asemuie.
Calul care mă poartă mereu înainte
peste şerpi şi scaieţi,
care zboară prin fereastră şi se cabrează înaintea zidului.
Calul cu care trec pe sub nori
ca o aripă.

călărind de-a dreptul prin stogurile de paie — aceşti
nori îmbătrîniţi pe pămînt.
Pînă începe să se scufunde în iarbă, adînc
dispărînd, asemenea apei în pămînt,
lăsîndu-mă fără grabă în urmă, cu sîngele lîncezit,
aşteptînd ca el să se ridice iarăşi din pămînt.
Ca să se ridice din fîntîni sau izvoare
cu o cheie în gură,
dintr-o fîntînă cu zirnă şi ciocănitoare,
cu o cheie de pe care picură apa,
un cal luminînd roşu sub negura albă a pielii.

(Petre Stoica)

SEISMELE FOAMEI

I

Ocean era lumea şi eu nu ştiam.
Ocean neînfrînat ignorînd omul.
(Dar în mijlocul furtunii ei jucau cărţi.)
Insule albastre, munţi în piele de elefant.
Popoare-n albastru de noapte cu ochii striaţi de roşu.
Arbori ca frînghii verticale, drapele grase
şi pocnetul sacadat al tampoanelor.
Tramvaie ridicule naufragiind în iarbă.
Oceanul etalîndu-şi rebuturile.
Şi lumea un pîntec urlînd
şi eu nu ştiam.
Ei cumpărau ochi şi-i înşirau pe sfoară.
Ei cumpărau sexe şi le-mpachetau în paie tocate.
Ei cumpărau guri şi le sileau să mestece spuma.

Ei cumpărau mădulare pentru lanţurile lor, ei înfigeau
în creiere cuie, ca să le ţină.
Ei îşi ungeau cocoaşele cu ulei, îşi biciuiau poftele
şi în femeile posace îşi vărsau sămînţa.
Un singur fruct de s-ar desprinde
el s-ar rostogoli în rîu
stîlcit sub tălpi spre-a nu mai fi decît o pată-nsîngerată.

II

Am văzut Pelagra,
trandafirul înspăimîntător al pielii,
înceată moarte printre rozele însîngerate
(dar negrul gol îşi strînge
la soare clorofila zăbrelii lui dispreţuite
şi nu cunoaşte-această roză-nsîngerată).
Am văzut tîrîndu-se foamea, deşi fără adăpost, cu ploaia şi cu vîntul,
împerechindu-se ca un cîine, grăbită,
în spaima înfiorată a setei de viaţă.
Am văzut popoare strivite,
pătate de mucegaiuri şi de galben-verzui,
ca lămîile stătute prea mult pe pămînt;
în mîinile lor au luat noroiul drept aluat
şi, scîrţîindu-l între dinţi, l-au mestecat.
Ei au mîncat cărbunele pe care focu-l lăsase,
ei au mîncat rădăcinile şi dinţii le-au sîngerat,
în măruntaiele animalului, în larvele trunchiurilor
de copaci putreziţi, au găsit trufandale.
Viermi, viermi vieţuind în pîntecele poporului,
viermi, flămînzi, ca oamenii
împărţindu-şi destinul şi-n scîrnă
asemeni unor capete de sfoară cu disperare fac semn.

Foamea se-ntinde pe pămînt
ca o negură de absență.
Foamea care nu se mai cunoaște,
fără salivă, fără poftă,
albă ca hîrtia,
foamea cu harfele-i mute sub piele,
încremenită pe solul fără speranță,
asemeni unui pumn care nu se poate deschide.

III

Prea, poate prea multe-am văzut
în această lume.
Poposind în toate vînturile,
strein pretutindeni.
Adevărul are o mie de fețe,
deosebit după fiece loc,
deosebit pentru fiecare om.
Şi nedreptatea taie
ca un cuțit despicînd atlasul,
lovește ca satîrul măcelăriilor.
Revoluția dă tîrcoale în jurul lumii
în chip de cutremur de pămînt
şi mă scutură ca pe o frunză
la capătul unei ramuri
(şi aud urletele foamei).
Revoluția:
cuvînt de pe-acum temut,
mai cumplit decît uraganul
printre cei ce dansează pe parchetele sclipitoare.
Dar de alții iubită, deschis
sau în taină;
ca o inimă sîngerînd,
ca mușchiul îndîrjit al vieții.

VI

Dar pămîntul, vă spun, va fi lucrat de toți oamenii
şi nu va fi stăpînit de nici unul.
Văd în jurul lumii un brîu de țărani,
un brîu de frunzișuri şi de recolte,
un brîu în care pămîntul va fi cultivat.
Țărani: pădure învăluitoare
cu albine sîrguitoare, cu păsări solidare
milioane, milioane de țărani în mijlocul vieții,
trunchiul drept al agriculturii, arborele cel mai
înalt.
Nourii negri ai roiurilor zboară
şi gheața strălucește: lămpi polare.
Vînturile şi ploile sînt evangheliști
şi soarele-n apă e zîmbetul cel mai intim al vieții.
Văd țărani albaştri lîngă cer,
muncitori ai pămîntului încununați cu
floarea-soarelui,
țărani cu stăvilare, centrale electrice, tractoare,
dansuri greoaie, gări înecate în grîu,
serbări de secerișuri, butii de vin, mormane de roșii;
țărani împreună pe pămînt
cu vaste priviri, pacifice, drepte,
şi recunoscîndu-se de departe
şi însoțiți de păsări şi de albine.
Atunci pămîntul va fi lucrat de toți oamenii
şi nu va fi stăpînit de nici unul.

(Tașcu Gheorghiu)

IUBIREA LEMNULUI

Iubirea lemnului
se măsoară cu lama oțelului, spune dulgherul.
Ce minunat trăiește lemnul
sub sclipitoarea mușcătură a oțelului ascuțit.
Ce mîngîietoare secțiune transversală prin primăverile
care-și lăsară urmele puhoaielor aici.
Un ornic bate-n carnea lemnului
sau poate-o inimă.
Lemnul e timp,
timp cum e valul odihnit pe-un țărm.
Lemnul închide timp mai mult, mai dens,
poate, ca omul,
de aceea e mai tare și mai trainic.
Decît înmiresmata piele a femeii,
balsamul lemnului e mai ales.
Făptura lui asudă fructe mici, ciorchini cu boabe mici de aur
sexul pe fiecare creangă și-l arată
topite unu-ntr-altul, bărbătesc ori femeiesc,
mai tare sub tăiș de două ori.
Cine-ar putea să se strecoare în lemn
și peste viață-n veci să dăinuiască?
Și cine, oare, n-ar dori-o?
Morții la fel cu pruncii
stau deopotrivă rînduiți în lemn.
(O, în adîncul somn să odihnești acolo,
ca o țigară-n lemn aromat.)
Ar trebui din lemn să fie frumusețea cîștigată
și viața nesfîrșită.
Căci lemnul nu stîrvește ca omul dintr-o dată
în hoit și în miasmă.

—

Nu. Lemnul sfînt trăiește mai departe-n moarte,
mai viu, mai proaspăt, mai puternic
decît oricare trup, ori carne.
Cu-a mîinilor suavă gingășie
și cea mai ascuțită din unelte
pătrunde-voi în lemn pînă la urmă.
Lemn în gura mea să simt, în beregată,
să simt cum lemnul mă cuprinde
îndreptățit, puternic, pe vecie.

(Tașcu Gheorghiu)

ULTIMA ZĂPADĂ

Ultima zăpadă se ascunde ca păsările în tufișuri
și primăvara se apropie ca o roată de tors;
inul zilelor senine își îmbracă razele în albastru.
De pretutindeni rîurile duc privirea pînă-n cer.
La strigătul armăsarului cade-n fîntînă floarea de măr,
o pată de nor umbrește femeile pe șosea
și, roșii, florile de pe hotar sînt ecoul căsuței roșii.

Lăptăresele înserării trec pe sub ugerele grele ale brumei.
Cu urechea la pămînt, un om își ascultă caii fugiți,
dar nu aude decît inima, zvîcnind, a țărînei.
Pe-ntinsele pășuni legănate, drumețul a găsit un hambar
atît de cufundat că nu i se vede decît acoperișul în iarbă.

La picioarele lui, nuferii înfloresc dintr-o dată.
El va intra în adîncul izvoarelor.

Noaptea își varsă rachiul ei limpede
distilat în tăcerea și florile albe-ale codrilor.
O bătrînă îi dăruie puțină sare drumețului
ca un osîndit din timpuri străvechi.
Cîinele de lună își începe vînătoarea prin pădurile
părăsite.
Sătencele trec prin apele visului;
secerile străbat cîmpiile visului ca niște luni prin
apă.

Roșie de somn, lampa lucește la fereastra cusătoresei.
Broaștele cîntă din balconul sumbru al frunzelor.
Pădurea de brazi e ascuțită și proaspătă ca de
catran;
rîul e un lanț de argint pe care nimeni nu-l știe.
Flăcăul se înfioară pe bicicleta lui în noaptea
tinereții,
și-n urma lui cad arborii, cu stele pe ramuri.

(Tașcu Gheorghiu)

VIAȚA ASEMENEA IERBII

Și iarba colindă prin lume,
sub vînt, dintre fluvii, cel mai larg și mai verde.
Iarba umblă mereu și mereu,
urcă pe coapsele munților, intră în orașele adormite,
străbate șesuri, savane și stepe,

unde nimeni n-a învins vreodată centaurul,
unde depărtarea răsună sub copite de cai,
unde laptele se dospește în iurte
sub luna sașie.
Iarba
poartă ploaia torențială pe miriade de umeri
și ține puternic pămîntul cu nenumăratele sale
picioare mărunte.
Cu mîhnire răsucește iarba degetul ei subțire
în jurul unui craniu.
Iarba lucrează neîncetat, nu zăbovește niciodată
să-și croiască drum, să escaladeze piatra
și fiecărei violențe îi răspunde crescînd.
Iarba îndrăgește lumea ca pe propriul ei fir,
fericită chiar și în zilele de restriște.
Încleștată în țărînă, iarba își revarsă torentul
și curge stînd
abundentă mereu, laolaltă și una.
Iarba însoțește omul, îi este tovarăș de drum
credincios
și se apleacă în fața amintirii ce trece-n uitare.
Iarba a îngropat cornul inorogului
și toporișca indianului,
ca o geană ocrotitoare crește în jurul izvoarelor
și cu tufe înalte și negre desenează
conturele animalelor ucise de trăsnet.
Șoarecele de cîmp
pătrunde în iarbă c-un fior de spaimă,
prin iarba nemărginită
care slujește deopotrivă pămîntul și viețuitoarele,
care moare sub foc și ger,
dar care se ridică mereu și mereu
și nu se visează niciodată dinte sau cuțit:
viața asemenea ierbii.

(Petre Stoica)

Gunnar Ekelöf

(1907 — 1968)

ZÎNA

E în sclipirea şi trandafirul zorilor, trupul îi e gingaş ca tăcerea, gura dulce ca liniştea.
E în lac şi în mare — sunetul scînteind al pietrelor şlefuite ce-i încing gîtul şi mijlocul...
Umple nopţile cu răsuflarea ei, cu mantia ei de amurg, cu vocea ei ca foşnetul frunzei stejarului — vîntul însoţeşte lira dorului ei, vîntul trăieşte în frunzele amintirii ei.
Vine de departe şi de aproape, n-are pe lume adăpost, suflă fulgii de întuneric de pe fruntea ei luminoasă, vuieşte ca o mare de sînge în spiralele urechilor ei.
E viaţa şi deşteptarea, toate cînturile de primăvară încep în pîntecul ei, mădularele-i, seva îşi cîntă cîntecul vechi, curgînd către frunze ori piept, către apă ori soare.
E viaţă şi sînge, şi florile cu gura roşie sorb picuri de rouă din degetele ei străvezii ca un pocal cu care mîngîie firele ierbii; ea se mişcă o dată cu lucrurile, se dăruie tuturor, e în toate îmbrăţişările — noaptea cînd se-mpreună visele, ziua cînd zboară păsările...
Întruchipează sclipitoare putinţe şi plăceri de neconceput fără ea, doar ea e iubirea, doar ea e iubirea, doar ea e goală, şi-n pîntecul ei şi sfîrşitul e numai trecerea vieţii în viaţa firii.
Urma călcîielor înaripate se mai poate zări pe cărarea din zori, şi-acolo pe pămîntul moale, pe poalele pîrîului cu murmur de argint.

(Veronica Porumbacu)

DACĂ MĂ ÎNTREBI

Dacă mă întrebi unde locuiesc
locuiesc aici îndărătul munţilor.
Munţii-s departe dar eu sînt aici.
Eu trăiesc în altă lume
iar tu trăieşti în aceeaşi lume.
Nemărginită-i lumea noastră
totuşi greu de găsit ca şi heliul
de ce să aduni bani pentru zeppelin?
Mai bine revendică-ţi un filtru de nitrogen
un filtru de acid carbonic, un filtru
de hidrogen, un filtru de alte gaze.

Revendică-ţi un filtru de infamii
şi pe deasupra şi un filtru de viaţă.
Simţind că te sufoci tînguieşte-te.
Ei şi! Toată lumea se sufocă!
Şi totuşi toţi privesc cu braţele încrucişate.
Un mare înţelept a spus
„Şi se făcu o beznă atît de densă
încît n-am văzut stelele"
De fapt el s-a gîndit doar la faptul
că se apropie noaptea.

(Petre Stoica)

À LA FIN TU ES LAS DE CE MONDE ANCIEN...[1]

Să trăieşti cu dorul ironic după o vecie ironică, după lucrul în sine şi materia indestructibilă;
cu ura împotriva prostiei generale, a statului şi a legilor, a familiei şi a religiei minciunii şi spaimei;
cu dorinţa de a spulbera falsa inocenţă, de a rade de pe faţa pămîntului faţadele frumoase, pentru a forţa puritatea să-şi vadă propriul jeg şi raţiunea să-şi recunoască propria ei nebunie; pentru a spoi mormintele cu var, acoperindu-le inscripţiile;
pe grămezile frunzelor de-acant putrezite, sufletele vor cădea în imperiul adevărului şi trupurile vor arde în focul dragostei, cînd timpul va fi să vină...

[1] La sfîrşit eşti ostenit de-această lume veche (fr.)

Cînd timpul va fi să vină, vom avea puterea să ne trăim viaţa, viaţa noastră a tuturor, şi vom avea şi dreptul de a ne trăi şi propria noastră viaţă...

(Veronica Porumbacu)

MAGIE DE TOAMNĂ

Fii calm şi taci şi aşteaptă,
aşteaptă fiara sălbatică, rece, augurul ce trebuie să-ţi arate
miracolul, aşteaptă mîntuirea ce vine
cînd nu mai e vreun izbăvitor.
Toate stelele stinse
trec — ostroave de foc.
În ceasul aurorii ori la crepuscul
aceeaşi lumină va fi, nici de zi, nici de noapte.
Cînd soarele va intra în pămînt şi luna în piatră
se va-ntîmpla: toate stelele stinse,
pe corăbii carbonizate...
Atunci porţile în culoare de sînge vor fi în veci deschise altor zări,
atunci porţile pale, orfane de sînge, vor fi închise de-a pururi.
Pămîntul se va umple de paşi nevăzuţi şi văzduhul de sunete nemaiauzite,
oraşele se vor prăbuşi precis ca nişte bătăi de clopot
şi timpanele se vor sparge ca la cufundarea sub apă adîncă,
şi blîndeţea imensă a timpului se va perpetua

în fundul privirilor moarte, în lumini toropite,
prin miracolul care ne-atinge cu o aripă casa.
Fii calm şi taci, şi aşteaptă
nensufleţit pînă ce se trezeşte-aurora,
nensufleţit pînă ce se sfîrşeşte crepusculul.

(Veronica Porumbacu)

TÎRZIU PE PĂMÎNT

Florile dorm la fereastră şi lampa fixează lumina
şi geamul fixează fără gînduri bezna de-afară,
fotografiile îşi oferă, nensufleţite, conţinutul lor familiar
şi muştele zac pe pereţi şi gîndesc;

florile se înclină spre noapte şi lampa ţese lumină;
în colţ toarce lînă pisica pînă s-adoarmă,
pe plită sforăie un ibric de cafea, simţindu-se bine,
şi copiii se joacă pe podea cu cuvintele;

faţa de masă albă aşteaptă pe cineva
ai cărui paşi n-au să urce vreodată scările-acestea;
un curent ce străpunge liniştea în depărtare
nu ne dezvăluie taina lucrurilor;
soarta însă numără bătăile de clopot cu diviziuni zecimale.

(Veronica Porumbacu)

LEGENDĂ

Arzi, flacără sfîntă, arzi,
arzi în noaptea aceasta adînc chinuită.
Prea fericită eşti, prea fericită,
piatră scumpă a valurilor,
cristal în colierul pîraielor!
Rugă nălţată pentru o roză-cunună a ţărmului,
în aburul miresmelor, primăvara-n poiana
în care cresc aştri în iarbă
şi cuvintele-n zbor se rotesc ca dansul de fluturi
peste focul buzelor tale!
Sfinte, prea sfinte, arzi şi strigă,
strigă enormul cuvînt al inimii noastre
în această noapte de chin.
Martir în grădinile împărăteşti să te mistui
cu o flacără mare!
Flacăra, flacăra este a ta,
flacăra, hulubul arzînd care trece în zbor
peste capul tău, noaptea,
flacăra, focul de aur purtînd
sfîşiatul tău suflet, prin întunecime!

(Veronica Porumbacu)

SĂ TE VEZI PE TINE ÎNSUŢI

Să te vezi pe tine însuţi,
să-ţi recunoşti în ceilalţi
condiţia ta
lipsurile tale
slăbiciunea

şi omenia ta.
Să fim sociali cu inima noastră
(noi care sîntem sociali numai cu raţiunea).
Inima nu-i sentiment de-o clipă —
ea dăinuie viaţa întreagă.
Inima nu-i conjunctură.

(Petre Stoica)

OGLINDĂ DE OCTOMBRIE

Nervii scîrţîie blînd în amurgul
curgînd cenuşiu şi încet pe fereastră
florile roşii dor în amurg
şi lampa cîntă într-un colţ singuratică

liniştea bea calma ploaie de toamnă
ce nu mai aduce recoltei vreun dar
şi miinile împreunate se încălzesc
privirile fixe încet se întunecă printre tăciunii aprinşi.

(Veronica Porumbacu)

CÎND SE AJUNGE ATÎT DE DEPARTE

Cînd se ajunge atît de departe în absurd, cum am ajuns eu
fiecare cuvînt va fi din nou interesant:
Descoperiri în azvîrliturile

răsucite cu sape arheologice:
neînsemnatul cuvînt *Tu*
poate-o mărgea de sticlă
care atîrna odată la un gît
însemnatul cuvînt *Eu*
poate un ciob de cremene
cu care un ştirb şi-a răzuit
carnea tare

(Petre Stoica)

Erik Lindegren

(1910)

MUMĂ COSMICĂ

Fii în mine răsuflarea galaxiilor tale
fii în mine ceea ce ești și ai mai fost:
un vis de dincolo de munți și de vise de dincolo de taină
ceva mai real decît realitatea
ceva ce nu pot uita și de care nu-mi pot aminti
ceva ca niște nave-ale umbrei călătoare spre portul luminii
ceva ca norii asemeni unor stînci de lumină
sau nori de umbră
ceva neînchipuit de rece și neînchipuit de fierbinte
ceva ce-a fost mai înainte în mine și m-a schimbat
și pe mine.

O schimbă-mă mumă —
fă din mine un port pentru navele neliniștii mele
așteaptă-mă sub pămînt
caută-mi urna
și schimbă-mă fii în mine
așa cum eu odihnesc legănat de tine
în visele inconștiente în stelele ochilor tăi.

(Veronica Porumbacu)

SUITĂ PASTORALĂ

Aceasta e călătoria nopții de față
Călătoria-n larg care-i călătoria spre
Înverzitul an al unei singure clipe
O pădure de foc mîngîietor
Adînc în visul celuilalt
Adînc în norii violeți
Adînc în pieptul celuilalt
Departe în cerul de foc
Unde pasc cirezile suavității
Unde scapără ochii fîntînii
Precum somnul ecoului în pivnița noastră
Precum bătaia de clopot a beznei
(Inima noastră-n ornicul tenebrei)
De parcă încep sonor să ne legene
Pe noi — talazuri de foc și lumină —
Pe noi — unde legănătoare crescînd —
Și lin ne-ar scălda și spăla prin tării
Prin margini prin margini
Către hotarele nemărginirii
Pe unde visele ne vor găsi veghind
Și globul adevărului va radia
Ca o făgăduință ce n-o poți călca
Pentru că fiece secundă e cea din urmă
Pentru că asta e călătoria în care-am pornit
Și sfîrșitul nopții și întunericul
Eternul foc eterna lumină
Eternul pas care arde fără cărare eternă
Călătorie fără potecă
(Într-un fulger de iarnă topită
Un piept niciodată stins).

(Tașcu Gheorghiu)

OMUL FĂRĂ CALE

(Fragmente)

IV

oglinzile se întorc cu spatele şi lumina se prefiră în pulberi
potcoava ce-aduce noroc se caţără sub somnul de mac

îmbătrînit adevărul cucereşte o victorie
în timp ce priveliştea îşi retrage ruinele

binecuvîntarea îşi cheamă calea pierdută — şi dindărătul
pleoapelor închise-ale veacurilor pipăie-orbeşte

scara luminii stinse va fi de-a pururi favorizată
de dulcea climă-a uitării totale

amintirea părăsită se-afundă în podea
şi-n urechea celor ce dorm se scurge abisul căscat

răguşită nimicirea fierăstruieşte în părţi egale un trup
amar ca o creangă ruptă în luna noiembrie

dar cîrma nudă a furiei se-agaţă de mine
un ornic al morţii îndărătul netedei frunţi.

XXV

pentru trandafirii veştezi aud zbîrnîind credincioasa albină
cîinele turbat se-adapă-n gîtlejul furtunii înfrînte

olandezul zburător îşi fură mireasa pe bord
în aceste plete mult i-ar plăcea să se-afunde

lacena cavalerului creşte pe cîmpul de luptă
în aer scînteie masca tragică-a slujnicei

plesnesc pe cîmpia îngălbenită broboane de smoală
ochii pe aripa fluturilor îşi fac rugăciunea din urmă

pe cerul verandelor noastre se strîng norii arşi
de pustiu şi pulsul face să tremure viţa virgină ca o

tamburină vara tabu se întoarce înspre cristalinele Nu-uri
crinii-şi înfundă gîtlejul în timpul trecut

un URA! ţîşneşte în cinstea morţii din furgonul timpului
garnizoanele grele s-au oprit sub salturile tăcute-ale ploii

(Veronica Porumbacu)

REFLEXE

Ziua se scurge şi toate aripile se carbonizează.
Copiii copiilor gîndului îngînă acum un cîntec de leagăn în somnul coborînd ca o ploaie;
Sub şuvoaiele sale privesc tăcerea tractoarelor
Şi fuga bufniţei, precum năluca unui chiparos.

Aiuritoare funingini şi focul în vatra ciripitului de rîndunele
Pilastrul doborît de un fulger, pe o furtună de nisip.
Barometrele inimii indică presiune mărită
Şi albatrosul răsfrînt ca zăpezile veşnice.

Dar aşteptarea auspiciilor — norii în formă de capete —
Codrii fără umbră şi fără vină şi fără zei —
Ochii rîsului mutilează orizontul;
În lentila ocheanului, sclipitoarea pisică de mare.

Pe toate potecile frunziş frunziş ca arsuri delicate
Impresii împroşcate în jur ca spiţele-n roată,
Urme înscrise în nisipul orb
Ieşind înaintea şlefuitorului de oglinzi
cu mîini înnegrite.

(Taşcu Gheorghiu)

ARIOSO

Sîntem mereu împreună
Undeva în noi
Undeva în noi dragostea noastră nu va putea fugi niciodată
Undeva în noi
o undeva
Toate trenurile au plecat de mult şi ornicele toate s-au oprit:
Totdeauna aici şi totdeauna acum sîntem
Undeva în noi
Totdeauna sîntem tu pînă la schimbarea şi confundarea noastră
Deodată miracol sîntem miraculoşi şi metamorfoza
Valuri rupînd marea, foc de trandafiri, şi zăpadă
Undeva în noi cînd oasele noastre au albit
După setea istovitoare de căutări şi-ndoială
Pînă la retragerea pecetluită
pînă la renegarea negată.
O nor de speranţă!
Undeva în noi oasele lor au albit
Acolo unde s-au întîlnit mirajele
Şi a răsărit certitudinea în depărtare ca hula hulei de mare
Sîntem departe, tu o răsfrîngi ca o stea în furtună
Sîntem aproape, eu o răsfrîng ca o stea în furtună
Totdeauna visul face să cadă masca şi ia faţa ta
Tu care te îndepărtezi de mine — durere —
Ca să revii încă-o dată
Ca să revii încă-o dată spre mine
Tot mai mult în noi tot mai mult în tine.

(Veronica Porumbacu)

Karl Vennberg

(1910)

SCRISOARE

Veşnic la fel de neliniştită stă apa aici,
veşnic la fel se oglindesc leneşe stele în ea.
În lămpile de pe străzile oraşului
cu siguranţă că e mai multă mişcare.
Ia gîndeşte-te dacă nu-mi poţi expedia
prin coletăria rapidă coşurile de hîrtie
în care se adună rămăşiţele timpului.
Masa mea e prea joasă pentru scris, ce păcat.
Amurgul nu se simte prea bine, seara,
cenuşie ca făina de secară se fărămiţează
sub vîrful degetelor mele.

(Petre Stoica)

DECLARAȚIE

De îndată ce mă instalez
în baraca mea
şi-mi îndrept nasul ca o ceapă
asupra unei ridicături,
care se potriveşte felului meu maiestuos

vreau să lichidez
discordanţa mea cu viaţa
şi să contabilizez propria-mi înfierare.

Sau poate cineva doreşte
ca pînă la ceasul morţii mele
să hoinăresc de colo-colo
fără umbrelă
în ploaia piezişă şi pătrunzătoare
a sentimentelor mele.

Nu, asta i-o spun categoric
destinului meu:
N-am intenţia să particip
la mica expoziţie de mobile
a melancoliei private
Sînt tăietor de lemne
şi nu fabricant de mobile
nu cîntăreţ al soarelui
sau al amurgului
N-am nimic de împărţit cu privighetorile
sticleţii nu mă interesează
dar ştiu una:
Uliul se bucură
de laţul brutal din pădurea tînără
pe care l-a întins
mîna mea de fumător de pipă.

(Petre Stoica)

ÎNARIPATELE FRUCTE ALE PLATANULUI

Înaripatele fructe ale platanului
se rostogolesc deasupra curții și deasupra hîrtiilor
albe
iar eu preamăresc tainica lege a naturii
fiindcă unele dintre ele
tocmai își caută adăpost
în palmele mele neroditoare

(Petre Stoica)

ANUL NOU

Totul lăsăm îndărătul nostru
golul zgomotos al burlanelor
ochii de chihlimbar ai cîinelui
și disperarea
ce ardea ca purpura sîngelui în visele noastre.

Totul ne reține memoria
săgeata care scîncea în rana
piciorului în febră
urma pe gheață
și zgomotul
care rămîne în aer după ce se trîntește ușa.

Și totul uităm
păsările împușcate ale dorului
lumea incendiată în nervii noștri

puii de pește risipiți de furtună
și sîrma superstițioasă de echilibrist
al lașității.

Cine va pune mîna pe vîsle
cine va îngrădi nebunia
istoriei?

Totul lăsăm îndărăt
și totul ne-așteaptă
negare și invocare de spirite
neliniștea mădularelor încremenite
falsul în dragoste
jaloanele înșelării simțurilor
și amăgirea schimbării.

(Veronica Porumbacu)

DE-AR FI UN TELEFON

De-ar fi un telefon prin vecinătate
am putea anunța vreun spital
am putea cere sfaturi pe care nimeni n-ar ști să le dea
sau am chema un medic
ce-ar fi și el inutil

De-am avea la îndemînă o targă
l-am putea purta pe bolnav pînă la marginea
drumului
unde-am găsi vreo mașină —

dacă benzina nu s-ar fi dus pe bombardiere —
sau o căruţă —
dacă războiul n-ar fi luat la rechiziţie şi caii ţăranilor
O targă de prim-ajutor din cîteva crengi şi o haină
sau poate o pătură pe cîteva scînduri
Dacă am fi avut la îndemînă o targă
şi dacă tratamentul ar mai fi avut vreun rost
l-am fi ridicat pe rănit apucîndu-l de partea lui teafără
dac-ar fi avut un singur teafăr petic pe trup
I-am fi aşternut un pat de fîn şi de perne
l-am fi săltat în perne
pentru că are o rană îndărătul capului o rană la ceafă şi în spate;

L-am fi întors pe-o parte
l-am fi acoperit cu paie
fără să-i apăsăm ori să-i infectăm vreo rană
Pentru că e rănit la piept
l-am fi ridicat pe jumătate
sprijinindu-i spinarea
Pentru că e rănit peste tot de-a lungul de-a latul
i-am fi îndoit picioarele din genunchi
le-am fi adus către şolduri
şi totodată i le-am fi lăsat întinse
l-am fi dus la spital
cu pasul în contra-timp
şi totodată conformîndu-ne instrucţiunilor
dacă-aşa trebuia

Dar nu avem targă
nu e nici drum nici maşină şi nici măcar o căruţă
nici telefon la-ndemînă

să sunăm la un medic sau la un spital
Baloanele de oxigen s-au golit
Nu ştim să facem pansamentul

Apoi cazul e
în sine disperat
prea mult sînge pierdut
rănile prea profunde
durerile prea violente
Şi chiar dacă am vrea să-i dăm ajutor
nişte jerbe de gloanţe
ne-ar mătura
Poate numai morfina muribundului
am mai fi putut-o plăti
Ne vom certa pe cadavru
pe dreptul de a înmormînta
mutilatele membre ale
culturii occidentale

(Veronica Porumbacu)

Maria Wine

(1912)

ÎN FIECE POEZIE

În fiece poezie
pîlpîie-o flacără.
În spațiu, în timp,
pe uscat și pe mare,
în om, în viețăți,
în tot ce-a fost creat
de natură sau de mîini omenești,
e o poezie,
o flacără.

Caută numai
și poate găsești o flacără
și în tine.

(Veronica Porumbacu)

PEREȚII ODĂII MELE

Pereții odăii mele sînt îmbrăcați
în catifele negre și moar;

odaia mea, noaptea mea veșnică
plină de clopote ce lopătează visele mele spre țărm,
în această odaie a mea,
în această noapte,
în care nopțile toate se-nclină peste patul meu,
vreau să spun: a mea e dragostea ta
cu sărutările tale,
vreau să-ți caut lacrima
cu mîngîierile mele,
să-ți descopăr slăbiciunea
(ce-mi pasă de tăria ta?
ea e numai o scară
care se frînge în două la cea mai mică atingere),
dar să simt buzele tale lîngă buzele mele
și limba ta lîngă-a mea —
doi melci rătăciți într-o grotă de flăcări —
și, în zori,
voi flutura victorioasă o creangă-nflorită
peste capetele noastre.

(Veronica Porumbacu)

IUBIREA MEA CREȘTE

Iubirea mea crește peste margini, peste hotare,
în timp și peste timpuri.
Iubirea mea crește în valea umbrei și a nopții,
în pămînt nisipos, fără apă.
Iubirea mea dă în mugur și-n preajma morții,
și plînge cînd viața și moartea se întîlnesc.

Iubirea mea se adapă din apele vijelioase,

dar bea şi din singurătatea unei fîntîni.
Iubirea mea odihneşte în tăcerea pădurii,
pe cîmpurile veşnic verzi ale mării.
Iubirea mea se înfioară cînd luna se-apleacă asupră-i,
şi se cufundă în fîntîna fără fund a vremii.

Iubirea mea creşte pe pămînt, dincolo de margini,
dincolo de timp, peste timpuri.

(Veronica Porumbacu)

Stig Sjödin

(1917)

CONVERTISORUL BESSEMER

Cu răsuflarea înfricoşătoare,
convertisorul Bessemer înghite aer,
în nevăzuţii lui plămîni gigantici,
cu flăcări cîntătoare împroşcînd
încărcătura de cărbuni.
Cu mugetul de foc, o ploaie de scîntei
fragila fontă a schimbat-o în oţel.
Ce minunată lecţie au privitorii
acestui grandios spectacol —
o uriaşă orgă cu clapele secrete
şi un registru încă nevisat!
Acum mă poartă gîndul spre vulcani.

(Taşcu Gheorghiu)

CIOBURI FUMURII

I

E ora şase,
ora cînd cele dintîi raze dibuie calea

şchiopătînd, înspre hornurile care-mpung celestele
bolţi
acropoleice coloane goale
ale noului ev,
şi vrăbiile-şi încep sfada în tufele de liliac,
şi pe largile porţi ale fabricii,
ca o lavă de jar cheltuit de-a lungul celor opt
ceasuri,
se scurge valul bărbaţilor tineri,
cu ochii cerniţi de funingini,
ca să-şi odihnească mădularele frînte,
în liniştea mai adîncă, mai grea decît moartea.

II

Cum norul furtunii
se-ntinde, străluminat de fulgere,
peste luna duminicală,
ori ca fiara
ce se ghemuie, pregătindu-şi
cu răsuflarea oprită
cumplitul ei salt,
astfel aşteaptă, la bătaia a zecea a orniculul
maşina de produs capital,
bine unsă, a centralei electrice,
care preschimbă-n averi minereul.

Tîrziu, fierăstrăul
se vaită în gura mare,
ca un glas omenesc,
ca un chip omenesc.

(Taşcu Gheorghiu)

Werner Aspenström

(1918)

ULTIMUL DRUM AL PICTORULUI ROUSSEAU

Leul, pantera şi mieii păscînd liniştit,
maimuţele, şerpii şi ascuţitele păsări de junglă —
noi am stat noaptea de veghe lîngă sicriul lui,
noi, copiii lui cerniţi.
Era şi ţiganca acolo,
Yadwiga, cîntăreţul din flaut şi tînăra pereche
tocmai venind spre casă de la carnaval.
Noaptea trecea liniştită.
Cu noi stătea de asemeni de veghe luna galbenă,
copacii rigizi de lîngă ţărm
şi miile de frunze verzi.

Imediat după ora şapte dimineaţa
vaporul plescăind veni pe fluviu în jos.
L-am dus pe bord. Căpitanul
dădu semnal de plecare.

Tu, zeu al îndoielii şi-al catastrofelor
nu-l tulbura pe pictorul Rousseau în gîndurile sale,

să-şi închipuie că totul a rămas aici neschimbat
şi că vietăţile sălbatice se lasă încă îmblînzite de
flaut.

(Petre Stoica)

CEL AŞTEPTAT NU TRECE PRIN CARTIERELE MĂRGINAŞE

La fel ca în nopţile limpezi de octombrie
cînd leoparzii venind din nord străpung orizontul
şi-n piaţă mulţimea se înghesuie pentru rugăciune
sau numai ca să privească în muţenie —
de ce închideţi căile mahalalelor?
Cel aşteptat nu trece prin cartierele mărginaşe.

(Petre Stoica)

CAMERA ACTORULUI

Camera actorului dimineaţa.
Cînd deşteptătorul şuieră, rechinii ascuţiţi
ai luminii de vară se împrăştie pe podea
prăvălindu-se în peştera viselor.
Mirosul înţepător de rouă şi de iarbă
şi amintirea altei mari prospeţimi.

Da, zămislirea-n durere a zilei dintîi.
Cînd sîngele începe să foşnească
trupul se despică în mîini şi picioare:

patru voinţi sau patru furtuni.
Călătoria grea înapoi către sine
şi pîrjolitele ţărmuri
de-a lungul rîului.

Există o ţară cu felinare mai blînde
unde ceaţa albă a visurilor a colorat iarba
şi o altă lumină tremură sub copaci
şi copacii nu aruncă nici o umbră.
Totul e pierdut în propria-i imagine
şi nimeni nu caută un inel
pierdut în fîntînă.

Aşa să dormi şi să nu exişti,
fără aceste măşti pe obraz
(dimineaţa — timp să te bucuri de drame,
îndată după prînz — timpul de jale.
Ură sau iubire în restul zilei
şi gură de comediant, frunte pioasă,
picioare îmbătate).

Mai tîrziu, preschimbarea ce trebuie să vină —
cînd dulceaţa visurilor îţi părăseşte sîngele.
Cum gîndul se obişnuieşte treptat cu viaţa
cînd el, care a dormit renunţă la puritatea somnului.

Cum actorul se machiază cu grijă
şi-i grăbit să intre în scenă
vădind aproape un oarecare interes.

(Petre Stoica)

Elsa Grave

(1918)

NU ALUNGA

Nu alunga ceea ce înţelegi doar cu inima,
gîndul poate cuprinde atît de puţin,
atît de puţin,
cît poate purta în cioc o singură pasăre
în zbor către cuib.

Numai inima ta e un spaţiu
desfăşurat peste bolte aprinse
între uimire şi singurătate.

În ea pot scînteia stele
şi zbura păsări dedesubt.
Şi-ţi urez doar
ca stelele căzătoare
să nu-ţi alunge păsările.

(Veronica Porumbacu)

* * *

Asemeni florii care prinde-un strop de rouă
pe gingaşa-i petală
lăsînd-o-nvăpăiată de lumini să se prelingă
spre verdele potir în care se îmbină
nervurile subţiri,
la fel şi eu aş vrea să prind iubirea.

Asemeni unui strop de rouă-n răsărit
aş vrea s-o port şi să o văd scăpînd
adînc în mine,
acolo unde sîngele-mi inundă inima...

(Taşcu Gheorghiu)

Ragnar Thoursie

(1919)

SFÎRŞIT DE AN ŞCOLAR

În prima zi de vară, cînd praful se învolbură,
în prima zi de vară
asemenea unei negre gheonoaie, diaconul
se caţără în amvonul predicatorului,
cu sfaturi înţelepte se ţine strîns de balustradă,
pe spate deschide aripe negre
îşi înalţă barbişonul şi cască duios.

O, prima zi de duminică;
prin nava colbuită a bisericii, în pieptul Domnului,
trecem cu toţii, noi, fiii Dulgherului,
trei sute de cîntăreţi
fără voce
în prima zi de vară.
Doisprezece bărbaţi de lemn, cu bărbi, cu toiege, cu cruci, cu săbii şi cărţi —
ei au fost mîngîierea ochilor noştri
în timp ce apa orgăi se clătea peste anotimpul verii
care aştepta în faţa uşii
mare în bucurii şi splendoare.
Domnişoara cu rochie de clopoţei şi păr de ciuboţica-cucului
buza de jos şi-o muşcă uşor.

Aşa fu prima zi de vară. Apoi
urmă a doua, a treia şi-a patra
şi praful se ridica tot mai sus.
Devenirăm bărbaţi de lemn, cu toiege şi chei, cu cruci şi săbii
iar ochii de culoarea apei albastre, orbi,
clipeau în faţa sfîrşitului an şcolar.

(Petre Stoica)

POZIŢIE NOCTURNĂ

Foarfeca cerului şi-a apei şi-au găsit prada.
Tu, care treci printre ele, iată: poziţia ta
e precis definită. Spre care stihie — a treia — te vei îndrepta
tu, familiarul incertitudinii? Dimineaţa rosteşte
întrebările, într-o lumină strălimpede. Fără-ncetare noaptea le aprofundează.

(Veronica Porumbacu)

SOMN DE PORŢELAN

Adînc, într-un somn de porţelan
despicat mecanic de-un fulger
peisajul: şi iată, ajunge pînă la noi, pelerinii
mesajul limbilor aspre
tălmăcindu-ne depărtările.

Vorbește-ne, trestie!
Despică-ne buzele
purifică-ne spiritele,
tămăduiește-ne gîndul.
Peste vîrtejul de jale
peste valurile de durere,
să plutească vocea ta,
pe o seară de gheață!

(Veronica Porumbacu)

EV MEDIU

Păsări moarte atîrnă de sfîrcurile clopotului;
țiuitor îi ciocănește gerul chemarea,
menghini și singire[1] pentru gîtlejele vieții;
ca o armie cade neaua, plăci de tinichea
peste grai omenesc.
Clopotnița stă cu picioarele rășchirate:
o spînzurătoare sprijinită de cerul serii;
împrejmuie uscatul și apa, aidoma
unui ochi fărîmat, plini de amintiri înghețate,
între prăbușitele oase de lemn ale crucii.

Colibele în zăpadă sînt rădăcinile spînzurătorii,
flaute încremenite ale păsărilor-clopot.

Întunecată-i noaptea în coliba pădurii ce urlă.

[1] Singir — lanț cu care se încătușau robii pentru a fi transportați în convoi.

Alb orbitor e însă sufletul nopții, fruntea cerului
și a pămîntului.
Răsfrîngeri de aripi de păsări
strălucesc în ultimele răsuflări ale pămîntului.
Eliberați sîntem de anii stufoaselor păduri.

(Petre Stoica)

Sandro Kej-Åberg

(1922)

TREI CLOVNI

Deşiraţi, caraghioşi, cu mîini durdulii, tremurînde,
pornesc spre un crîng unde vara vine devreme.
Circul se depărtează de ei cu zarvă grozavă prin noroiul de martie
cu femei uşoare şi lachei în livrele şi elefanţi speriaţi de zarvă
şi lei incurabili de trişti.
Clovnilor nu le-a rămas nici o singură şotie în mădulare,
nici un surîs pe buzele lor scuturate de un rictus nervos.
Ca şoarecii s-au înecat în hîrdăul de sirop al glumelor proaste.
De-aceea nici n-au mai fost lăsaţi să plece cu circul.
La despărţire şi-au dăruit unul altuia
cele mai frumoase grimase de clovn
şi — fiecare îşi alege copacul şi creanga.
În seara copilăros de palidă
spînzură cei trei clovni în crîngul unde vara vine devreme.

(Veronica Porumbacu)

ÎN TAINĂ VINE SEARA

În taină vine seara
culegătorul de cartofi.
El scormone cu mîini descărnate pămîntul.
În amiaza vieţii,
e cocîrjat ca moşnegii
cu povara vîrstei în spate.
Mintea lui ar muşca
dar nu e mai ascuţită, ca un creier de miel.
El scormone în ţărînă
aşa cum îşi despică sărăcia îngropată şi oarbă
un drum spre lumină
pe cărări subterane: prea strîmte pentru aspri tuberculi.
Foamea unei toamne aride ce te sileşte să cauţi
belşugu-n adînc, ca o cîrtiţă, încet-încet
i se suie în piept.

(Veronica Porumbacu)

DA' CE MAI CASĂ

Da' ce mai casă
şi viaţa asta a omului.
Uite-l cum calcă voios
pe podeaua vieţii: pe chipuri călcate-n picioare—
ochi de-ntuneric
deschişi în lemnul dat la rindea şi alb.
Atîtea mişcări închise
în pereţii abrupţi:
Atîtea membre

şi cioburi de viaţă
închise-n scheletul robust.
Da' ce mai cîrpeală de petice
şi viaţa asta a omului.
Ce flenduri pestriţe n-au fost
cusute una de alta
din cîte împerecheri de cuvinte
şi gînduri
culese din cele patru vînturi.

Atîtea vise
tapetînd pereţii.
Atîtea ţoale pe jos
ţesute din zdrenţele graiului.
Şi-acea axiomă pălită
din bucătărie.
Acele pagube veşnice şi reparaţii
mereu necesare.
Acea fără pic de răgaz şi de rost
încleştare cu vîrsta
ce-şi face cu coatele loc
în casa în febră.
Lemnăria şubredă a graiului.
Bîrne verbale
ce se prăbuşesc
peste sufletul azi obosit, părăsit.
Ce dor aiuritor ce dor grozav
ce castel dărăpănat e viaţa asta.
Înlăuntrul ei —
fericită că poate vorbi — inima —
acel cimpoi

logoreic cu fluxul curgînd în sens unic,
sporovăind şi-n clipa cînd moartea
îi preface limba în sloi,
limba ce încă mai mişcă.

(Veronica Porumbacu)

Bo Setterlind

(1923)

AŞA MI-AM ÎNCHIPUIT MOARTEA

Trecea pe ogor un ţăran bătrîn şi cînta.
Ţinea în mînă un coş,
împrăştiind printre vorbe încet murmurate
grăunţele noii recolte,
pentru începutul vieţii şi pentru sfîrşitul vieţii.
El mergea de la răsăritul soarelui pînă la răsăritul
soarelui.

Era în zorii ultimei zile.
Stăteam ca puiul de iepure cînd el veni lîngă mine
şi ce speriat eram de cîntecul lui frumos.
M-a luat în mînă, aşezîndu-mă în coş.
Cînd mă văzu adormit, o porni mai departe.
Moartea aşa mi-am închipuit-o.

(Veronica Porumbacu)

ÎNAPOI

Cu toţi curînd greşi-vom calea frîntă
purtaţi de vînt, de valuri şi de ploi.
Nici vasele arzînd, cînd se scufundă,
nu mai găsesc cărarea înapoi.
Un înecat adus pe ţărm de valuri
e-atîta de greoi...

Marea sărată-i umflă
coama-n ape,
îi trage toga, şi
după-o corabie ce se scufundă
încet, sub suverana undă,
îşi face liniştit culcuş
un pescăruş.

(Taşcu Gheorghiu)

MAMEI

Nu te-am uitat
nici pe drumuri de munte.
Tu te-ai născut în munţi,
ştii pe nume lichenii.
În valea Soarelui
culegeai tot felul de gînduri
în bocceaua cu care plecai în colind
pe cărări doar de tine ştiute.
Sînt fiul tău. Ca şi tine
caut cărări.

(Fiecare caută, cît trăieşte,
un tărîm neştiut...)
Crede în om:
el descoperă noi comori
ascunse-n pămînturi deşarte.
Fel de fel de oameni
caută comori, pe fel de fel de cărări.
Îmi spuneai:
Ţine-ţi drumul! Nu te abate!
Şi iată, mi-l caut de-atunci —
îmi caut un drum al meu.
Am totu-nainte
în ţara pustie.
Şi ce e mai bun în mine —
reculegere, dragoste —
iată ce mă împinge să merg
către dunga de zare,
către piscul pe care
tragi aer curat în piept
şi-n palma ta ţi se-aşază
minuscula pasăre —
o, ce minunată vezi lumea de-aici
şi cerul cît de aproape-i
şi cît de departe.

Dar pasărea-n palmă
sînt eu.
Sfioasă mi se-odihneşte-n căuş,
dispărînd către zori.
Unde? întrebi.
Nu ştiu.
O pornesc pe urmele ei.
Dar, fără să dea de vreun cuib ori o streaşină,
pasărea mi se întoarce
în palmă.

Şi eu voi rămîne încă pe creste,
scrutînd prăpastia,
gîndind că nevăzutul se află
în orişice punct
al adîncului.

Dar seara,
cînd nu mă întorc
şi tu mă aştepţi —
ce faci fără mine?
Te-ncearcă fiorii de frică?
Veghezi toată noaptea?
Te chinuie grija
ca o rană deschisă...
În zori,
leacuri de munte
îţi voi aduce
în palmă, ca-ntr-un pahar,
o gură de blîndă răcoare.

Tu m-ai născut.
Sînt oare destinul tău?
Pe-atunci nu ştiai
că mie mi-e dat să găsesc
un drum spre izvoarele-ascunse.
Pe-atunci nu ştiai
că o parte din sufletul tău
prin mine mai dăinuie
în ţara pustie.

Tu însăţi mi-ai spus în ultima clipă
că merită, da, să-ţi dai şi viaţa
doar să vezi cu ochii vîrful de munte.

O, te văd, căruntă acum
primind bucuroasă buruienile mele de leac,
adunate în munţi.
Şi teamă nu îmi va fi de frig şi de moarte,
căci sus, pe crestele veşnice,
totul e drept şi firesc.

(Veronica Porumbacu)

Folke Isaksson

(1927)

CIZMARUL

Prea bătrîn
să urce scara pieptiş
aşteaptă jos la fereastra din bucătărie
poştaşul cu grijile lui închise în plicuri.
Proprietăreasa dă din cap moţăind
îndărătul ziarului
nu vrea să se trezească,
deşi îi dă supa în foc.

Sus, se umplu de praf calapoadele.

Noaptea nu doarme cizmarul,
se întoarce chinuit pe o parte şi alta şi-aude
cum ele cad şi se poticnesc
şi cum dintr-o dată se-ncalţă şi coboară scara în goană.
Uşa sare în lături şi ele se rostogolesc peste prag,
i se caţără-n pat pe pătură.

El scrîşneşte din dinţi —

şi pleacă apoi călărind pe divanul lui galben.
Valuri de praf se ridică
şi-l scot din odaie.

Şi hai! peste coame de case un steag de vînt
şi peste arbori
el flutură nalt ca un fum.

(Veronica Porumbacu)

DUPĂ-AMIAZĂ PE INSULA VERII

(Gotland)

Tunetul trece cu frîiele roşii peste ţara florilor
aşezîndu-şi tabăra pe ţărm undeva, lîngă marea
pustie.
„Valuri, treziţi-vă!“ bubuie tunurile. Marea tace,
pînă departe
întinsă pe mile pacifice. Iar tunurile bubuie
ameninţînd şi adîncul. Văzduhul se-ntunecă, tremură;
trandafirul galben se desfoaie-ntre spini, şi păsări
se risipesc;
şi tunurile zguduie zarea, împroaşcă flăcări,
pădurea e o pălălaie, în flăcări pămîntul!

Furtuna şi tunetul se sting apoi în imperiul
amurgului.
Mai slab, tot mai slab se aude-nfundîndu-se-n marea
tăcută.
„Valuri, treziţi-vă!“ spune tunul, în şoaptă. Adîncul
tace-ndărătnic.

Răcoare perfidă. Văzduhul adînc, mai adînc
răsuflă, răsuflarea lui atinge pămîntul, petalele
tremurînd printre tufe cu ghimpi şi cuiburi verzui
de păsări plutind între nori.
Acum se cutremură norii. Zumzetul celor
o sută de mii de antene ale gîngîniilor urcă spre cer.
Amurgeşte.
Iată, ceţuri de fum, ca după lungi canonade, învăluie
marea.
După ploaie, călare-am pornit prin imperiul luminii,
călare pe-o bicicletă decolorată, prin insula
scînteietoare.
„Trezeşte-te! fluieră sturzul în glumă, trezeşte-te,
vîntule!“
Iar vrabia în port cenuşiu vorbeşte cu moara de vînt,
pierzîndu-şi penele.
Fermierul trece călare pe tractorul lui roşu,
urmat de-un alai de pescăruşi şi rîndunele.
Catargele bisericilor plutesc ca pe-o mare domolită
în fine.
Tăcere. Frînează jivina şi cu capul întors în şa, el
ciuleşte urechea:
La Öjos bat clopotele, mîngîietor, la trecerea zilei în
seară,
la trecerea serii în noapte, la trecerea nopţii în zori.
Suedia e undeva pe ţărm, depărtată ca tunetul.

(Veronica Porumbacu)

Björn Julén

(1927)

CIOB DE LUNĂ

Luna-și aruncă paraua de-argint
prin dunga de zare
în pămînt, în cutia milelor,
unde sună răsună clinchetul armelor
jertfele armelor.
Inefabil și calm
dispare ciobul vădanei.

(Tașcu Gheorghiu)

DATORIA SECUNDEI

Neliniște, jug și povară
ți-arunci, cum se-ntîmplă la o cotitură de drum,
printre tufe de caprifolii, urzici și-albăstrele,
și pe potecă, pînă departe,
pînza de aer tremură ușor pe ogoare.

Tu taci, culcat în iarba-nfierbîntată
cu picioarele-aduse la piept, ca fătul în pîntec,

în timp ce clipele, anii își caută gîlceavă
și se adaugă vremii.
Și singur te miri cum cea mai albastră pată
de-albastru
e mai albastră decît cel mai crud țipător
albastru marin.

În timp ce soarele sus e-abia ipoteză,
și problema albastrului se frînge la tine în craniu,
trupul, trecătoarea ta greutate,
se-odihnește, la o cotitură de drum, cum se întîmplă,
printre tufe de caprifolii, printre urzici, ca milele,
ca secundele, ca anii.

(Veronica Porumbacu)

Staffan Larsson

(1927)

ADAGIO

Un trandafir e boarea de vînt dimineața,
înmiresmată fereastră —
în lumina ușor aburită a zilei se-aude,
pierzîndu-se-n șesuri, marșul de tobă,
în depărtări, oboiul muntelui cîntă prea tare.
Din tufe de flori se iau la întrecere clarinetele cu
aripi.
Duminica printr-un triplu acord purifică
viața de praf și de sînge,
și doare, doare sfîșietor cît de repede uită viața;
toba din șes
și crainicul triumfător
se lasă învins de departe.
Nimic nu se pierde însă fără de urmă,
totul rămîne.
Ca un trandafir e boarea de vînt.

Pe geamul deschis
mai auzi
un cînt de oboi.

(Veronica Porumbacu)

PRELUDIU

Veghează în mine, suflete, nu mă uita
așa cum nici eu n-am să te uit de azi înainte.
Pribeag căutai pentru setea nestinsă gura izvorului
în sufletul celorlalți. Liniștea nu mi-am aflat-o.
Acum mă reîntorc la fel de însetat cum plecasem
în curtea singurătății mele. O, suflete, știi
cu ce încîntare intru pe poartă și
apoi în amurg cînd ieși pînă-n prag.
Privește:
spre tine mă poartă prin iarbă dorul și dragostea
și însăși credința, și iată ce-mi spun ele, surîzînd:
— Acum ești din nou acasă, acum te-ai întors
aici unde noi ne simțim împăcate, și acasă.

(Veronica Porumbacu)

Lars Forsell

(1928)

ODISEU ÎN ITACA

De trei ori am aruncat azi
trei trandafiri în mare, la ora
în care şuvoiul
părăseşte Itaca.
De trei ori, trei hulubi
şi-au luat de pe mîna mea zborul,
fîlfîind din aripi.

Sînt purpure-n lume, Calipso,
atît de aprinse, încît o singură uncie
ar colora în roşu de sînge marea întreagă.
Atunci la ce bun să mai plec de la tine,
să las între noi să se-aştearnă distanţele?

Sirenele încă mă strigă, mă ispitesc şi în somn.
Şi marea îşi umflă talazul.
Şi pînă şi visul te cheamă, stîrnind vijelia.

(Veronica Porumbacu)

* * *

Dorm în tine
dar tu nu ştii —
dorm aproape de obîrşie
şi aproape de vrajă.

Ca o balenă
tu te laşi pe o parte —
ca un plancton de ochi mari
visez în fiinţa ta.

Te iubesc
n-o vei afla niciodată
eu dorm în apropierea morţii
şi scoarţa trunchiului meu se despică.

(Taşcu Gheorghiu)

FRAGMENT DE DRAGOSTE

tunelurile dragostei adînc marine detună cu mute
furtuni de codru
zaci îndărătul oglinzii, încerci să priveşti în urmă,
în pădurea de tunet, spre somnul lupului pitit sub
rădăcinile fricii,
încerci să priveşti îndărăt şi să nu înşeli
ganimedele dragostei, frenezia apei, ţimbalele
păsării focului,
şi tot ce se-ntoarce să bea din linişte, iarăşi,
cînd lampa se stinge-nlăuntru-ţi
şi ţi-e dor să te-ntorci în tine

tunelurile dragostei adînc-marine dau năvală-n
orașul tău,
înlăuntrul tău și tăcerea bea fără cuvinte din izvorul
tău:
gura, deodată șoptind în genunchi, înaintea luminii,
și luciul cuțitului în tine, în spate,
în tine ca și cum din nou ți-ar fi dor să-ntorci capul
către lumină,
cînd lumina se stinge naintea ta și în jur
și tunelurile dragostei tale adînc-marine detună cu
liniștea ta.

(Veronica Porumbacu)

LYCIDAS[1]

În sfîrșit, în cerul îngust al adevărului nostru, să
dăm cuvîntul
lui Lycidas, ciobanul: în jocurile noastre,
pe țărm, sub copacii cu rugină pe frunze de-aramă,
era în frunte, mereu, cu o cunună de nori văratici pe
frunte,
căpetenia țărmului, și-nmiitul ecou al stîncilor.
Acum, mădularele sale, cutremurate ca norii de
toamnă,
ca mădularele adevărului,
iluminează c-un miliard de hohote mutilate
cu sîngele și sufletul său însîngerat, și trece peste
cumplitul acoperiș al vieților noastre,
în adînc și departe, dincolo de vijelioasele Hebride.

[1] Pornind de la elegia lui Shelley la moartea unui prieten, Forsell își dedică poemul *Lycidas* lui Gösta Oswald, tîrît de Maelstrom și înecat la numai 24 de ani.

Și doar atunci
e singur, ca mort; cînd nici o umbră,
nici măcar rugile noastre, nu-l pot prigoni. Doar
atunci ca să-și reamintească și iarăși să uite totul
(în lumina acestei memorii) și iarăși să treacă
pe sub vița cuiva, ca un astru încremenit, un cioban
fără bîtă, doar cu o turmă risipită de amintiri cu
sclipătul straniu.
Deseori i-am cerut să se-ntoarcă. Dar ce-mi
trece mie prin gînd —
Locul (țărmul cu copaci arămii și vuiet de valuri),
Timpul și Spațiul, tot ceea ce rămînea în mine
aievea,
murea în el. Dimensiunile, această operă a ochiului
artei, l-au făcut să tînjească după necunoscut.
Întinși pe spate,
orbiți de aceeași frumusețe și aceeași noapte,
puteam spune că nu era nimic altceva decît iarba
(vedeam doar
cum iarba crește în mîinile noastre ridicate spre
soare)
sau nimic altceva decît vîntul (cu ochii închiși
îl auzeam vuindu-ne în trup
și-n roșa pădure a vinelor noastre)
și nimic altceva decît lumina, lumina
cînd am deschis ochii, umplîndu-ne retina cu soare,
și fasciculele nervilor în voia focului,
cînd ne-am umplut țeasta cu lumina lichidă
pînă ce ne-am săturat de-atîta lumină lăuntrică,
încît ar fi incendiat o hecatombă de bezne.
Nu, niciodată fitilu-ndoielilor noastre
nu s-ar aprinde fără uleiul luminii!
L-am văzut curgîndu-ne lin sub piele și l-am simțit
aprinzîndu-ne inima, arzînd

și ultima noastră-ndoială despre lumea de dincolo (unde nici
unul din noi nu dorea s-ajungă pe-atunci),
despre ținta îndoielilor noastre pribege: un port
în care orice corabie ar fi cea dintîi, și cea din urmă
s-arunce ancora,
unde lumina s-ar stinge, murind. Și s-a stins.
Ochiul —
nimic din mine; lumină din lumină ucisă.
Îndelung
pînă ce ultima roză căzu la picioarele iernii
pînă ce ultima pasăre fu înmormîntată într-un nor călător
atins de mîna primăverii cu aripă albastră;
el a trăit îndelung lîngă patria morții,
trupuri moarte arzînd în adînc
ca făclii de ceară aprinse pe-un altar de corali.
Regal
e cîntul oricărei mări, un cor
al spumei de valuri și cîntul
narcisei purtate de vînt,
al stăpînului vieții lor și cel mai
adînc și mai alb străfund al morții
ca să-și ispășească și viața, și moartea, și să reînceapă totul
spălat de-amintirea oricărui început
(și sfîrșit asemenea umbrei unui pescăruș istovit).

Ne vom reîntîlni, Lycidas, dincolo de ultima noastră întîlnire
schimbați la față,
ca să ne recunoaștem mai bine unul pe altul.
Dispăruți,
ca să respirăm mai multă realitate
să trăim mai aproape unul de altul.

Da, l-am văzut murind, e adevărat
dar știu că iar se va-ntoarce și va revedea
viața lui, moartea lui și se va plimba ca de mult, cu buzele
lipite de-un fluier de sticlă, peste umbrele roșcate de arbori
ca lăncii străvezii pe plajă — și va umbla
în murmurul valurilor mereu schimbătoare
în șuierul de dinaintea furtunii,
întorcîndu-se acasă, ca un străin,
întorcîndu-se pe un țărm unde n-are adăpost.

Cînd memoria s-a sfărîmat în cioburi de noapte
în infinita prizmă a Nopții,
nimic nu-i fură ecoul.
Ecoul păstrează glasul singurătății nocturne.
Tăcerea îi este tovarăș.
(Gura e flautul tăcerii.)
A murit ca memoria, viu
și lucid. Și-a ispășit
viața, regretele, moartea — nepăsător.
Îi rămîne doar să mai intre, să reintre-n tăcere
(el, domn peste țărmuri, odinioară),
să grăiască în miezul tăcerii, îmbibîndu-și viața
cu tăcere, și moartea, cu tăcutul ei cîntec.

(Veronica Porumbacu)

Paul Andersson

(1930)

ÎNTR-O BEȚIE DE VELE

În prima zi de ger, într-o beție de vele, vasul porni
către larg
evadînd într-o baie de soare. Înecați în soare,
cînd ultimul neputincios
își lăsă privirea lui tulbure să plece, cu vasul, pe
ape,
toți și-au întors, scîrbiți, ochii lor, de la țărmul
muntos,
unde negura deasă-nghițise orașul și casele lor
părăsite,
prin care trecea fără grabă cimpoierul toamnei,
scoțînd din fluierele de os ale cimpoiului sunete
stridente.
În viața ce o ispășesc
pribegii respinși de-aventuri,
trec — șerpuind — biciuite mulțimi
pe sub arborii umezi de ploaie și reci,
călcînd în picioare frunzele galbene.
Mînate în lung și în larg de nevoi,
aleargă mulțimile cum dă Dumnezeu,
ca-ntr-un furnicar în jurul muntelui.
Numai foamea le mînă și ritmul zilelor lor.
Nimeni n-a vrut să-și calce propria vrere
nimeni n-a dat nici un vot vreunei legi a-nrobirii.

Fără să cheme toamna în ființa și timpul lor,
fiecare visa fugar fulgerate imagini
de primăvară, și o navă cîrmuită de el.
Arși de sarea otrăvitoare a mării, corăbierii
se reîntorceau, liberați;
cu fața pîrlită, încovoiați de furtuni, coborau pe
uscat,
regăsindu-și orașul și propria lor neputință.

(Veronica Porumbacu)

RIMBAUD LA MARSILIA

Din nou în cuibul de febre:
Țipătul păsării, cerșind,
roată solară în amețitoare cădere.
Un nimb de lumină și àripi
încunună ghemul de uliți
duhnind, orbitor de albe, traversate lacom.

Nimbul e perceput
prin rețele de febre.
Pînzele de pe catarg, petice pe veșmîntul
oricărei clime,
cusute-ntr-olaltă de cele patru vînturi,
se opresc la stîncile-acestea,
ca petale purtate de vînt.
Pînzele nimbului, al celui mai intim arc de lumină,
se lipesc de pielea sclipitoare
a spațiului, a mărilor albe de soare,
de mădularele pămîntii ale Franței.

Durerea lui bate ca sîngele — în străfundul
unui necunoscut organ, îndărătul poate
al inimii, el aparţine poemei:

horcăie
se stinge
cînd nimbul se amplifică brusc — şi se sparge.

(Veronica Porumbacu)

Lasse Söderberg

(1931)

IN MEMORIAM PAUL ELUARD

Picătura poate fi mai frumoasă decît marea?
Moartea poetului poate ilumina universul?

Ziua era de sidef: era cea mai frumoasă zi
a iernii acesteia. Un cal de lumină împodobea cerul.
Din gol veni o scrisoare
şi clopotul zăpezii se dezlănţui cu sunete limpezi.

Ascultă bălaiele cuvinte murmurînd între buzele poemului!
Ascultă-le bătaia inimii, energia simplă a fîntînii arteziene!
O lampă de pai vîjîie în magicele noastre grădini:
cineva studiază cu exactitate heraldica fructelor.

Apa cerească, staţia de metro, mahalaua,
presate la fel unui piept: cineva a murit la Paris,
în oraşul numeroaselor sale naşteri,
sub soarele speranţei,
sub dragostea ta năruită.
Un cîine bolnav dă tîrcoale în jurul uşii.

Te văd: împovărat de ani, moşneag cu gînduri tinere
pătrunzător şi nervos, te văd prefăcîndu-te-n pulbere,
te văd învălurîndu-te ca zăpada sau fumul subţire,
un nor de zăpadă neagră în nopţile albe.

(Petre Stoica)

CAUTERIZARE PENTRU EVELYNE

Cal şi umbră
Cal şi umbră, domnişoara mea
O inimă preaînţeleaptă într-un trup imposibil
O gloabă care tîrîie o umbră tînără

Ascultă! Marea-i o puternică boltă de verdeaţă
O muzică stranie de telefoane şi peşti
Marea-i un lămîi cu păsări zărghite
Uneori se vede o insulă sorbind un vapor
Uneori se vede un soare înghiţind un vultur
Şi o fată preumblîndu-se între smochini şi biserică

Cal şi umbră
Cal şi umbră, domnişoara mea
Şi amurgul de culoarea pepenelui verde
Cucerindu-ne ochii obosiţi, o, atît de obosiţi

Am văzut oraşe oraşe oraşe!
Gloaba visează cu două mii de pleoape

Sub roata şoptitoare
Calul uneori nu mai e umbră, domnişoara mea
Uneori umbra numai e cal,
Domnişoara mea

(Petre Stoica)

Tomas Tranströmer

(1931)

CASE SUEDEZE RISIPITE

O harababură de brazi masivi
şi raze foşnitoare de lună.
Aici se află absorbită
căsuţa aparent lipsită de viaţă.

Pînă cade roua dimineţii
şi moşneagul
— cu mîna tremurîndă —
deschide fereastra şi sloboade o buhă.

Şi spre un punct cardinal diferit
se iveşte o construcţie nouă
ce fumegă cu aburii
rufelor uşor fluturînd

În mijlocul unei muribunde păduri
unde putreziciunea
cu ochelarii citeşte prin sevă
protocolul gîndacului din coajă.

Vara cu ploaie de păr cînepiu
sau un negru nor de furtună
deasupra cîinelui lătrînd.
Sămînţa sfredeleşte-n pămînt.

Voci iritate şi chipuri
zboară prin sîrmele de telefon
chircite pe rapidele aripi
deasupra milelor de teren mlăştinos.

Pe o insulă a rîului
casa clocindu-şi temelia de piatră.
Un fum continuu — sînt arse
actele secrete ale pădurii.

Ploaia se răsuceşte-n văzduh.
Lumina se clatină în rîu.
De la bordură casa veghează
boii albi ai cascadei.

Cu o ligă de grauri
toamna ţine zorile-n şah.
Oamenii se mişcă rigizi
pe scena luminii de lampă.

Lasă-le fără teamă
să pipăie aripa camuflată
şi energia lui Dumnezeu —
înfăşurate în beznă.

(Petre Stoica)

LAMENTO

El lasă condeiul din mînă.
Iată-l, nemişcat la masa de scris,
nemişcat, în vid.
El lasă condeiul din mînă.

Prea multe nu poţi să scrii, nici să ştergi.
Te paralizează ceva ce se-ntîmplă
foarte departe de tine, deşi
misteriosul sac de voiaj îţi bate ca inima.

Afară e vară timpurie.
Un fluierat în tufiş — un om ori o pasăre!
Şi cireşii în floare, legănîndu-se
peste bagajele tale (te-ai întors acasă).

Şi trec săptămînile.
Noaptea cade încet peste noi.
Fluturi nocturni se lipesc de fereastră.
Minuscule, pale, telegrame-ale lumii.

(Veronica Porumbacu)

A FOST

(Fragment)

Moartea e numai o raniţă pe care-o depun
la capătul drumului,
o umbră cenuşiu-plumburie,
ce se topeşte-n lumină.

Moartea e numai plugul
ce răstoarnă pămîntul vieţii,
pîinea tare de secară
ce ne curăţă dinţii.

Moartea e doar un fugar
care-o ia înainte,
un dezertor
ce ne încredinţează parola.

Moartea e doar un gard de mărăcini,
în jurul unor flori de lumină:
podoaba întunecată ce ne-ngăduie
să intrăm la serbare.

(Veronica Porumbacu)

(1936)

MAȘINILE

Unele mașini s-au ivit devreme
altele tîrziu. În afara timpului căruia îi aparțin,
lumea nu are loc pentru ele.

Ghiuleaua lui Heron. Catapulta. Arcul voltaic.
Marea artă a transportului — Falun. O curiozitate:
„Treierătorul mecanic".
Una machina per riscaldare i piedi[1].

Ceea ce ne izbește sînt mașinile
dintr-un secol străin: ele nu acționează aspațial.
Se impun și devin importante.

Dar ce vor fi însemnînd, nu știe nimeni.

Unealta artistic mecanică: un aparat
din două bare în direcțiuni divergente, cu scopul
de a produce energia de la distanță.

[1] O mașină pentru încălzirea picioarelor (it.).

Ce înseamnă unealta mecanică?

Minele din Harz, anno 1723
Gravura în metal mișună de oameni. Inși
minusculi ca muștele suie și coboară în coșuri
și „La Grande Machine", copia literei J,
pune în mișcare toate curelele, în preajma
cascadei.

Ai putea să combini
mașina cu abur și unealta mecanică,
ghiuleaua lui Heron și arcul voltaic.
Nimeni nu a încercat.
Ne-a rămas nouă s-o facem.

O limbă străină, ce nu a vorbit-o nimeni.

Și, luată la bani mărunți, gramatica
însăși e o mașină
ce elaborează prin multe secvențe,
din bîiguieli, mijloacele de comunicare:
„instrumentul de reproducede", „cîntecele de
fecundare",
„țipătul de plăcere", „șoapta înăbușită".

Cînd dispar cuvintele, rămîne gramatica,
adică: mașina. Ce înseamnă,
nu știe nimeni. O limbă străină.
O limbă cu totul străină.
O limbă cu totul străină.
O limbă cu totul străină.

Gravura în metal mişună de oameni. Cuvinte
minuscule ca nişte muşte suie şi coboară în coşuri
şi „La Grande Machine", copia literei J,
pune în mişcare toate curelele în preajma
cascadei.

(Veronica Porumbacu)

Jarl Hammarberg

(1940)

SCRISORI DE LA JARL

1

Destul cu orga pentru ziua de azi
sacristia încuiată
un telefon mama şi maşina asta are ceva şi nu merge
noi o pornim spre staţia de autobuz
acolo e un mic adăpost de ploaie
Scot un creion şi
încep să scriu pe perete
la început cum îmi vine — cuvinte fără legătură
între ele
„sigur" şi „aici"
mai departe cuvintele devin dialoguri
„răspund" şi „spun"
cititorului poate superior
„de ce să citeşti toate astea?"
„nu mai citi!"
„ai putea desigur"
„trage-i un pui de somn!"
„cît o să mai dureze asta"
Eu însumi introduc cîteva
lucruri precise
despre locul şi timpul
şi circumstanţele în care scriu —
stropii singuratici de ploaie

rotitoarele faruri de automobil
creionul galben acum ascuţit
„Am să mai scriu pînă ce vine-autobuzul
cît sîntem singuri
camaradul meu iute-l citeşte
şi apare un om —
şi asta-i notat pe perete"
întocmai: „el îmi aruncă o privire
curioasă"
— e oare nevoie?
— da
— ţi se pare că pereţii zmîngăliţi
sînt atrăgători
— nu e un text obişnuit
îi explic amical
— în orice caz e curat
— e un fel de scrisoare către oricare din trecători
— de ce nu respecţi curăţenia
— păi mai sînt zmîngăleli ca astea
— uite cîteva salutări amicale
— şi cînd te gîndeşti că oameni în toată firea —
    ba vor crede că au făcut-o copiii —
    Şi eu am de gînd să scriu „se supără
    fiindcă scriu pe pereţi"
    dar autobuzul soseşte
    după un timp
    şi conductorul se îndreaptă spre mine
    (cetăţeanul indignat i-a şi spus ce-a vrut)
    şi afirmă că sînt vinovat de vandalism etc.
    — Credeam că poţi scrie un poem pe zid
    ca şi cum l-ai publica în vreun magazin literar

2

În afara vieţii mele proprii eu am aici şi acum
trei lucruri cu care pot fi într-adevăr fericit:
pe tine, un aici, şi un acum
Tu eşti cel pentru care scriu acestea,
    ca pentru mine însumi
Aici e locul în care scriu, şi unde-ţi primeşti
    scrisoarea
Acum e clipa în care îţi scriu
    şi-mi primeşti poemul.

(Veronica Porumbacu)

Gunnar Harding

(1940)

PICTORULUI ION GHEORGHIU

Aici, în adîncul mării
stă o pisică și se holbează
Peștii privesc prin fereastră
cu chipurile lor de moșnegi
Tu vîslești cu mîinile prin tării

„Aș vrea să-l pot prinde pe regele peștilor"

După patru zile, pentru-ntîia dată
vînt curgînd printre crengi
în paharele noastre cad stele de mare
cad și cad
pe alba față de masă

București, iulie 1967

(Petre Stoica)

SCHIJE

În veșminte cernite
ei intră în living-room

femeia ruptă de-o schijă de bombă
copilul născut cu schije de grenadă
la tîmplă
dar trăiește încă
degete sleite cresc spre inima ta
poate găsesc o coajă de pîine
revin apoi în beznă
spartă-i oglinda
O muscă zumzăie într-o lampă cu petrolul scăzut

(Petre Stoica)

*
* *

Vînt mare iarbă
de mii de ani
orașul ce iarăși începe să crească
din iarbă
cuvîntul
dus de vînt
nu s-a întors înapoi

străzi tăcute
iarbă vînt
ciobanul cu oile lui
trece prin iarbă
trece prin vînt
cu stuful bărbii bătrîn de două milenii

Histria, 6 VII 1967

(Veronica Porumbacu)

NOTE BIOBIBLIOGRAFICE

(în ordine alfabetică)

A

S a n d r o K e j - Å b e r g (Suedia)

Născut în 1922, a debutat cu volumul *Jocuri speriate*, în 1950. Poet liric, cu înclinații satirice, exprimate de obicei în maniera monologurilor și reflexiilor amare. Autor al unui curs de inițiere în arta plastică, intitulat *Culoarea pentru toți*, el a publicat în 1962 o altă suită de lecții, *Joc poetic:* o inițiere în tainele poeziei, scrisă pentru uzul școlilor. Cea din urmă culegere de genul acesta, *Jocul imaginii*, se ocupă de funcția cuvîntului. Poetul a publicat de asemeni cîteva piese radiofonice.

Soția sa e o pictoriță de prestigiu, Gudrun Kej-Åberg.

O v e A b i l g a a r d (Danemarca)

Născut în 1916, a studiat dreptul și literele. Poet meditativ și satiric; critic literar al ziarului *Aktuelt* din Copenhaga.

A publicat volumele de versuri intitulate: *Bufnița varsă* (1946), *Vîltoarea* (1948), *Pietre încinse* (1952), *Ecoul verii* (1954), *Primăvară lentă* (1957), *Omul de ciment* (1964).

P a u l A n d e r s s o n (Suedia)

Născut în 1930, a publicat cîteva volume de poezii, din care cităm: *Odă la o constelație necunoscută* (1952), *Elegie la o vară pierdută* (1953) și *Motive evreiești* (1956).

Magnús Á. Árnason (Islanda)

Născut în 1894, ca fiu al unui învăţător rural. După un scurt popas la Copenhaga (1912—1913), a plecat în California, unde a studiat artele, pictura, sculptura şi muzica (la San-Francisco). Întors în Islanda în 1930, practică belle-artele şi muzica la Reykjavík, publicînd poezii originale şi traduceri. E unul din autorii antologiei *20th century Scandinavian poetry (Poezia scandinavă în sec. 20)*.

Per Arneberg (Norvegia)

Născut în 1901, a debutat ca pictor, pentru a studia şi profesa apoi stomatologia la Oslo. Vocaţia poetică şi-a descoperit-o tîrziu. E în acelaşi timp traducător şi critic literar, ocupîndu-se şi cu editarea antologiilor de poezie.

Dintre volumele proprii, cităm: *Zi şi noapte* (1939), *Regatul secret* (1942), *Pribegii* (1946).

Werner Aspenström (Suedia)

Născut în 1918, a urmat cursurile Universităţii din Stockholm; fondator şi coeditor al magazinului literar *40-tal (Anul 40)*.

Dintre volumele sale de poezie, cităm: *Pregătire* (1943), *Ţipăt şi tăcere* (1946), *Legenda zăpezii* (1949), *Poeme sub arbori* (1956).

Olav Aukrust (Norvegia) (1883—1929)

Fondatorul renumitului „Muzeu de artă ţărănească" din Lom (oraşul său natal), pasionat al folclorului, Aukrust şi-a scris poemele în dialectul numit Landsmål. Poezia sa îşi trage rădăcinile din vechile *edde*, exaltînd pînă la idolatrie natura norvegiană.

Printre volumele sale de versuri, amintim: *Muntele Cairn* (1916), *Piscul în munţi* (1926), *Răsărit* (1930), *Zar norvegian* (1934). În 1942 a apărut postum un volum de *Poezii alese*.

B

Unnur Bennediktsdóttir Bjarklind (Hulda) (Islanda) (1881—1946)

Născută în nordul Islandei, ca fiică a unui fermier care îşi deschisese o librărie la Húsavik, poeta, cunoscută sub numele de Hulda, a publicat romane şi povestiri fantastice, alături de culegerile sale de versuri, intitulate: *Poeme* (1909), *Cîntaţi, cîntaţi lebede* (1916), *Vorbeşte-mi despre miazăzi* (1920), *M-auzi, Vör?* (1933).

Gunnar Björling (poet suedez din Finlanda) (1887—1961)

Fiu al unui avocat, a obţinut în 1917 titlul de *artium magister* la Universitatea din Helsinki. După o perioadă dadaistă în paginile revistei *Quosego*, Björling trece la o poezie de meditaţie, traversată de neliniştea specifică a începutului de veac.

Dintre volumele sale, cităm: *Zi de odihnă* (1922), *Verde solar* (1933), *Dar suflă violete pe mare* (1936), *Unghiile albastre ale păcatului* (1936), *Rătăcitor* (1940), *Deznădejde* (1943), *O, există o zi* (1944), *Cuvinte şi nimic altceva* (1945) şi *Jocuri de umbră în nisip* (1947).

Thorkild Bjørnvig (Danemarca)

Născut în 1919 la Aarhus, ca fiu al unui inginer, şi-a luat licenţa la Universitatea din oraşul natal, editînd apoi în 1948 revista *Heretica*. E prozator şi poet, fiind socotit printre cele mai prestigioase personalităţi literare daneze.

Volumul de versuri *Steaua de după acoperiş* a apărut în 1947, urmat de *Chip şi foc* (1959) şi *Vibraţii* (1966). Un volum de eseuri, *Începuturi*, a apărut în 1960. Bjørnvig e membru al Academiei Regale daneze şi traducător al operei lui Rilke.

Erik Blomberg (Suedia) (1894—1966)

Născut în 1894 la Stockholm, ca fiu al unui căpitan de marină. La absolvirea colegiului, şi-a continuat studiile la Universitatea din Upsala. Poet cu pronunţat caracter social, concomitent critic de artă şi traducător de poezie.

Dintre volumele de versuri cităm: *Cîntecele singurătăţii* (1918), *Pămîntul* (1920), *Zeul captiv* (1927), *Ochii nopţii* (1943), *Poezii alese* (1944).

Poul Borum (Danemarca)

Născut în anul 1934, Borum a debutat în 1962 cu volumul *Liniile vieţii*, urmat de culegerea *Ea* (1963) şi *Rinkestein* (1964): e vorba de o piatră care, păstrîndu-şi forma originară, e supusă unui joc de deformări şi mutaţii interioare, simbolizînd probabil destinul poetului. În 1965 publică volumul *Curaj*, urmat, în 1966, de *Lumină de zi*. Poetul e preocupat de corespondenţele între poezie şi pictură, sculptură, şi dans.

Karin Boye (Suedia) (1900—1941)

Născută la Göteborg, unde şi-a cîştigat existenţa ca profesoară de psihologie, poeta a fost una din cele mai remarcabile personalităţi ale veacului XX. Torturată de singurătate, bîntuită de ideea incompatibilităţii între realitate şi imaginea realităţii, şi-a pus capăt zilelor în 1941.

A publicat volumele de poezie: *Nori* (1922), *Ţară ascunsă* (1924), *Inimile* (1927), *Pentru copac* (1935), *Cele şapte păcate capitale* (culegere publicată puţin după moartea poetei).

Emil Boyson (Norvegia)

Născut în 1900, la Bergen, s-a afirmat întîi ca romancier. Influenţat de Hölderlin şi simbolişti, a publicat în 1934 volumul *Preveniri şi întîmplări* şi, în 1935, culegerea

Semne şi tălmăciri, socotită ca una din primele manifestări ale spiritului modern în poezia norvegiană de după Obstfelder.

În 1946 a publicat volumul *Suflet şi fiară* şi, în 1957, o nouă culegere de versuri.

Einar Bragi (Islanda)

Născut în 1921 la Eskifjördur, într-o familie de pescari din răsăritul ţării, pescar şi matroz el însuşi de la vîrsta de 14 ani, cînd tatăl său şi-a găsit sfîrşitul pe mare, Einar Bragi a urmat şcoala superioară, înfruntînd toate dificultăţile unui copil orfan. După cîţiva ani de profesorat la o şcoală reală şi de gazetărie, a studiat literatura la Facultatea din Stockholm, a călătorit prin Europa centrală şi occidentală, revenind apoi la catedra sa de matematică şi limbă islandeză. A fondat revista *Birtingur (Optimistul)*, care a grupat în jurul ei pe cei mai remarcabili oameni de artă, a condus cîţiva ani emisiunile literare radiofonice din Reykjavík şi a întemeiat o editură de literatură.

Volumele sale de versuri sînt intitulate: *O seară de iunie* (1950), *Lebăda pe valuri* (1953), *Veştile oaspeţilor nopţii* (1957), *Ploaie de mai* (1958), *Lacuri limpezi* (1960), precum şi o antologie a liricii străine moderne, editată împreună cu Jón Óskar.

Jørgen Gustava Brandt (Danemarca)

Născut în 1929, s-a afirmat după al doilea război mondial ca unul din poeţii de prestigiu ai avangardei literare. A debutat în 1944 ca pictor şi în 1945 ca poet. Între 1949 şi 1953 a colaborat la publicaţia *Heretica*. În perioada 1949—1959 funcţionează ca redactor al revistei *Bazar*. Începînd din 1964 lucrează la Radiodifuziune.

Dintre volumele sale de versuri cităm: *Pajişte cu spini* (1953), *Urma dragonului* (1957), *Fragment din mîine* (1960),

Capul lui Ianus (1962), *Poezii alese* (1963), *Oul în barba mea* (1966).

În 1961 i-a apărut un volum de eseuri întitulate *Evaziuni* și în 1962 o culegere de profiluri literare: *40 de poeți postbelici*.

N i l s B r a n t z e g (Norvegia)

Născut în 1913, la Berlin, a fost pe rînd marinar, soldat, vînzător de librărie, laborant și editor de gazete. Ca jurnalist, a călătorit în Danemarca, Finlanda și Suedia. E în același timp critic de artă plastică. A publicat volumele de versuri: *De-a lungul drumului* (1940), *Îndărătul răsăritului* (1941), *Inimă neîngenuncheată* (1950) și *Umbra pribeagului* (1961).

P a a l B r e k k e (Norvegia)

Născut în 1923 la Rörös, orășel pitoresc cu cele mai vechi mine de aramă din Norvegia, Paal Brekke, fiul unui pastor protestant, a urmat literele la Universitatea din Upsala. Refugiat în timpul ocupației în Suedia, afirmat la întoarcere ca unul din cei mai prestigioși poeți ai generației sale, el trăiește la Oslo ca liber profesionist, practicînd și critica literară și teatrală. A publicat patru romane, o piesă de teatru, o carte de impresii de călătorie în India și traduceri din T. S. Eliot, din poezia americană de la Whitman la Hart Crane și din lirica japoneză.

Dintre volumele sale de poezie, cităm: *Scrimă cu umbrele* (1949), *Scoateți-mi cununa* (1957), *Vîslașii din Itaca* (1960), *Surîs pieziș în roz* (1965) și *Poezii alese* (1967).

P e r B r o n k e n (Norvegia)

Născut în 1935, a debutat ca actor în 1961 și a fost regizor la secția de teatru a televiziunii și radiodifuziunii norvegiene, iar din 1967 funcționează ca director al Teatrului Național. Primul volum de versuri, *Prologul înaintea veșniciei*, i-a apărut în 1955. Din volumele ulterioare, menționăm: *Gol cum sînt și ceilalți* (1958) și *În fundul mării* (1960). Din 1961 a început să publice proză, librete de balet etc.

O l a f B u l l (Norvegia) (1883—1933)

Pe numele adevărat Iacob B. Bull, liricul norvegian s-a născut într-o familie de scriitori. După absolvirea colegiului în 1902, a călătorit prin Italia, apoi s-a înapoiat la Oslo, spre a studia istoria și literele. Ca publicist a trăit la Roma, Copenhaga, Paris și Oslo. Influențat de simbolismul francez, Olaf Bull a fost supranumit „romanticul poeziei de idei".

Poet fecund, a publicat volumele de poezie întitulate: *Poeme* (1909), *Poeme noi* (1913), *Poeme și scurte povestiri* (1916), *Stelele* (1924), *Metopă* (1927), *O sută de ani* (1928), *Oinos și Eros* (1930) și *Ignis ardens* (1932); postum i-a apărut un volum masiv de *Opere* (1942).

C

B o C a r p e l a n (poet suedez din Finlanda)

Născut în 1926, lucrează după terminarea studiilor sale în 1944 ca bibliotecar la Helsinki. Intimitatea familială și marea sînt temele preferate ale poeziei sale.

Din volumele de versuri, cităm: *Ca o căldură pe jumătate simțită* (1946), *Tu, sumbru supraviețuitor* (1947), *Variații* (1950) și *Zi răcoroasă* (1961).

I n g e r C h r i s t e n s e n (Danemarca)

Născută în 1937, a debutat în anul 1962, cu volumul *Lumină* urmat de culegerea *Iarbă* (1963). În proză a publicat volumul *Mașina veșniciei* (1964). E soția lui Poul Borum.

Paul la Cour (Danemarca) (1902—1956)

Poet, critic şi traducător, antifascist activ în timpul ocupaţiei, Paul la Cour şi-a petrecut mulţi ani din viaţă în Franţa. Eseul său despre poezie, *Fragmente dintr-o călătorie*, a avut un mare răsunet printre contemporani.

Ca volume de versuri amintim: *Vara galică* (1927), *Ziua a treia* (1928), *Leviathan* (1930), *Casa omului* (1931), *Ploaie peste lume* (1933), *Această unică viaţă* (1936), *Cer totul* (1938), *O sută de veri* (1940), *Între săbii (Versuri alese)* (1942), *Ape vii* (1946), *Între buşteni şi scoarţe de copac* (1950).

D

Sigfús Dađason (Islanda)

Născut în 1928, e socotit printre „poeţii dificili" ai generaţiei lui, un meditativ mai curînd decît un vizionar. Primul său volum de *Poeme* a apărut în 1951. Al doilea, *Miini şi cuvinte*, a fost publicat în 1959. Se ocupă şi cu traduceri din literatura franceză (Romain Rolland, Vercors).

Elmer (Rafael) Diktonius (poet suedez din Finlanda) (1896—1961)

Născut în familia unui tipograf din Helsinki, a studiat muzica şi literatura în Franţa (unde a asistat la răsunătorul succes al lui Apollinaire şi la ofensiva modernistă în genere), apoi în Anglia şi Cehoslovacia, fondînd la întoarcerea acasă revistele de artă modernă *Ultra* şi *Quosego* în care se întîlneau Edith Södergran, Gunnar Björling, Henry Parland, şi peste puţin revista antifascistă *Tulenkajat*. Radical şi patetic în prima perioadă, ponderat la maturitate, Elmer Diktonius îşi scria versurile atît în suedeză, cît şi în fineză.

Ca volume amintim: *Pomul meu* (1921), *Cîntece aspre* (1922), *Flăcări acute* (1923), *Puternic dar întunecat* (1930), *Iarbă şi granit* (1936), *Tandreţea pămîntului* (1938), *Prezicere* (1942), *În alt fel* (1948), *Primăvara de noiembrie* (1951), *Inelele trunchiului* (1954).

Tove Ditlevsen (Danemarca)

Născută în 1918 la Copenhaga în familia unui fochist, poeta şi-a petrecut adolescenţa într-un cartier muncitoresc. În lirica ei duios-tradiţională revin deseori temele adolescenţei şi maternităţii. Romanele Tovei Ditlevsen s-au tradus şi în alte limbi. Dintre volumele de poezie amintim: *Minte de fată* (1939), *Lume măruntă* (1942), *Licăr de lanterne* (1947), *Versuri alese* (1954), *Suflet de femeie* (1955), *Oceanul tainic* (1961) şi *Poezii* (1964). Actualmente îşi redactează memoriile.

E

Johannes Edfelt (Suedia)

Născut în 1904, absolvent al vechiului Colegiu din Skara, e unul din criticii literari de frunte ai Suediei (cronicar al ziarului *Dagens Nyheter*). Poetul e în acelaşi timp traducător, în special din poezia germană, practicînd un limbaj care foloseşte nu o dată întorsături arhaice.

A publicat volumele: *Zile tinere* (1925), *Chipuri* (1929), *Convorbiri de seară* (1932), *Epoca de piatră* (1937), *Iarna e lungă* (1939), *Cîntece pentru un tovarăş de drum* (1941), *Ecou profund* (1943), *Sub Saturn* (1956).

Gunnar Ekelöf (Suedia) (1907—1968)

Născut într-o familie înstărită din centrul capitalei suedeze, a trăit obsedat în copilărie şi adolescenţă de alienaţia mintală a tatălui său. Absolvent de colegiu, el se dedică, îndată ce citeşte la Biblioteca regală un text din Ibn Al Arabi, studiului persanei şi al misticilor orien-

tali, la Universitatea din Stockholm, apoi la Londra (1926 — 1927). Mai tîrziu, se pasionează de muzica lui Stravinski, are revelaţia lui Rimbaud, apoi a lui T.S. Eliot, pe care îl traduce, ca şi pe suprarealiştii francezi şi pe André Gide. Ekelöf a fost unul din cei mai marcanţi şi complecşi poeţi contemporani, de un pesimism ce se dezlega cel mult într-un „catharsis negru".

Din 1953 şi pînă la sfîrşitul vieţii sale, a trăit retras la Roslagen, un orăşel pierdut în pădure.

A fost membru al Academiei regale suedeze.

A publicat volumele: *Tîrziu pe pămînt* (1932), *Dedicaţie* (1934), *Durere şi Stea* (1936), *Cumpăraţi cîntecul Orbului* (1938), *Cîntecul trecerii* (1941), *Non serviam* (1945), *Toamna* (1951), *Opus incertum* (1959), *Elegie la Mölna* (1960), *O sută de ani de poezie franceză modernă* — traduceri, *O noapte în Otocak* (1961), *Divanul* (1965).

V i l h e l m   E k e l u n d (Suedia) (1880—1950)

Născut în partea de sud a Suediei, a fost primul poet care a rupt, în lirica ţării sale, cu tradiţia metrului clasic, exprimîndu-se în versuri libere, pentru a primi apoi o infuzie de energie la contactul cu vechii greci şi cu Nietzsche. În ultima perioadă a părăsit poezia pentru proza aforistică.

Dintre volumele sale cităm: *Briză de primăvară* (1900), *Melodii de amurg* (1902), *Elegii* (1903), *Steaua mării* (1906), *Ideal antic* (1909), *Concordia animi* — aforisme (1942).

R a b b e   E n c k e l l (poet suedez din Finlanda)

Născut în 1903, în familia unui profesor universitar, al cărui al doilea fiu, Olof Enckell e unul din cei mai proeminenţi critici literari ai Finlandei. Absolvent de colegiu în 1921, el întreprinde cîteva călătorii prin Italia şi Franţa, din care se întoarce cu dorinţa de a împămînteni pe ţărmul Balticii miturile clasice. A ţinut ani întregi cronica literară la cotidianul *Helsingforsbladet*.

Dintre volumele de versuri, cităm: *Cîntînd fericirea la fluier* (1925), *Orfeu şi Euridice* (1938), *Sprijinindu-mă de ghizdul fîntînii* (1942), *Răsuflu de aramă* (1946), *Nike în veşmînt de vînt* (1947), conţinînd „Versurile alese" ale lui Enckell.

F

N i l s   J o h a n   E i n a r   F e r l i n (Suedia) (1898—1961)

Născut la Karlstadt în familia unui gazetar, a fost pe rînd marinar, muncitor şi actor în diverse trupe ambulante. Primele versuri le-a scris sub influenţa lui Fröding, pentru a deveni apoi un autor celebru de versuri pentru muzică şi chiar compozitor, ducînd mai departe tradiţia trubadurilor de tipul lui Bellmann. Lirica sa împleteşte melancolia cu umorul şi compasiunea pentru însinguraţii, umiliţii şi obidiţii vieţii.

Dintre volume cităm: *Cîntecele unui dansator mort* (1930), *Copii desculţi* (1933), *Fotograf de tunuri* (1943), *Cu multe lanterne colorate* (1944), *Cînd frumuseţea vine la oraş* (1950), *Papagalul Cezarului* (1951), *De pe roata severităţii* (1957).

L a r s   F o r s e l l (Suedia)

Născut în 1928 la Stockholm, absolvent al Colegiului latin din Normalm, a urmat cursuri universitare la Sorbona şi Stockholm, funcţionînd apoi ca profesor de limba suedeză la Colegiul Augustana din Rock Island (SUA) în anii 1947—1948. E în acelaşi timp traducător (interpretul lui Ezra Pound în suedeză), dramaturg şi poet, autor de textee de cîntece foarte populare, socotit printre cei mai reprezentativi lirici ai tinerei generaţii.

A publicat volumele de versuri: *Călăreţul* (1949), *Telegram* (1957), *Umbra lui Don Quijote* (1960).

Gustav Fröding (Suedia) (1860—1911)

Născut la Värmland, a învăţat pe apucate la şcolile din Upsala, a lucrat apoi ca ziarist în oraşul Karlstadt. Suferind de nervi, internat în cîteva rînduri în case de sănătate, el studiază aici clasicii germani şi englezi. Gustav Fröding, cîntăreţul Graalului, un virtuos al formelor tradiţionale, face totuşi trecerea spre poezia modernă. Cînd melancolic, cînd vizionar, cînd idilic şi vag umoristic, influenţat în ultima sa perioadă de Svedenborg, Tolstoi şi Nietzsche, Fröding e unul din poeţii mari ai Septentrionului.

A publicat volumele: *Ghitară şi armonică* (1891), *Versuri noi* (1894), *Rapsodia voioasă* (1895—1897); în 1913 a apărut postum *Reconvalescentia.*

G

Otto Gelsted (Danemarca)

Născut în 1888, E. O. Geppesen (care îşi va lua pseudonimul literar de Otto Gelsted) călătoreşte, după absolvirea şcolii, în Elveţia şi Germania, unde face cunoştinţă cu psihoanaliza lui Freud şi ia contact cu mişcarea expresionistă şi futuristă, care lăsă însă puţine urme în lirica sa, marcată mai curînd de patima clarităţii, deprinsă din frecventarea şi traducerea clasicilor eleni. Poet cu caracter social pronunţat, Gelsted s-a refugiat în timpul ocupaţiei în Suedia.

Dintre volumele de versuri, citām: *Lucruri eterne* (1920), *Atotputernicia dansului* (1921), *Monologuri* (1922), *Poeme* (1924), *Călătorie la Astrid* (1927), *Drumul spre înţelegere* (1931), *În timpul vijeliei* (1934), *Ţărmuri daneze* (1940), *Semne şi pete în soare* (1941), *Dealurile din Tibirke* (1945), *Anul libertăţii* (1947), *Dumnezei şi eroi* (1956), *Niciodată ziua nu fu mai senină* (1959), *Poeme de pe ţărmul însorit* (1961).

Claes Gill (Norvegia)

Născut în 1910 la Odola, absolvent al Colegiului Riis din Oslo, a lucrat o vreme ca portar la New York pentru

a deveni la întoarcerea în patrie actor şi abia mai tîrziu scriitor liber-profesionist. Cunoscător al psihologiei experimentale şi psihanalizei, Gill e socotit printre puţinii poeţi moderni norvegieni din deceniul al patrulea cu pronunţate aspiraţii metafizice.

A publicat două volume de poezie: *Cioburi de viaţă magică* (1939) şi *Cuvinte încătuşate* (1943).

Elsa Grave (Suedia)

Născută în 1918, e în acelaşi timp poetă, prozatoare şi pictoriţă. Ca stil metaforic, se apropie de Harry Martinson.

A publicat volumul de poezii *Drum limpezit* (1948) şi un roman, *Ariel* (1955).

Nordahl Grieg (Norvegia) (1902—1943)

Născut într-o familie înrudită cu cea a compozitorului Edvard Grieg, poetul s-a îmbarcat, după absolvirea colegiului, ca marinar, traversînd mările sudice. În 1923 a urmat cursurile de la Wadham-College-Oxford. În timpul ocupaţiei naziste, s-a alăturat forţelor norvegiene de rezistenţă din Anglia, găsindu-şi moartea într-un raid aerian împotriva Berlinului. Dramaturg de talent, Grieg a publicat volumele de poezii *În jurul Capului Bunei Speranţe* (1922), *Pietre în şuvoi* (1925), *Norvegia în inima noastră* (1929). Culegerile *Libertate* şi *Speranţă* au apărut postum în 1945 şi respectiv 1946.

Stefán Hörđur Grímsson (Islanda)

Născut în 1920, a debutat în presa literară cu schiţe şi nuvele, în 1938. Satul de pescari e decorul tuturor poemelor sale a căror melancolie e înviorată de un umor capricios şi pitoresc. A publicat două volume de versuri: *Fereastra care se deschide spre Nord* (1946) şi *Elfii negri* (1951).

Tómas Gudmundsson (Islanda)

Născut în 1901 în familia unui fermier, a urmat colegiul și Facultatea de drept în capitala insulei. E unul din pictorii lirici ai naturii islandeze, supranumit „poetul Reykjavík-ului".

A publicat volumele: *Cînd sună albastrul* (1924), *O, prea frumoasă lume* (1933) și *Stele de primăvară* (1940).

Hjalmar Gullberg (Suedia) (1898—1961)

Născut la Malmö, și-a făcut studiile superioare la Universitatea din Lund. A fost între 1936 și 1950 directorul literar al Radio-televiziunii suedeze, fiind ales membru al Academiei regale în 1940 și *Doctor honoris causa* al Universității din Lund în 1944. În poezia sa se întîlnește înclinația pentru motivele biblice și grecești (Gullberg a tradus din Sikellianos și tragicii eleni), cu o pasiune deseori radio-reportericească.

Dintre volumele sale de versuri cităm: *Într-un oraș străin* (1927), *Sonata* (1929), *Exerciții spirituale* (1932), *Dragostea în secolul XX* (1933), *Celibatar din toate punctele de vedere* (1935), *Două pîini și cinci pești* (1942); în 1948 i-a apărut prima ediție de *Versuri alese*. Au urmat: *Masca mortuară* și *Paradis ceresc* (1952), opere antologice în 5 volume (1956) și *Terține pentru un timp fără artă* (1958). Ultima sa culegere se intitulează *Ochii și buzele* (1959).

Lars Gustafsson (Suedia)

Născut în 1936, Gustafsson e unul din cei mai apreciați poeți din generația tînără, pasionat de cibernetică și de noile raporturi dintre om și mașină, dintre poezie și tehnică. Lucrează în redacția *Magazinului literar* al Editurii Bonniers, *B.L.M.*

A publicat volumele: *Călătorii în balon* (1962), *O după-amiază în Suedia* (1963) și *Poeziile unui particular* (1966).

H

Paavo Haavikko (Finlanda)

Născut în 1931 la Helsinki, e unul dintre reprezentanții prestigioși ai poeziei moderne fineze. Abandonînd orice intenție retorică ori epică, Haavikko practică o lirică infuzată de o subtilă ironie. Poetul e în același timp autor de romane și piese de teatru.

Dintre volumele de versuri cităm: *Drumuri în depărtare* (1951), *Frunze* (1955) și *Palatul iernii* (1959).

Inger Hagerup (Norvegia)

Născută la Bergen, în 1905, se stabilește, după cîțiva ani de studii filologice, la Alnabru, nu departe de Oslo, căsătorindu-se cu un profesor secundar. Poeta, cu înclinații sociale și simpatii nete de stînga, a publicat, înaintea și în timpul ocupației, poeme antifasciste.

Dintre volumele de versuri, cităm: *Mi-am pierdut drumul în pădure* (1939), *Zbor spre America* (1942), *A șaptea noapte* (1947), *Corabia o pornește spre larg* (1951), *Cartea viselor* (1955), *Strofele vîntului* (1958), *Din craterul inimii* (1964).

Jarl Hammarberg (Suedia)

Născut în 1940, la Gothenburg în familia unui constructor de orgi, e pictor și poet, adept, în ultima vreme, al „poeziei concrete". În 1964, i-a apărut primul volum de versuri *Așterne-te, masă.*

E căsătorit cu poeta Sonja Åkesson, al cărui nume și l-a adăugat patronimicului și cu care colaborează azi și în poezie.

Knut Hamsun (Norvegia) (1859—1952)

Născut în sudul Norvegiei, la Lom, Knut Pedersen (care avea să-și ia mai tîrziu pseudonimul de Hamsun) a copilărit

într-o fermă din nord, unde tatăl său, croitor, şi-a strămutat întreaga familie. A practicat în ţară tot soiul de meserii, a emigrat apoi în America, unde şi-a cîştigat viaţa ca şofer la Chicago şi jurnalist la Minneapolis. După alţi cîţiva ani petrecuţi în Norvegia, a plecat la Paris, unde a venit în contact cu Gauguin şi Strindberg, apoi a călătorit prin Finlanda, Rusia, Persia şi Turcia, întorcîndu-se şi trăind, din 1918, la Nørholm. Cunoscut mai ales ca romancier (*Foamea*, *Pan* etc.), Hamsun a fost distins în 1920 cu Premiul Nobel pentru literatură.

Unicul său volum de poezie, *Corul sălbatic*, a apărut în 1904.

Uffe Harder (Danemarca)

Născut în 1930 la Copenhaga, şi-a luat licenţa în filologie la Universitatea din capitala ţării. În timpul unei călătorii de studii în Italia, s-a căsătorit cu poeta Maria Francesca Jacoppe. Volumul de debut *Diguri sfărîmate* i-a apărut în 1954, urmat de *Puncte de vedere* (1960). Uffe Harder are şi o bogată activitate de traducător din poezia africană modernă (1953), spaniolă (*Opt poeţi spanioli*, 1962) şi latino-americană (*Antologia latino-americană*, 1964).

Gunnar Harding (Suedia)

Născut în 1940, a urmat şcoala medie de artă, apoi istoria literaturii la Stockholm şi estetica la Upsala. A debutat într-o antologie intitulată *Grupul 65*. În 1967, i-a apărut prima sa culegere *Trenul cu aburi, care a îngheţat*. A tradus din Apollinaire, Cendrars, Max Jacob şi actualmente tălmăceşte o culegere din lirica românească.

Helvi Hämäläinen (Finlanda)

Născută în 1907, în familia unui tăbăcar din Hamina, poeta, care nu şi-a putut termina din lipsa mijloacelor materiale studiile, a debutat în 1930 cu volumul *Răcoarea pîraielor*

urmat de *Omul din lună* (1937). Din celelalte volume, citām: *Roşu şi negru* (1958) şi *Captivul norilor* (1961).

Lasse Heikkilä (Finlanda) (1925—1961)

Poet şi dramaturg, critic plastic şi literar, Lasse Heikkilä a debutat în 1949 cu volumul *Păsări-săbii*, urmat de *Patos şi Liră* în 1950.

Aaro Hellaakoski (Finlanda) (1893—1952)

Născut într-o familie de universitari, a studiat şi predat el însuşi ştiinţele naturii şi geografia într-o şcoală secundară, ajungînd apoi docent la Universitatea din Helsinki. Romancier, eseist şi poet, s-a îndeletnicit şi cu pictura şi sculptura. Liric meditativ, obsedat de sentimentul singurătăţii, e socotit printre cei mai reprezentativi poeţi finezi de după primul război mondial.

Dintre volumele de poezii citām: *Poezii* (1916), *Noi doi* (1920), *Oglinzi de gheaţă* (1928), *Linişte* (1949), *Suite* (1952).

Gunnar Hernæs (Norvegia)

Născut în 1917 la Oslo, a absolvit colegiul în 1936. A publicat volumul *Felinare* (1942) şi *Muzicanţii* (1956). Actualmente lucrează la Radiodifuziunea norvegiană.

Snorri Hjartarson (Islanda)

Născut în 1906 la Hanneyri, în vestul Islandei, ca fiu al unui învăţător, deputat în Parlament, el a studiat pictura la Copenhaga şi Oslo (1930—1932), publicînd primele schiţe şi un roman în Norvegia (1934). Întors în 1936 la Reykjavík, lucrează aici ca bibliotecar. Deşi nu a publicat decît două volume de poezii, versurile acestui pătimaş al naturii insulare îl aşază printre cei mai de frunte poeţi ai Islandei. Cel mai cunoscut volum al său se intitulează *Poeme* (1941).

Astrid Hjertenaes-Andersen (Norvegia)

Născută în 1915, în Horten (fiordul Oslo), a studiat literatura în Norvegia, Anglia şi S.U.A. (Universitatea din Yale). După cîţiva ani de activitate gazetărească, a devenit liber-profesionistă. E căsătorită cu pictorul Snorre Andersen.

A publicat volumele de versuri: *Cocori sălbatici* (1945), *Coloană tînără* (1948), *Grădina broaştei-ţestoase* (1950), *Femeile ţărmului* (1955), *Pastorale* (1960), *Dejun la iarbă verde* (1964); *Dr. Gnom* (1957) şi *Pribeaga* (1967), cuprinzînd proză poetică şi versuri.

Gunvor Hofmo (Norvegia)

Născută în 1921, a studiat literele la Universitatea din Oslo, apoi la Sorbona (1947). A lucrat o vreme în cadrul cinematografiei.

Ca volume de poezii, amintim: *Aş vrea să mă reîntorc printre oameni* (1946), *Dintr-o altă realitate* (1948) şi *Testament pentru veşnicie* (1955).

Peter R. Holm (Norvegia)

Născut în 1931 la Oslo, a absolvit liceul comercial, urmînd apoi o şcoală comercială superioară în străinătate şi luîndu-şi şi licenţa în litere la Cambridge. De profesie funcţionar, pasionat de muzică şi pictură, a dedicat multe poeme artiştilor plastici.

Volumele sale de poezie sînt întitulate: *Umbre în jurul realului* (1955), *Cîntecul tău despre altceva* (1957), *Dar noaptea vine mai tîrziu* (1959), *Epoca de piatră* (1962), *Privelişte neaşteptată* (1963), *Modificările clipei* (1965) şi *Eliberări* (1966).

I

Folke Isaksson (Suedia)

Născut în 1927, admirator al lui Rilke şi Dylan Thomas, poet liric şi autor de antologii lirice, a debutat cu volumul *Călătoria estivală* (1951), urmat de *Anul verde* (1951), *Albastru şi negru* (1957), scrise cu întorsăturile specifice ale locului său de baştină (nordul Suediei).

J

Rolf Jacobsen (Norvegia)

Născut în 1907 la Flisa (Solør), el a lucrat după absolvirea colegiului ca garderobier la Oslo, pentru a studia paralel istoria. E unul din premergătorii poeziei moderne în Norvegia.

Dintre volumele sale de versuri, amintim: *Pămînt şi fier* (1933), *Lumea care mişună* (1935), *Tren din depărtare* (1951), *Viaţă tainică* (1954), *Vară în iarbă* (1956), *Scrisoarea către lumină* (1960) şi *Liniştea, după* (1965).

Frank Jaeger (Danemarca)

Născut în 1926, la Frederiksberg, a activat un timp ca bibliotecar, apoi ca redactor al revistei *Heretica*. E în acelaşi timp nuvelist, dramaturg, critic literar şi poet cu o pronunţată notă de ironie în versurile sale.

Amintim cîteva titluri de volume: *Trompeta dimineţii* (1949), *Cele cinci anotimpuri* (1950), *Taurul* (1953), *Cîntecul flăcăului mării* (1956) şi un *Jurnal*, apărut în 1963.

Johannes V. Jensen (Danemarca) (1873—1950)

Născut la Farsø în familia unui medic veterinar, a început să studieze medicina, abandonată pentru literatură. A călătorit în America în calitate de corespondent de presă, în 1896, apoi în Spania, în 1898, şi în Franţa, în 1899. Între 1902 şi 1903, a întreprins o călătorie în jurul lumii, pentru a face în 1913 un mai lung popas în Extremul Orient şi apoi în Statele Unite. În epoca melancoliei tipice sfîrşitului de veac, poezia lui viguroasă, influenţată de Whitman şi Kipling

aduce o înnoire de substanţă în lirica daneză. Jensen a fost aşa cum îl caracterizează critica „*unul din profeţii industrialismului*", ajungînd, spre sfîrşitul vieţii, chiar la slăvirea tehnicii şi a forţei în sine. În eseuri el e apologetul darwinismului şi al selecţiei naturale. În 1940 a fost încununat cu Premiul Nobel.

Dintre volumele sale de poezii amintim: *Poeme* (1917), *Poeme* (1921), *Omagiu lui Adam Oehlenschläger* (1925), *Lumina lumii* (1925), *Vînt din Jutlanda* (1931), *Baie pascală* (1937). Un volum masiv de *Poeme* (1901—1941) i-a apărut în 1943.

Georg Johannessen (Norvegia)

Născut în 1931 la Bergen, a urmat filologia şi literatura la Universitatea din Oslo. Militant activ în organizaţia socialistă de stînga, poetul a fost închis timp de zece luni ca antimilitarist declarat. Între 1960—1963 a activat ca profesor de liceu. Actualmente primeşte o bursă din partea statului norvegian şi e membru al Adunării deputaţilor din Oslo, în calitate de reprezentant al partidului socialist. Poet cu o forţă explozivă brechtiană şi o vervă metaforică remarcabilă, Georg Johannessen a debutat în 1957 cu un roman, pentru a tipări în 1959 un volum de *Poezii*, urmat de *Ars moriendi* (1965), *Poezii noi* (1966), precum şi o piesă de teatru intitulată *Casandra* (1967).

Jóhan Jónsson (Islanda) (1896—1932)

Unul dintre primii poeţi moderni ai Islandei. Volumul său de *Poeme şi Eseuri* a fost tipărit la Reykjavík, cu o introducere semnată de Halldór Kiljan Laxness.

Helvi Juvonen (Finlanda) (1919—1959)

Născută la Iisalmi, şi-a cîştigat existenţa ca funcţionară de bancă pînă în anul 1958, cînd s-a dedicat exclusiv scrisului. Răpusă de boală, poeta moare în vîrstă de patruzeci

de ani, lăsînd în urmă şase volume de versuri dintre care cel mai larg ecou l-a avut *Pămînt stîncos*, apărut în 1955, atestînd evidente afinităţi cu expresionismul.

Björn Julén (Suedia)

Născut în 1927, şi-a luat licenţa în Litere la Universitatea din Stockholm în 1957 şi doctoratul în 1961, la aceeaşi Facultate în care activează ca docent în Istoria Literaturii. E în acelaşi timp critic literar al ziarului *Svenska Dagbladet* şi a fost redactor-şef şi editor al revistei *Ord och Bild*. A publicat volumele: *Încercare de evadare* (1950), *Joc de valuri* (1953), *Capitulare* (1955), *Bilanţ* (1958), *Exilul inimii* (1961) (teza sa de doctorat), şi o culegere de *20 de analize de poeme* (1962).

K

Uuno Kailas (Finlanda) (1901—1933)

Născut la Heinola, ca fiu al unui mic fermier, a studiat istoria şi filozofia la Universitatea din Helsinki şi şi-a cîştigat existenţa lucrînd apoi într-o agenţie de publicitate. Cu sănătatea şubrezită de o boală de nervi, el nu a putut rezista tuberculozei care l-a răpus la Nissa, în vîrstă de 32 de ani.

Poet cu vederi de stînga, excelent traducător din lirica germană, a publicat: *Vîntul şi urechile grîului* (1922), *Corăbierii* (1925), *Ochi pentru ochi* (1926), *Desculţ* (1929), *Vis şi moarte* (1931), *Poeme* (1932) şi, postum, *Urme roşii* (1934).

Viljo Kajava (Finlanda)

Născut în 1909 la Tammerfors, a studiat la Helsinki istoria, filologia şi ştiinţele juridice, a lucrat un timp ca redactor la publicaţia progresistă *Tulekantajat*, apoi la ziarul *Suomikuvalehti*.

Dintre volumele de versuri amintim: *Către păsările mării* (1948), *Momente* (1949) — scrise în limba suedeză; *Blîndeţea mării* (1954) — volum scris în fineză, ca şi *Cer de azur* (1959), *Trandafiri şi zăpadă* (1966) şi *Versuri din Tampere* (1966).

Erik Axel Karlfeldt (Suedia) (1864—1931)

Născut la Karlbo, în casa unui fermier, a urmat Colegiul din Västerås și Universitatea din Upsala, cîștigîndu-și apoi existența ca profesor, gazetar, bibliotecar și ajungînd în cele din urmă *Doctor honoris causa* al Academiei regale suedeze. Poet al peisajului țărănesc, al motivelor biblice folclorice, cu un vers cantabil, rafinat-arhaizant, Karlfeldt a primit post-mortem Premiul Nobel.

Dintre volumele de versuri amintim: *Cînturi de dragoste și sălbăticie* (1895), *Cîntecele lui Fridolin* (1898), *Flora și Pomona* (1906), *Flora și Bellona* (1918) și *Autumnale* (1927).

Carl Keilhau (Norvegia) (1918—1957)

După terminarea colegiului, a lucrat la ziarul *Dagbladet* din Oslo. Atmosfera încordată din redacțiile cotidienelor imprimă versurilor lui tonul voit prozaic. Și-a pus capăt vieții, înainte de a împlini patruzeci de ani. Excelent traducător din Rilke, Dylan, Thomas, Spender etc.

A publicat volumele: *Pe punte* (1947), *În amintirea zilei de azi* (1949), *Nu putea fugi* (1952), *Nocturnă* (1955), și *Concert în noiembrie* (1957).

Väinö Kirstinä (Finlanda)

Născut în 1936 la Tyrnäva, și-a luat licența în filozofie în 1963. În vremea studiilor, a activat ca profesor de limba fineză și critic literar. Actualmente lucrează la secția de teatru a Radiodifuziunii finlandeze.

După debutul său din 1961 cu volumul *Șesul*, Kirstinä a publicat culegerea *Discuții* (1963), urmată de volumul *Dans firesc* (1965).

Erik Knudsen (Danemarca)

Născut în 1922, poetul își cîștigă existența ca învățător și bibliotecar. Ecoul anilor de ocupație se face simțit în versurile sale *(Ajunul Sfîntului Bartolomeu)*. A făcut parte, împreună cu Paul la Cour, din curentul literar opus antiraționalismului postulat de revista *Heretica*.

A publicat volumele: *Zile duble* (1945), *Către un zeu necunoscut* (1947), *Fantome* (1949), *Luneta lui Galileu* (1952), *Focar* (1953), *Minotaurul* (1955), *Senzații și liniște* (1957), *Trișare* (1960), *Libertatea, lucrul cel mai de preț* (1961), *De neîndurat* (1965).

În afară de poezie, a scris piese pentru „teatru de buzunar" și comedii muzicale: *Cel mai bun e aurul* (1961) și *Nik, Nik, Nikolai* (1966).

Vilhelm Krag (Norvegia) (1871—1932)

Născut la Kristiansand, în sudul Norvegiei, poetul s-a împrietenit la Oslo cu Sigbjørn Obstfelder. Absolvent de colegiu, pictor fără succes de public, dramaturg și prozator, Vilhelm Krag e socotit printre neoromanticii veacului XX. Și-a sfîrșit viața pe o mică insulă dăruită de stat.

Dintre volumele sale de versuri cităm: *Poeme* (1892), *Cîntece din sud* (1894), *Cîntece din vest* (1898), *Cîntece din insula mea* (1918), *Cîntece și poezii* (1919) și *Poeme* (1930).

Tom Kristensen (Danemarca)

Născut în 1893, la Londra, a studiat literele, predînd cîțiva ani limba engleză în Norvegia. Călător pasionat, critic, prozator și poet, el a trecut de la optimismul primilor ani postbelici la pesimismul care a traversat și lirica daneză în deceniul al patrulea al veacului nostru.

Amintim, printre volumele sale de versuri, următoarele titluri: *Miracole* (1922), *Pana de fazan* (1922), *Cîntece profane* (1927), *Spre cea mai îndepărtată zare* (1936), *Poeme de zi și de noapte* (1940), *Între Scila și Caribda* (1943), *Stufișul care cîntă* (1948), *Poezie și proză* (1953), *Ultimul felinar* (1954), *Sunete duble* (1954), *Crima în teatrul de pantomimă* (1962). Actualmente își redactează memoriile.

Hans Kristiansen (Norvegia)

Născut în 1916, e de profesie învățător la Trondheim. A publicat volumul de versuri *Crinul din călimară* (1948), înfuzat de un umor delicat, caracteristic.

Kumbel Kumbell *(Piet Hein)* (Danemarca)

Născut în 1905 la Copenhaga, în familia unui inginer, absolvent al Academiei de Belle Arte și al Politehnicii, el însuși este un pasionat inventator și posesorul cîtorva brevete și patente. S-a refugiat în timpul ocupației în Suedia și Argentina. Este creatorul unui gen special de epigrame, denumit *Gruk* (o sinteză între *graad*—țipăt și *suk*—oftat), care au apărut și în timpul războiului. Versurile „serioase" le publică sub numele autentic de Piet Hein. Celebritatea însă i-au asigurat-o *Gruk*-urile reunite în 20 de volume.

Dintre celelalte culegeri lirice amintim: *Versuri în univers* (1941), *A zecea muză* (1941), *Poeme sub Crucea Sudului* (1945), *Stihuri despre această lume* (1948), *Elicoptere* (1957), *Vei sădi un pom* (1960), *Să nu uiți să iubești* (1963) și *Să nu uiți să trăiești* (1965).

Kirsi Kunnas (Finlanda)

Născută în 1924, într-o familie de pictori, ea însăși a studiat pictura înainte de a intra la Editura Werner Söderström OY, unde a lucrat pînă în 1952. Apreciată poetă lirică, e cunoscută și ca traducătoare (din Lorca, Jimenez).

Dintre volumele de versuri cităm: *Merii sălbatici* (1947), *Insule secetoase* (1950) și *Vine vîntul* (1953).

Jóhannes úr Kötlum (Islanda)

Născut în 1899, în familia unui fermier din vestul Islandei, Bjarni Jónasson, care avea să ia pseudonimul de Jóhannes úr Kötlum, a absolvit seminarul pedagogic în 1921, intrînd apoi în învățămînt. Poet și romancier cu pronunțat caracter social.

Dintre volumele sale cităm: *Poeme* (1926), *Și totuși voi rămîne treaz* (1935), *E greu să trăiești* (1939), *Mică floare a veșniciei* (1940).

L

Selma Lagerlöf (Suedia) (1858—1940)

Născută la Morbacka și universal cunoscută ca romancieră, Selma Lagerlöf a fost prima femeie care a primit, în 1909, Premiul Nobel pentru literatură. Autoarea vestitei *Călătorii miraculoase a lui Nils Holgersson*, a cărților lui Gösta Berling etc., a scris și versuri, din care inserăm, cu titlu omagial, două sonete.

Pär Lagerkvist (Suedia)

Născut în 1891 la Smaland în familia unui muncitor la Căile ferate, a terminat colegiul în 1910, înscriindu-se apoi la Universitatea din Upsala și completîndu-și cunoștințele în timpul călătoriilor sale la Paris. După primul volum de versuri, *Motive* (1914), cel de al doilea, *Neliniștea*, îl face unanim cunoscut, răsfrîngînd tocmai starea de spirit a continentului: culegerea e socotită cea dintîi manifestare a lirismului modern în Scandinavia, ducînd mai departe victoriile lirice ale lui Obstfelder. Urmează *Haos* (1919), *Drumul omului fericit* (1921), *Cîntecele inimii* (1926), *Într-un cîmp de foc* (1932), *Cîntec și luptă* (1940), *Casă și stele* (1942), *Tărîm boreal* (1953).

E membru al Academiei regale suedeze, distins cu Premiul Nobel pentru literatură, în 1951.

Proza sa e tradusă în multe țări din Europa și America (în special romanele: *Barabbas*, *Sibila*, *Moartea lui Ahasver)*.

Per Lange (Danemarca)

Născut în 1901, a studiat filozofia și a întreprins, după studii, lungi călătorii în Italia și Austria. Traducător din Diderot, La Rochefoucauld, La Bruyère și Pär Lagerkvist.

A publicat volumele: *Haosul și Steaua* (1926), *Metamorfoze* (1929), *Orfeu* (1932), *Reliefuri* (1943) și *Miraje* (1953).

Staffan Larsson (Suedia)

Născut în 1927, poetul a debutat în 1948 cu volumul *Odaia cu gratii la ferestre*, urmat de *Baraj de păsări* (1949), *Cina cu broaște* (1951), *Sub rosa* (1953), *Cardiogramă* (1955), *Remiză* (1959) și *Anatomia primăverii* (1963).

Halldór Kiljan Laxness (Islanda)

Născut în 1902, la Reykjavík, ca fiu de fermier, el este cel mai cunoscut scriitor modern islandez; autor a 15 romane,

trei culegeri de nuvele, şapte volume de eseuri şi o piesă de teatru, Laxness a fost distins cu Premiul Nobel şi Premiul Internaţional Lenin.

Deşi a publicat o singură *Carte de poeme* (1930), rolul său în înnoirea liricii tradiţionale islandeze ne-a făcut să-i includem o tălmăcire şi în această culegere.

Eino Leino (Finlanda) (1878–1926)

Născut la Paltamo în familia unui topometru, a terminat colegiul în 1895, activînd apoi ca poet, gazetar, critic literar şi plastic, şi poet cu o mare influenţă asupra liricii fineze din sec. al XX-lea, reinterpretînd motivele folclorice într-un spirit modern. Excelent traducător din Dante, Goethe şi Schiller, Eino Leino e poetul naţional al Finlandei.

Amintim, dintre volumele sale de versuri: *Cîntece de martie* (1896), *Timpul sacru al primăverii* (1901), *Miraje* (1902), *Noapte de iarnă* (1905), *Ger* (1908), *Constelaţie* (1912), *Zi spre asfinţit* (1914), *Focuri de tabără* (1917), *Belerofon* (1918), *Fata gînditoare* (1920), *Vremea liliacului* (1920) etc.

Erik Lindegren (Suedia) (1910—1968)

Născut la Luleå, în nordul ţării, tatăl său a fost inginer la Căile ferate. A trăit la Malmö, în sudul Suediei, apoi o vreme din nou în nord, la Kiruna (punctul terminus al liniei ferate). După absolvirea colegiului, în 1930, a studiat un timp literatura la Universitatea din Stockholm, apoi s-a dedicat scrisului, criticii literare şi traducerilor. Poet al neliniştii şi singurătăţii, cu puternice influenţe suprarealiste în scrisul său, a găsit foarte greu un editor pentru volumul lui cel mai reprezentativ: *Omul fără cale*, actualmente tradus în cîteva limbi europene. Face parte din generaţia „cvartaliştilor". A tradus teatrul lui Eliot şi al lui Claudel. A dirijat o vreme revista *Prisma*.

Culegerile sale de poezie se intitulează: *Tinereţe postumă* (1935), *Omul fără cale* (1942), *Suite* (1947), *Jertfe de iarnă* (1954).

Erik Lindorm (Suedia) (1889–1941)

Născut la Stockholm, într-o familie muncitorească, a scris versuri cu caracter pronunţat social, într-o manieră simplă, direct accesibilă. A colaborat o vreme la ziarul *Social-Democraten* (oficiosul partidului socialist). În ultima etapă a vieţii, s-a dedicat temelor „familiale".

Dintre volumele de versuri cităm: *Convorbiri cu inima mea* (1912), *Lumea mea* (1918), *Înalţă-te ţara mea* (1943), *Pin în furtună* (1944).

Artur Lundkvist (Suedia)

Născut în 1906, la Oderljunga, în Skania, în familia unui fermier, autodidact şi călător pasionat, Lundkvist a cutreierat Franţa, Spania, Africa, America de Sud şi S.U.A. El a fondat în 1929 grupul „Fem Unga" (5 tineri). Din 1943 a lucrat în calitate de critic literar la ziarul *Stockholms-Tidningen*. Pasionat de psihanaliză, interesat de experienţa suprarealistă, critic plastic apreciat, Lundkvist e unul dintre cei mai de seamă poeţi ai Suediei. În 1959 a primit Premiul Internaţional Lenin. Eseist şi traducător al lui Carl Sandburg, poetul a publicat în ultimii ani cîteva volume de însemnări de călătorie.

E căsătorit cu poeta de origină daneză Maria Wine.

Dintre volumele de versuri, cităm: *Cărbuni aprinşi* (1928), *Viaţa nudă* (1929), *Cinci tineri* (1929), *Oraşul negru* (1930), *Proză terestră* (1930), *Om alb* (1932), *Podurile nopţii* (1936), *Cîntecele sirenei* (1937), *Tema focului* (1939), *Răscruci* (1942), *Amprenta pe apă* (1949), *Macii din Taşkent* (1952), *Viaţa ca iarba* (1954), *Continentul vulcanic* (1957), *O roză pentru Islanda* (1959), *Agadir* (1961).

Hulda Lütken (Danemarca) (1896–1946)

Născută la Holmenskole (Frederikshaven), în familia unui profesor, poeta şi-a cîştigat existenţa ca profesoară. A publicat romane, în majoritate autobiografice, şi cîteva

volume de versuri intitulate: *Lumină și umbră* (1927), *Cătușe* (1932), *Visul* (1940), *Glob în derivă* (1941), *Rîs și plîns* (1944), *Purgatoriul* (1945).

M

I v a n M a l i n o v s k i (Danemarca)

Născut în 1924 la Copenhaga, ca fiu al unui sculptor și gravor în piatră, refugiat în Suedia, în timpul ocupației, a absolvit Colegiul din Göteborg, iar după război a studiat limba și literatura rusă la Universitatea din Aarhus. A debutat în 1945 (cînd nu avea încă 20 de ani) cu o culegere de poezii *Obiecte*, urmată de *Răgazul de sub spînzurătoare* (1958), *Fintîne romane* și *Poezii deschise* (1963). Ultima culegere de tipul „poeziei concrete" se numește *Poematic* (1965).

Malinovski a tradus capodopere ale literaturii ruse (Cehov, Boris Pasternak), precum și din opera poetică a lui Pound, Lorca, Nezval, Neruda, Brecht etc.

E e v a - L i i s a M a n n e r (Finlanda)

Născută în 1921, poeta a lucrat într-o casă de editură pînă în 1947, cînd s-a dedicat exclusiv scrisului. A publicat poeme, nuvele, eseuri și piese radiofonice. Culegerea *Călătoria aceasta* apărută în 1956 a avut un larg ecou în Finlanda. Dintre volume, cităm: *Roșu și negru* (1944), *Ca vîntul sau norii* (1949), *Așa se schimbă anotimpurile* (1964). A scris o dramă lirică: *Fata de pe poteca cerului* (1951), precum și alte piese de teatru, nuvele etc. A tradus din Hesse și Möricke.

H a r r y E d m u n d M a r t i n s o n (Suedia)

S-a născut în 1904 la Jämshög (Biekinge) ca fiu al unui căpitan de marină. Rămas orfan la vîrsta de șase ani, copilul a fost încredințat de stat cîtorva familii temporar adoptive. Acești ani grei și plini de lipsuri avea să-i evoce odată Martinson în romanul *Drum spre larg* (1936). Neputînd îndura soarta orfanului cu părinți provizorii, s-a angajat marinar, călătorind pînă în America de Sud, Africa și India. Atins de tuberculoză, a fost însă nevoit să se retragă din marină. După căsătorie, debutează în 1929 cu volumul *Vasul-fantomă*, urmat de o serie de povestiri și romane în mare parte autobiografice: *Călătorii fără țintă* (1933), *Cap Farväl* (1935), *Înfloresc urzicile* (1936), *Drumul la Klockrike* (1948), *Împărăția clopotelor* (1948). E cel dintîi autodidact primit ca membru al Academiei regale suedeze (1954). Ca afinități poetice, a făcut parte din grupul „Celor 5 tineri", fondat de Lundkvist.

Dintre volumele de versuri cităm: *Nomad* (1931), *Natură* (1934), *Alizee* (1956) și *Aniara*, poem dramatic după care s-a extras libretul unei opere: e vorba de soarta echipajului unui avion-rachetă, care pierde în spațiile interastrale orice posibilitate de a dirija ruta călătoriei. În 1959 Martinson publică volumul *Pajiști din Thule*.

S t e i n M e h r e n (Norvegia)

Născut în 1935 la Oslo, a studiat filosofia la Universitatea din Capitală. E scriitor liber-profesionist, poet și eseist.

A publicat volumele intitulate: *În tăcerea nopții* (1960), *Reflexe în oglindă* (1961), *Singur cu cerul* (1962), *Către o lume de lumină* (1963), *Gobelin european* (1965), *Vîrsta timpului* (1966) și *Rune de cînt* (1967).

A i l a M e r i l u o t o (Finlanda)

Născută în 1924, la Pieksamaki, în familia unui profesor universitar, a absolvit colegiul în 1943, studiind apoi estetica, istoria artelor și psihologia la Universitatea din Helsinki, apoi la cea din Stockholm. Poetă protestatară, a publicat în 1953 volumul *Coșmare*, urmat de *Treptele* (1961) și *Fără adăpost* (1963). Traducătoarea lui Rilke.

Gustav Munch-Petersen (Danemarca) (1912—1938)

Poet al cărui debut a fost influențat de contactul cu suprarealismul. A căzut în războiul civil din Spania, ca soldat în Brigăzile Internaționale.

Culegerile sale cele mai importante sînt: *Omul nud* (1932), *Țara cea mai de jos* (1933), *Nouăsprezece poezii* (1937). Postum i-au apărut strînse într-un volum *Operele complete* (1959).

P. Mustapää (Finlanda)

Născut în 1899 la Temmek, ca fiu de preot, Mustapää și-a făcut studiile în Estonia, Germania, Danemarca și Suedia, luîndu-și doctoratul în filozofie în 1932. Lucrează ca profesor de etnografie la Universitatea din Helsinki, unde a publicat o serie de contribuțiuni la studiul cîntecului popular finez. Atras, după un scurt contact cu expresionismul, de T.S. Eliot, Mustapää e socotit printre înnoitorii poeziei finlandeze.

A publicat volumele de versuri intitulate: *Cîntecul ochilor* (1925), *Cîntecul păsării Vaaka* (1927), *Adio Arcadiei* (1945).

N

Jørgen Nash (Danemarca)

Născut în 1920, la Struer, în familia unui învățător, a fost în adolescență muncitor de fabrică. Afirmat, printre cei dintîi în literatura daneză, ca modernist și „verslibrist", poet de atitudine socială în timpul și îndată după război, Nash avea să fie supranumit pentru sensibilitatea sa la frumusețile naturii „paznicul de capre din Tibirke". E în același timp un prozator prolific. Romanul satirico-polițist *Pistolul* a apărut în 1959.

Dintre volumele de versuri, amintim: *Zorii* (1942), *Elegia atomului* (1946), *Bucuria de a trăi* (1948), *Cîntecele mîniei* (1951), *Poezii* (1954), *Soarele* (1956), *Sonete și cîntecul cocoșului* (1960); *Zîmbetul firesc*, o îmbinare de poezie și colaje plastice, îi apare în 1965.

Ture Nerman (Suedia)

Născut în 1886, la Norrköping, în familia unui librar, a absolvit colegiul în 1903, studiind apoi la Universitatea din Upsala.

Ziarist, a avut în timpul războiului o atitudine antifascistă. E membru în Parlamentul suedez, reprezentant al partidului social-democrat.

Dintre volumele de versuri, amintim: *Satire și imnuri solare* (1909), *Cîntecele femeilor* (1910), *În țara dușmanului* (1916), *Femei* (1918), *Ziua mulțimii* (1918), *Poeme de azi* (1944), *Versuri de dragoste* (1946).

Edle Nielsen (Danemarca)

Născută în 1926, poeta nu și-a putut termina studiile din pricină de boală. Sensibilă la poezia naturii și la injustițiile sociale, Edle Nielsen e autoarea unui volum de *Cîntece pentru Carul mare* (1946).

Morten Nielsen (Danemarca) (1922—1944)

Născut la Aalborg, în familia unui învățător, Nielsen a studiat literele la Universitatea din Copenhaga, alăturîndu-se apoi, în 1942, mișcării de rezistență. Primul volum, *Războinici fără arme* (1943), e și ultimul. În 1944, tînărul poet moare într-un accident. Versurile îl fac purtătorul de cuvînt al unei generații care a ajuns la conștiința de sine în anii războiului. Postumele sale au fost strînse în volum în 1954.

Rudolf William Nilsen (Norvegia) (1901—1929)

Născut la Oslo, de profesie gazetar, Rudolf Nilsen s-a afirmat foarte tînăr ca un poet al proletariatului și revoluției.

A murit la Paris, în vîrstă de 28 de ani. În timpul vieţii a publicat următoarele trei volume de versuri: *Pe stîncă* (1923), *La revedere* (1926) şi *Ziua de muncă* (1929); *Versurile alese* au apărut postum, în 1933.

Laase Nummi (Finlanda)

Născut în 1928, a debutat cu volumul *Patima de a trăi*, la vîrsta de 20 de ani, urmat de culegerile: *Ciobanii din munţi* (1949), *Vreau să mă auzi* (1954), *Semnele cerului şi pămîntului* (1956) şi *Măsură a şasea* (1963).

O

Sigbjørn Obstfelder (Norvegia) (1866–1900)

Născut la Stavanger, a început prin a studia filozofia, ca să se înscrie la Politehnica din Cristiania. Între 1890–1891 practică ingineria la Milwaukee în Statele Unite, de unde se întoarce deziluzionat în Norvegia. Aici face senzaţie, publicînd în revista *Samtiden* un grupaj de poezii întitulate *Simţiri ritmice*. După prima sa culegere de *Poezii*, *melodii*, *cîntecele pădurii*, apărută în 1893, care se bucură de succes, Obstfelder porneşte într-o lungă pribegie prin Germania, Danemarca, Italia, Anglia, ca să-şi sfîrşească viaţa la Copenhaga, în sărăcie, în vîrstă de numai 34 de ani. Apariţie singulară în epocă, liric obsedat de antagonismul individ-societate, uimit în faţa naturii şi universului („*vatra sferelor*" e, după el, patria omului), pătimaş al muzicii şi muzicalităţii interioare, Obstfelder inaugurează de fapt poezia modernă norvegiană. Tot el deschide în lirica nordică drumul versului liber. În urma sa au rămas cîteva nuvele şi piese de teatru, dintre care *Picăturile roşii*, *Estera* şi *Primăvara* au fost tipărite în româneşte, în traducerea lui Marcel Romanescu (1927).

Ediţia completă a poeziilor sale a apărut în 1943.

Jón Ólafsson (Islanda) (1850–1916)

Poet tradiţional, partizan al independenţei Islandei, a părăsit ţara în două rînduri din pricina prigoanei la care era supus pentru convingerile sale politice. A practicat gazetăria în Islanda şi în America. Prima ediţie a volumului *Cîntece şi poeme* a apărut în 1877.

Jón Óskar (Islanda)

Născut în 1921, pasionat de muzică, a funcţionat un timp ca profesor de muzică, pentru a se îndeletnici în ultimii ani numai cu scrisul şi traducerile, în special din poezia franceză. A debutat cu un volum de schiţe: *Chipul meu şi al tău* (1952), urmat de două culegeri de versuri: *Scrieri pe urmele vîntului* (1953) şi *Noaptea de pe umerii noştri* (1958). Face parte din grupul poeţilor grupaţi în jurul revistei „Birtingur" *(Optimistul)*.

P

Olavi Paavolainen (Finlanda) (1903–1963)

Născut la Kivennapa, ca fiu al unui jurist, după absolvirea colegiului, în 1921, a obţinut licenţa în istorie şi filologie la Universitatea din Helsinki, făcînd apoi călătorii de studii în Germania, Franţa, Italia, Anglia, America de Sud, Turcia şi Grecia. Poezia sa evocă atît călătoriile sale pe mapamond, cît şi trecutul Finlandei.

Dintre volumele sale de versuri amintim: *Străinul peregrin*, apărut în 1935 şi *Pe cîmpiile vieţii*, publicat în 1943.

Jón frá Pálmholti (Islanda)

Născut în 1930, în nordul Islandei, îşi cîştigă existenţa ca învăţător. Primul său volum, *Zile necunoscute*, a apărut în 1958. Cel de al doilea, *Mîinile oraşului sînt reci*, a văzut lumina tiparului în 1962.

Henry Parland (poet suedez din Finlanda) (1908—1930)

Născut la Vîborg (Petersburg), s-a strămutat în Finlanda încă din 1912. După absolvirea colegiului din Grankulla, a urmat Facultatea de drept, lucrînd din 1929 la consulatul suedez din Kaunas (Lituania). Influenţat de mişcarea modernistă europeană, a murit în plină afirmare, răpus de scarlatină, în vîrstă de numai 28 de ani. E un precursor al poeziei moderne fino-suedeze.

Dintre volumele sale de versuri, cităm: *Realizarea idealurilor* (1930) şi *Reflecţii* apărut postum (1932).

Toivo Pekkanen (Finlanda) (1902—1957)

Născut la Kotka, a fost muncitor industrial, ales în 1955 pentru opera sa literară membru al Academiei Finlandeze. Romancier realist, dramaturg, a publicat volumul de poezii *Să pleci în călătorie* (1955).

arno Pennanen (Finlanda)

Născut în 1906, într-o familie de actori, între 1932—1938 a făcut parte din colegiul de redacţie al revistei *Kirjalliusuulehti*, organ al grupării „Kiila". După război, a fost coeditor al revistei *40-luku (Anul 40)* şi regizor al Teatrului Muncitoresc; un timp a lucrat în conducerea organului Frontului Democrat Popular.

Nis Johan Petersen (Danemarca) (1897—1941)

Născut la Vamdrup (Iutlanda), în familia unui tăbăcar, orfan din copilărie, a fost rînd pe rînd laborant, ziarist de provincie, vagabond prin Europa, poet, prozator cu renume, autor de romane istorice cu implicaţii contemporane. Debutul său e tipic pentru poeţii modernişti, dornici să dinamiteze convenţiile şi formele tradiţionale. Prestigiul printre contemporani şi l-a datorat cinstei funciare, tonului

amar al poeziei sale care are afinităţi cu lirica americanului Vachel Lindsay.

Dintre volumele de versuri amintim: *Flautiştii nopţii* (1926), *Unei regine* (1935), *Laptele vărsat* (1935), *Bunuri generale* (1940); o culegere antologică din lirica sa a apărut în 1949, iar *Opere complete*, în 1959.

Hannes Pétursson (Islanda)

Născut în 1931, e unul din tinerii cei mai controversaţi din ţara sa, socotit de mulţi ca un copil-minune al liricii islandeze; uşor accesibil, nu e dintre „liricii dificili" ai insulei.

A publicat volumele: *Carte de poeme* (1955), *În văile verii* (1959), *Ore şi locuri* (1962).

R

Halfdan Rasmussen (Danemarca)

Născut în 1915 la Copenhaga, într-o familie de muncitori. A fost pe rînd ospătar, comisionar, bărbier şi, în repetate rînduri, şomer. Poet de atitudine, activ în rezistenţa împotriva ocupaţiei, obsedat în genere de tema războiului pînă către 1950, el continuă azi o tradiţie a ţării care a dat lumii pe Andersen. Halfdan Rasmussen e autorul unui volum de *Rime infantile* cu un mare succes în Danemarca, fiind socotite de mulţi critici adevărate „poezii concrete", impregnate de o notă umoristică specifică.

Amintim printre volumele sale de versuri: *Soldat sau om* (1941), *Faţă zăvorîtă* (1943), *Poezii din anii ocupaţiei* (1945), *Occident* (1950), *Pădurea* (1954), *Calendar de Crăciun pentru adulţi* (poezii radiofonice, practicînd ceea ce danezii numesc „lirica nonsensului").

Gunnar Reiss-Andersen (Norvegia) (1896—1965)

Născut la Larvik, a fost un călător pasionat. Sub influenţa lui Olaf Bull, poetul a aderat la mişcarea modernă a poeziei la o vîrstă cînd revirimentele lirice sînt neobişnuite. Refugiat

în timpul războiului în Suedia, a publicat, la întoarcerea sa în patrie, romane și eseuri, în special exegeze ale teatrului ibsenian.

Dintre volumele de versuri cităm: *Anul inițierii* (1921), *Între Leu și Venus* (1923), *Ploi de vară* (1924), *Orizont* (1934), *Mărturie* (1936), *Zile tîrzii de vară* (1940), *Poeme de luptă din Norvegia* (1943), *Poeme din război* (1945), *Poezii alese* (1946), *Prințul din Isola* (1949), *Corăbii nevăzute* (1956), și *Ani pe țărm* (1962).

Klaus Rifbjerg (Danemarca)

Născut în 1931, Rifbjerg a practicat cu egal succes poezia, proza și dramaturgia. Volumul de debut *În drum spre mine însumi* (1957) e urmat de culegerea *După război* (1959). În 1960 îi apare volumul *Confruntări*, apoi *Camuflaj* (1961), *Colivia* (1963), *Portret* (1963) și *Poezii din Amager* (1965).

S

Pentti Saarikoski (Finlanda)

Născut în 1938, e socotit „copilul teribil" al tinerei poezii finlandeze. A debutat în 1957 cu volumul *Poeme*, urmat de *Alte poeme* (1958); *Causerii* (1960), *Despre modă* (1961), *Ce faci în fond* (1962) și *Un cîntec după altul* (1966).

Are o bogată activitate de traducător, în special din poezia franceză și engleză. Amintim culegerea sa *Din lumea largă* (1961).

Ole Sarvig (Danemarca)

Născut în 1921 la Copenhaga, în familia unui pictor; în 1938 face un popas în Anglia, unde își termină studiile de filozofie și istoria artelor. Debutează sub influența mișcării moderniste în 1940. Între 1950 și 1954 se ocupă activ de critica plastică, ținînd prelegeri de istoria artelor. Din 1959,

Sarvig locuiește în insulele Canare. Lirica sa utilizează simbolica obiectelor din pictura abstractă. E în același timp romancier (*Cei care dorm* — 1960 și *Marea sub fereastra mea* — 1961).

Dintre volumele de versuri, cităm: *Poeme verzi* (1943), *Casa ego-ului* (1944), *Diversitate* (1945), *Legendă* (1947), *Ființă umană* (1948), *Dragostea mea* (1952), *La periferie* (1956), *Ziua tîrzie* (1962).

E traducătorul lui *Hamlet*.

Jens August Schade (Danemarca)

Născut în 1903 la Skive, absolvent de colegiu, intrat în literatură ca un „copil teribil" al Danemarcii, Schade își face debutul sub influența suprarealismului. În versurile sale, motivele erotice sînt predominante, îmbinînd naivitatea și umorul subtil cu expresiile șocante. Ca prozator se apropie de Saroyan.

A publicat volumele de versuri intitulate: *Vioara vie* (1926), *Cartea inimii* (1928), *Poeme de femei bătrîne sau de dragoste fericită* (1944), *Cea mai mare fericire* (1949), *Iubita aeriană* (1954), *Cîntecul lui Schade* (1958).

Bo Setterlind (Suedia)

Născut în 1923, a debutat în 1948 cu volumul *Leagănul lumii*. Lirica sa e caracterizată printr-un umanism discret și o împăcare cu lumea, care l-a făcut pe Jean Clarence Lambert să-l denumească ca „*poetul fără cicatrici*". A mai publicat *Cerul poetului* (1950), *Versuri* (1954) și poeme dintr-o călătorie în Statele Unite și Mexic, reunite sub titlul *Intrare în portul New York* (1957).

Hannes Sigfússon (Islanda)

Născut în 1922, a debutat în 1949 cu *Săptămîna sfîntă*, volum urmat de *Zile fierbinți* (1951), *Vreascuri* (1961), *Indicii, semne și minuni* (1966). Ciclul *Conversații și monologuri*, din

care am extras poemele traduse, e bîntuit de viziuni apocaliptice și de angoasele epocii atomice.

S i g u r đ u r S i g u r đ s s o n (Islanda) (1879—1939)

Născut la Copenhaga, în familia unui învățător, a obținut diploma de farmacist în 1906. La început a lucrat ca funcționar de stat, pentru a-și cîștiga apoi existența ca farmacist.
Un volum de *Poeme* a apărut în 1912; în 1939 i-a mai apărut o culegere de *Poeme tîrzii*.

J ó h a n n S i g u r j ó n s s o n (Islanda) (1880—1919)

Născut la Laxamýri, ca fiu de fermier, a urmat cursurile Colegiului din Reykjavík, a studiat medicina veterinară la Copenhaga, studiu părăsit în favoarea dramaturgiei și poeziei. A fost „șeful" unui grup de artiști boemi influențați într-o vreme de Nietzsche și Brandès. Celebritatea europeană și-a cîștigat-o însă prin piesele sale: *Vîntul de pe coline* (1911), *Berg Eyvind și soția* (1915) etc.
Versurile i-au apărut postum în volumul de *Poezii scurte* (1920), reeditate în 1940 sub titlul de *Poeme*.

E l v i S i n e r v o (Finlanda)

Născută în 1912, în familia unui fierar, a absolvit colegiul în 1923, continuîndu-și studiile la Universitatea din Helsinki. A fost membră a grupării de stînga „Kiila", fiind internată în timpul războiului, pentru activitate antifascistă.
Dintre volumele sale de versuri, amintim: culegerea *Norii* (1944), *Lumea e încă tînără* (1952), *Fată la fîntînă* (1956) și *Poeme* (1962).

B i r g e r S j ö b e r g (Suedia) (1885—1929)

Născut la Vänersborg (Västergötland), pe care l-a numit în cîntecele sale „Micul Paris", a trăit cea mai mare parte a vieții în sudul Suediei. El a continuat tradiția trubadurilor

suedezi, de la Bellman și Gunnar Wennerberg, la Evert Taube, scriindu-și singur *Cîntecele pentru Frida*, pe care le interpreta acompaniat de ghitară. Și-a cîștigat existența ca funcționar comercial, gazetar, romancier (*Cvartetul spart* evocă destinul unui erou în timpul crizei economice din primul pătrar de veac). Bolnav de nervi în ultimii ani ai vieții sale, lirica sa cunoaște inflexiuni grave, protestatare.
Dintre volumele de versuri, cităm: *Carte pentru Frida* (1922), *Crize și mînii* (1926); postum, au apărut *Amintirile pămîntului* (1944) și *Revolta sintaxei* (1955).

S t i g S j ö d i n (Suedia)

Născut în 1917, la Sandviken, în familia unor muncitori, a fost el însuși timp de zece ani metalurgist. A studiat la Colegiul din Brunnsviken și la școala populară din Sigtuna. Locuiește la Stockholm, tipărind versuri și scurte povestiri.
A publicat volumele lirice: *Lipsuri* (1945), *Predici de vară* (1947), și *Cioburi fumurii* (1957).

E i n a r S k j æ r a a s e n (Norvegia) (1900—1966)

Născut la Trysil, a absolvit Colegiul din Rena. În 1936 a debutat cu volumul de versuri *Reflexe*, după care au urmat: *Pași îndărătul ușii* (1938), *Primăvară ciudată* (1941), *Ea ridică sapa* (1945), *Dansează-mi cîntecul, plînge-mi melodia* (1948), *Toate cîntecele mele* (1956), *Pulbere de flori și vînt* (1950), *Să nu calci iarba în picioare* (1955), *Cîntec în septembrie* (1965). Liric declarat tradiționalist.

R a g n v a l d S k r e d e (Norvegia)

Născut în 1908, a debutat în 1952. În lirica sa, scrisă în *ny-norsk*, al cărui fanatic partizan a fost de la primul volum, Skrede practică temele tradiționale: dragostea față de pămîntul natal și străvechile Sagas, dar și pasiunea pentru puritatea și intransigența morală. În 1955 a tipărit *Pasărea*

albă, urmată de *Îndărătul celui din urmă ton de albastru* (1961) şi *De la izvor la mare* (1962).

Jacob Jóhannesson Smári (Islanda)

Născut în 1889, a studiat la Reykjavík şi Copenhaga filologia nordică veche. Ziarist şi profesor, este pasionat de natură.

A publicat volumele: *Primăveri răcoroase* (1930), *Între furtuni şi curenţi* (1936), *Privind spre soare* (1939).

Jørgen Sonne (Danemarca)

Născut în anul 1925, Sonne e supranumit un poet al drumeţiei, într-atît e pasionat de călătorii, în viaţa şi în lirica sa. Traducător din Rimbaud, Chaucer, Ezra Pound, Villon, Flaubert.

A publicat volumele de versuri: *Poezii scurte* (1950), *Delfini în pădure* (1951), *Într-o epocă vie* (1952), *Suită italiană* (1954), *La mijlocul drumului* (1960), *Cercuri* (1963), *Poezii alese* (1965).

Davið Stefánsson (Islanda) (1895–1964)

Născut în 1895 la Fagriskógur în Islanda de Nord, ca fiu de fermier, a absolvit Colegiul la Reykjavík în 1919, studiind apoi filozofia la Copenhaga. A lucrat multă vreme ca bibliotecar la Akureyri (Islanda de Nord). A fost deputat în Parlament. A scris romane şi piese de teatru cu subiecte istorice, fiind socotit cel mai însemnat romantic islandez al secolului XX şi poetul naţional al Islandei.

Dintre volumele de versuri cităm: *Seminţe* (1924), *Poeme noi* (1929), *Prin ţară* (1933), *Din nord* (1937), *Rime despre voinicul Oddur* (1938), *Poeme* (1947).

Figura centrală a romanului său, *Solon Islandus*, e un vagabond cuprins de megalomanie, menit să simbolizeze tragedia Islandei.

Steinn Steinarr (Islanda)

Pseudonimul lui Aðalsteinn Kristmundsson. Poetul s-a născut în 1908 la Ísafjarðardjúp, în nord-vestul Islandei şi a copilărit la ţară. Autodidact de o mare integritate morală, e considerat întemeietorul poeziei moderne în Islanda. Tema îndoielii revine ca o obsesie în lirica sa, care îmbină ironia delicată cu satira amară.

Dintre volumele de versuri, cităm: *A ars cu flacără roşie* (1934), *Poeme* (1934), *Urme în nisip* (1940), *Călătorie fără ţintă* (1942), *21 scene despre sufletul omului* (reluînd, ca într-un libret de balet, miturile şi aventurile eroilor antici), *Timp şi apă* (1948).

Stephán G. Stephánsson (Islanda) (1853–1927)

Născut la Kirkjuholl, în nordul Islandei, în casa unui fermier, a emigrat în America în 1873 ca pionier în Wisconsin, apoi în Dakota de Nord, în fine în Markerville-Alberta, unde a trăit pînă la sfîrşitul vieţii. Autodidact, a fost un poet prolific. Cel dintîi volum, *În plin aer*, a apărut în 1894. Următorul, *Călătorind şi zburînd*, şi l-a publicat în 1900. *Înapoi spre casă* a apărut în 1917.

Harald U. Sverdrup (Norvegia)

Născut în 1903 a urmat cursurile Universităţii din Oslo şi Wadham College (Oxford) între 1948 şi 1949. Colaborator la publicaţia literară *Vinduet (Fereastra)*, cel mai important „magazin" din Norvegia. A editat o culegere antologică din poemele lui Ørjasæter.

Ca volume de poezie, amintim: *Vis şi dorinţă* (1948), *Veşnic înălţînd Turnul Babel* (1949), *El îşi regăseşte iubita* (1952), *Noaptea care cîntă* (1955), *Focul Sfîntului Elm* (1958), *Fantezia ursului alb* (1961), *Cîntec pentru soare* (1964).

Lasse Söderberg (Suedia)

Născut în 1931, prolificul poet a debutat în 1952 cu volumul *Adnotări la un ecou*, urmat de *Peisaj cu femei* (1953), *Acrobații* (1955), *Pasărea în palmă*, *Pîinea și dragostea* și *Sufletul care urlă* (1959), în fine *Ceea ce e schimbător*, *Poartă cu broaște*, *Locuință* și *Poem fără privighetori*, apărute, toate, în 1965. Lasse Söderberg e traducătorul lui Léopold Sédhar Senghor și Blas de Otero.

Edith Södergran (poetă suedeză din Finlanda) (1892—1923)

Născută la Petersburg, ca fiică a unui inginer, suferindă de piept, internată în diverse sanatorii europene, poeta s-a retras la Raivola, în Finlanda, unde și-a sfîrșit zilele. Poezia sa, trecută prin experiența expresionistă, se desfășoară în peisajul nordic cu lacuri, păduri, nopți irizate, poeta înălțînd în acest cadru un imn vieții pe care o trăiește, cu conștiința sfîrșitului apropiat. Poezia sa, descoperită în toată amploarea ei abia după moarte, e azi socotită ca o cotitură a liricii nordice spre sensibilitatea modernă a veacului.

În timpul vieții a publicat o culegere de *Poeme* (1916), urmate de *Liră de septembrie* (1918), *Umbra viitorului* (1923), iar în 1925 s-a tipărit postum *Țara care nu e*, pentru ca în 1949 să apară ediția *Operelor complete*.

Per Sörensen (Danemarca)

Născut în 1941, la Copenhaga, în familia unui profesor de limbi romanice, Per Sörensen practică, după un debut ca pictor, o poezie apropiată de *ciné-vérité*.

A publicat în 1965 volumul de versuri *Tigrul din Cardiff*.

Poul Sörensen (Danemarca)

Născut în 1906 la Arrhus; a absolvit colegiul în 1924, lucrînd apoi ca traducător, ziarist și autor de reviste teatrale. Antifascist activ în timpul ocupației, a publicat volumele: *Aprilie în Danemarca* (1942), *Minciuni și versuri* (1946) și *Cîntece ale Europei* (1947).

Ragnar Thoursie (Suedia)

Născut în 1919, la Katrineholm. După absolvirea colegiului, a studiat psihologia la Universitatea din Stockholm. Existența și-a cîștigat-o lucrînd ani întregi ca funcționar al unei societăți de asigurare. Poezia sa e obsedată de sonoritățile mării, de miturile vechi asociate temelor rustice, totul proiectat într-un univers oniric caracteristic.

Dintre volumele de versuri, cităm: *Ochiul de smalț* (1945), *Lumina zilei* și *Texte noi* (1952).

Astrid Tollefsen (Norvegia)

Născută în 1897, la Porsgrund, ca fiică a unui inspector școlar, a lucrat două decenii ca funcționară. Actualmente locuiește la Copenhaga.

Dintre volumele sale de poezie, cităm: *Portret în oglindă* (1947), *Nopți de călătorie* (1948), *Înainte de a închide scrisoarea* (1949), *O nouă fereastră* (1958), *Înainte de a nu fi prea tîrziu* (1960), *Pasărea albastră* (1963), *În pragul nopții* (1966), *Întîmplări* (1967).

Tomas Tranströmer (Suedia)

Născut în 1931, la Stockholm, în familia unui gazetar, e de profesie psiholog, și anume psiholog de penitenciare. Ca poet e socotit un mentor al generației tinere.

A publicat pînă acum volumele: *17 poeme* (1954), *Lumini de acasă de luat la drum* (1958), *Cerul pe jumătate terminat* (1963).

Arvo Turtiainen (Finlanda)

Născut în 1904, a practicat numeroase meserii înainte de a debuta în poezie, în 1936. A fost unul dintre fondatorii grupării de stînga „Kiila"; închis pentru opiniile sale politice, după primul război mondial.

Dintre volumele sale cităm: *Cotitura* (1937), *Sub nori* (1939), *M-am întors acasă* (1944), *Cîntec în cercul de piatră și fier* (1945), *Cîntec despre timp și iubire* (1956), *Toamnă și primăvară* (1959), și *Eu, desculțul* (1962).

V

Aslaug Vaa (Norvegia) (1899—1964)

Născută în 1899, la Telemark, într-o familie de artişti cu prestigiu, a fost în acelaşi timp dramaturgă şi poetă. Limba în care a scris a fost *ny-norsk*.

Dintre volumele sale de versuri, citâm: *Drumul spre nord* (1924), *Umbră şi ţărm* (1935), *Farmec* (1936), *Pe marginea drumului* (1939), *Urme de paşi* (1947).

Katri Vala (Finlanda) (1902—1944)

Născută la Muonio ca fiică a unui pădurar din Laponia; după absolvirea colegiului, în 1919, îşi cîştigă existenţa ca institutoare. Între 1933—1939 colaborează la revista *Tulenkajat* şi face parte din mişcarea de stînga al cărei nucleu se află în redacţia revistei. Moare de tuberculoză.

Amintim ca volume de versuri: *Livada de departe* (1924), *Poarta albastră* (1928), *Pe cheiul pămîntului* (1930), *Întoarcerea* (1934), *Arde vreascul inimii* (1942); *Operele complete* au apărut în 1945.

Thorsteinn Valdimarsson (Islanda)

Născut în 1918, a studiat muzica şi teologia şi a fost mulţi ani profesor de muzică.

A publicat volumele: *Primăvara sălbatică* (1946), *Conversaţiile corbilor* (1954), *Întoarcerea acasă* (1956).

Marja-Liisa Vartio (Finlanda) (1924—1966)

Născută la Säämінki, Marja-Liisa Vartio e o poetă de viziune mitică. Atmosfera poeziei sale e de vis, expresia însă realistă. A publicat atît poezie, cît şi scurte proze şi romane.

Dintre volumele de versuri, citâm: *Cîmpii* (1952) şi *Cunună* (1953).

Karl Vennberg (Suedia)

Născut în 1910, la Blådinge-Smaland, ca fiu al unui mic arendaş, a absolvit Colegiul din Lund şi a urmat, prin corespondenţă, cursurile Universităţii din Stockholm, în timp ce îşi vedea de munca cîmpului. A fost critic literar la ziarul *Aftonbladet* şi colaborator la revistele *B.L.M.*, *Anul 40*, şi *Utsikt (Perspectivă)*. E traducător al lui Kafka, al cărui pesimism nu a rămas fără urmări în lirica proprie.

Dintre volumele de versuri, amintim: *Imn şi foame* (1937), *Calendar* (1945), *Versuri din jurul anilor 40* (1946), *La pescuit* (1949), *Răscruce de străzi* (1952), *Exerciţii de primăvară* (1952), *Cîmp vizual* (1954), *Sub pomul roşu* (1955), *Postscriptum* (1960).

Halldis Moren Vesaas (Norvegia)

Născută în 1907, fiica scriitorului Sven Moren, căsătorită cu poetul Tarjei Vesaas. Scrie în special versuri pentru copii într-unul din dialectele norvegiene. A publicat şi un roman. Scrie, ca şi soţul ei, Tarjei Vesaas, în *ny-norsk*.

Dintre volumele lirice, amintim: *Dimineaţa* (1930), *Ţărmi* (1933), *Mîini fericite* (1935), *Cuvinte din vremea cea grea* (1945), *Arborele* (1947), *Într-o pădure* (1955).

Tarjei Vesaas (Norvegia)

Poet de origină ţărănească, Tarjei Vesaas, născut în 1897, a debutat în 1924 ca romancier înzestrat cu un fin simţ psihologic (examenele de conştiinţă sînt tema centrală a cărţilor sale).

Dintre volumele de poezie, amintim: *Izvoare* (1916), *Joc şi fulger* (1947), *Drum bun, călători!* (1949), *Ţara focurilor amăgitoare* (1953), *Înnoiţi-vă, vise!* (1956).

Nils Collett Vogt (Norvegia) (1864—1937)

Născut la Oslo, într-o familie burgheză, a studiat dreptul, cîştigîndu-şi apoi existenţa ca ziarist. A călătorit mult, printre altele în Franţa şi Italia. E primul poet socialist al Norvegiei, pasionat al naturii. A publicat paralel romane şi memorii.

Volumele sale de versuri se intitulează: *Poeme* (1887), *Din toamnă în primăvară* (1894), *Pîine scumpă* (1900), *Focuri de septembrie* (1907), *Întoarcerea acasă* (1917), *Seară de martie* (1922), *Vînt şi val* (1927), *O viaţă în poezie* (1930).

P. S. Jón úr Vör (Islanda)

Născut în 1917, în Islanda de apus, lucrează ca bibliotecar. A debutat în 1937 cu volumul *Bat în poartă,* al cărui cadru liric îl constituie satul natal de pescari. Expresia e simplă, tonul niciodată amar.

Din cele şapte volume, amintim: *Un respiro între două războaie* (1942), *Satul de pescari* (1946), *Pescăruşi de iarnă* (1960), *Pădurea fosforescentă* (1965).

W

Herman Wildenvey (Norvegia) (1886—1959)

Pseudonimul lui Herman Portaas. A urmat şcoala la Oslo, apoi un seminar teologic în S.U.A., dar a practicat mai mult poezia decît liturghia. La întoarcerea în Norvegia, a devenit poetul prin excelenţă al temelor erotice. A tradus din lirica engleză.

Dintre volume cităm: *Campanula* (1903), *Poeme* (1908), *Poveştile anului* (1913), *Gobelinuri în cuvinte* (1920), *Cîntecele zilei* (1921), *Oglinda stelelor* (1933) şi *La fîntîna cîntecelor* (1947).

Maria Wine (Suedia)

Născută la Copenhaga în 1912. Soţia lui Artur Lundkvist. Erotica e tema preferată a poeziei sale.

A publicat: *Vîntul în beznă* (1943), *Gol ca lumina* (1945) şi *Tălpi fierbinţi* (1947).

Ole Wivel (Danemarca)

Născut la Copenhaga în 1921, într-o familie de negustori, absolvent al colegiului în 1939, a studiat literele la Universitatea din Copenhaga, a călătorit apoi prin Europa. Conduce o editură proprie pe lîngă care a fondat în 1946 magazinul literar *Heretica.*

Ca volume de poezii, cităm: *Poeme* (prima culegere a apărut în 1943, cea de a doua în 1944), *Sub semnul Peştelui* (1948), *Elegii de echinox* (1949), *Nike* (1958), *Templul Cibelei* (1961).

A tipărit şi o culegere de eseuri şi articole intitulată *Poezie şi existenţă* (1953) şi o alta, *Arta şi războiul*, 1965.

E membru al Academiei regale daneze.

Ø

Tore Ørjasæter (Norvegia)

S-a născut în 1886, ca fiu al unui învăţător rural, în valea Gudbrand din Norvegia centrală, din care aproape nu s-a clintit din pricină de boală, îndeletnicindu-se cu munca cîmpului. Poezia sa oscilează între dragostea faţă de priveliştile natale şi nostalgia drumurilor. A publicat şi povestiri şi piese de teatru.

Dintre volumele de versuri amintim: *Moştenirea familiei* (1908), *În văi* (1910), *Gudbrand Langleite* (1913), *Cîntecul focului* (1924), *Prin purgatoriu* (1925), *Umbra* (1927), *Cîntecul rîului* (1932), *Arborele vieţii* (1945) şi *Voinţă şi destin* (1946).

Arnulf Øverland (Norvegia)

Născut în 1889 la Kristiansund, a studiat filologia la Universitatea din Oslo, unde a început să lucreze ca ziarist şi mai tîrziu ca scriitor liber-profesionist. Pesimist şi sceptic la începuturile sale, s-a alăturat după primul război mondial grupului de utopişti sociali „Mot Dag“ („Către zori“). În timpul ocupaţiei, Øverland a fost arestat şi internat în lagărul de concentrare de la Sachsenhausen. Lupta de rezistenţă a fost sursa lui statornică de inspiraţie. A publicat poezii, povestiri şi drame.

Dintre volumele de versuri, cităm: *Festivalul solitar* (1911), *Pîine şi vin* (1919), *Muntele albastru* (1927), *Să vor-*

bim serios (1940), *Vom supraviețui* (1945), *Înapoi la viață* (1946), *Pescarul și sufletul său* (1950), *Sabia de dincolo de ușă* (1956), *Dacă Dumnezeu s-ar sătura de noi* (1957), *Am fost în grădina de trandafiri* (1960), *Pe muntele Nebo* (1962) și *Clipele vieții* (1965).

Anders Österling (Suedia)

Născut în 1884, la Hälsingborg în Skamo, ca fiu al unui gazetar, a absolvit colegiul în 1904 și a studiat la Universitatea din Lund. În 1927 a fost numit *Doctor honoris causa* al aceleiași Universități, unde a lucrat ca bibliotecar între 1913 și 1919. Din 1927 pînă în 1936 a fost criticul literar al ziarului *Stockholms-Tidningen.* Din 1919 e membru al Academiei regale suedeze, iar din 1924 a fost ales în Comitetul de decernare al Premiului Nobel. După un debut simbolist, a adoptat și pledat pentru maniera realistă de evocare a peisajului și a oamenilor. A publicat în traducere un volum de Salvatore Quasimodo și *Elektra* de Hugo von Hofmannstahl.

Dintre volumele proprii, amintim: *Preludii* (1904), *Cununi de jertfe* (1905), *Salutări* (1907), *Cîntecul anului* (1907), *Pomi în floare* (1910), *Facle în furtună* (1913), *Cartea idilelor* (1917), *Cîntece din anii de război* (1917), *Cele șapte strune* (1922), *Cinstea pămîntului* (1927), *Muzica mării* (1933), *Prețul vieții* (1940), *Trecerea anilor* (1947), *Frunze de primăvară și de toamnă* (1955).

În 1936 a publicat un volum de eseuri despre teatru.

INDICE ALFABETIC

al scriitorilor nordici traduși ori menționați în prefață, în introducerile la capitole și în notele bibliografice ale culegerii de față.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

M

N

O

P

Q

R

S

T

U

V

W

BIBLIOGRAFIE

a) ANTOLOGII ȘI STUDII GENERALE

20-th Century Scandinavian Poetry, The development of poetry in Iceland, Denmark, Norway, Sweden, Finland, 1900—1950 (Secolul al XX-lea în poezia scandinavă, Dezvoltarea poeziei în Islanda, Danemarca, Norvegia, Suedia, Finlanda, 1900—1950), editată de Martin S. Allwood, Reykjavík, 1950, cu introduceri de Stefán Einarsson (Islanda), Harald Engberg (Danemarca), Harald U. Sverdrup (Norvegia), Johannes Edfelt (Suedia) și Brigitta Parland (Finlanda)[1].

[1] Traducerile în engleză sînt semnate de: Charles S. Allwood, Martin S. Allwood, Carl Anderson, Magnús Á. Árnason, Helen Asbury, Joseph Auslander, James Binder, Páll Bjarnason, Emil Boyson, Sonia Cannata Westerman, S. Foster Damon, Lennart Edberg, Lars Forssell, Axel Fredenholm, Thorild Fredenholm, G. M. Gathorne-Hardy, Olle Hallin, Sven Hamrell, Kerstin Hane, Einar Haugen, Piet Hein, Terence Heywood, Robert Silliman Hillyer, John Hollander, Richard Impola, Jakobina Johnson, Skuli Johnson, Sanford Kaufman, Grant Keener, Robert Prescott Keigwin, Norman Kelvin, Watson Kirckonnell, Gerhard Knoop, Knut Kolsrud, Bertil Lange, G. Kenneth Laycock, C. D. Locock, Knud K. Mogensen, Carl Nesjar, Karl Olson, Mary Roos, Caroline Schleef, Stephen Schwartz, Bernard Spiwack, Charles Wharton Stork, Cid Erik Tallqvist, Anthony Thompson, Barbara Tyler, Anne Ujvary, Richard Beckman Vowles, Arthur Wald, Helge Westermann, Inga Wilhelmsen Allwood, Andreas Zachariassen.

Introduction to the Scandinavian litterature by Elias Bressdorff and Donald Popperwell *(Introducere în literatura scandinavă*, de E.B. şi D.P.), Copenhaga, Ed. Universitară, 1951.

Sovremennaia skandinavskaia poezia (Poezia contemporană scandinavă), antologie editată de E. Dolmatovski, Moscova, 1959.

Un demi-siècle de poésie, Anthologie poétique (O jumătate secol de poezie, Antologie de poezie), vol. II, publicat de „Maison du Poète", Dilbeek, 1955.

Storia delle letterature della Scandinavia (Cele mai frumoase pagini ale literaturii din Scandinavia) de Mario Gabrieli, Nuova Academia, Milano, 1958.

Museum der modernen Poesie (Muzeul poeziei moderne), întocmit de Hans Magnus Enzensberger, Ed. Suhrkamp, Frankfurt pe Main, 1960.

Panorama moderner Lyrik, Gedichte des 20-ten Jahrhunderts (Panorama liricii moderne, Poezii ale sec. al XX-lea), editată de Günther Steinbrinker în colaborare cu Rudolf Hartung, la Sigbert-Mohn Verlag, München, 1960.

Skandinav költök (Poeţi scandinavi), antologie alcătuită de Henrik Hajdu, Ed. Magvetö, Budapesta, 1964.

Meridiane, Pagini despre literatura universală contemporană, de A. E. Baconsky, Bucureşti, E.P.L., 1965.

b) ANTOLOGII ŞI STUDII PE ŢĂRI

DANEMARCA

Anthologie de la littérature danoise (Antologia literaturii daneze), redactată şi prefaţată de F. I. Billeskow Jansen,

publicată în anul 1964, în limba daneză şi franceză, la Edition Montaigne, Aubier, Paris.

Dansk Lyric (Lirica daneză) în patru volume, antologie redactată de Carl Bergstrom Nielsen, Ed. Gyldendal, Copenhaga, 1960.

Danish litterature (Literatura daneză), de George C. Schoolfield, studiu publicat în revista „Books Abroad" (Cărţi străine), editată de Fundaţia americano-scandinavă, în 1962.

La littérature danoise — 1964 (Literatura daneză — 1964), de Emil Frederiksen, studiu editat sub auspiciile Asociaţiei pentru difuzarea literaturii daneze, în 1965.

Præsentation 40 danske Digter efter Kriegen (Prezentarea a 40 poeţi danezi de după război), profiluri creionate de Jørgen Gustava Brandt, Ed. Gyldendal, Copenhaga, 1966.

ISLANDA

Ljódt Ungra skálda (Poezia tinerilor poeţi), 1944—1954, selecţie de Magnús Asgarsson, Reykjavík, 1954.

Izlensk Ljód (Poezie islandeză), 1944—1953, antologie editată de Gil Gudmundsson, Gudmundur Gíslason Hagalin şi Phorarinn Gudnason, Reykjavík, 1958.

Icelandic lyrics (Lirici islandezi), poeme traduse din islandeză de Richard Beck, Reykjavík, MCMXXX.

Modern Icelandic Poetry (Poezia islandeză modernă), studiu de Sigurdur A. Mágnusson, apărut în *Icelandic Review*, în 1963, urmat de traduceri de versuri semnate de Magnús Á. Árnason.

FINLANDA

Poètes finnois (Poeţi finezi), culegere şi traducere de Henry G. Gröndal, Ed. Seghers, Paris, 1951.

Voices from Finnland (Glasuri din Filanda), culegere alcătuită de Elli Tompuri, Ed. Sanoma, 1953.

Moderne finnische Lyrik (Lirica fineză modernă), selecţie şi traduceri de Manfred Pieter Hein, Ed. Vandenhoel and Ruprecht, Göttingen, 1962.

Introducere la „Kalevala", semnată de Ion Marin Sadoveanu (la traducerea în proză de Barbu Brezianu), Ed. Gorjan, 1942.

NORVEGIA

Norske Kjaerlighetsdikt (Poezii norvegiene de dragoste), culegere editată de Peter Magnus, Ed. Gyldendal, 1957.

De 100 beste dikt (100 poezii din cele mai bune), culegere redactată de Peter Magnus, Ed. Gyldendal, 1962.

Facetter (Faţete), 50 de nume, 60 de poezii, Antologie lirică norvegiană de Odd Solumsmoen, Ed. Clubul cărţii norvegiene, 1962.

Hevet, døden og Kjaerligheten (Marea, moartea şi dragostea), culegere redactată de Per Arneberg, Ed. Clubului cărţii norvegiene, 1964.

Norsk Lyrikk Mellom Krigstidden (Lirica norvegiană interbelică), antologie redactată de Per Arneberg, Ed. Gyldendal, 1966.

Norsk Lyrikk Etterkrigstidden (Lirica norvegiană postbelică), antologie redactată de Georg Johannesen, Ed. Gyldendal, 1966.

Efter Krigs Dikt (Poezia de după război), antologie redactată de Willy Dahl, Ed. I.W. Eiden, 1966.

Nynorsk Lyric (Lirica neonorvegiană) de Johs A. Dale, Bjarte Birkeland, Erling Nielsen şi Halldis Moren Vesaas, 1966, Det Norske Samtlaget.

History of Norvegian Litterature (Istoria literaturii norvegiene) de Harald Beyer, editată în traducere la New York, 1956.

Dikt in 1959 (Poezie in 1959), de Harald U. Sverdrup, studiu apărut în revista *Vinduet*, nr. 4/1959.

Ny lirikk 1960 (Lirica nouă 1960), studiu de Nils Brantzeg, apărut în revista *Vinduet*, nr. 4/1960.

Mellânar norsk dikt (Ani de tranziţie în lirica norvegiană), studiu de Stig Carlson, apărut în revista *Vinduet*, nr. 4/1961.

Høstens lyrikk (Lirica toamnei) de Harald U. Sverdrup, studiu apărut în revista *Vinduet*, nr. 4/1962.

Norske litteratur historie (Istoria literaturii norvegiene) de Harald Beyer, completată şi revizuită de Edv. Beyer, Ed. Aschehoug, 1963.

Die norvegische Literatur nach 1960 (Literatura norvegiană după 1960) de Edv. Beyer, apărut în *Schweitzer Monatshefte* (Heft nr. 5/Aug. 1965).

Ordene og Verden (Cuvintele în Univers), zece analize ale poeziei moderne norvegiene, o colecţie de studii editate şi prefaţate de Willy Dahl, Ed. Universitară, Oslo, 1966.

Norvegian Literature (Literatura norvegiană) de George C. Schoolfield apărută în *Books Abroad*, revista Fundaţiei americano-scandinave, 1962.

SUEDIA

Der unga lyriken (Lirica tînără), antologie de Sten Selander, Ed. Bonniers, 1945.

Querschnitt durch die schwedische Lyrik des 20-ten Jahrhunderts (Secţiune prin lirica suedeză a sec. al XX-lea) de Nelly Sachs, Ed. Aufbau, Berlin, 1947.

Anthologie des poètes suédois contemporains (Antologia poeților suedezi contemporani) de Jean Victor Pellerin, Ed. Stock, Paris, fără an.

40-tals Lyrik (Lirica anilor 40) de Bengt Holmqvist, Ed. Bonniers, Stockholm, 1951.

50-tals Lyrik (Lirica anilor 50), antologie de Bengt Holmqvist şi Folke Isaksson, Ed. Bonniers, Stockholm, 1955.

La poésie suédoise contemporaine (Poezia suedeză contemporană), selecţie şi traducere de Jean-Clarence Lambert, Ed. Falaise, Paris, 1956.

Aber auch diese Sonne ist heimatlos (Dar şi soarele acesta e fără patrie), culegere şi traducere din lirica suedeză de Nelly Sachs, Ed. Georg Büchner, 1956.

Schwedische Gedichte (Poezii suedeze), culegere şi traducere de Nelly Sachs, Ed. Hermann Luchterhand, Neuwied und Berlin, 1965.

La littérature suédoise (Literatura suedeză) de Ingvar Holm şi Magnus von Platen, Ed. Centrului de informaţie suedez, Stockholm, 1957.

Les courants françaises dans la littérature suédoise d'après-guerre (Curentele franceze în literatura suedeză de după război) de Gunnar Brandel, în *La Suède et l'Europe* (Révue suédoise), fără an.

The Poetry of Freedom (Poezia libertăţii) de Lars Bäckström în culegerea *Sweden writes (Suedia scrie)*, Stockholm, 1963.

Le lyrisme en Suède (1920-1940) (Thèse à l'Université de Paris) de Fréderic Durand, 1962.

c) POEŢI

DANEMARCA

Jørgen Gustava Brandt: *Un ou în barba mea*, Ed. Glydendal, 1966.

Jørgen Sonne: *Cercuri*, Ed. Glydendal, 1963.

Poul Borum: *Ea*, Ed. Glydendal, 1963.

Inger Christiansen: *Iarbă*, Ed. Glydendal, 1964.

Per Sørensen: *Tigrii din Cardiff*, Ed. Glydendal, 1965.

FINLANDA

Arvo Turtiainen şi Elvi Sinervo: *Ruf des Menschen (Chemarea omului)*, Ed. Aufbau, Berlin, 1955.

ISLANDA

Einar Bragi: *Hreintarnir (Lacuri limpezi)*, Reykjavik, 1962.

Jón Óskar: *La nuit sur nos épaules (Noaptea pe umerii noştri)*, versiune franceză de Regis Boyer, Reykjavik, 1966.

NORVEGIA

Nordhal Grieg: *Poèmes choisis (Versuri alese)*, Ed. Seghers, Paris, 1958.

Astrid Hjertenæs-Andersen, Gunvor Hofmo, Astrid Tollefsen: *Trei timbre*, Ed. Clubul cărţii norvegiene, 1963.

Peter R. Holm: *Noaptea vine mai tîrziu*, Aschehoug, 1959.

Astrid Hjertenæs-Andersen: *Dejun la iarbă verde*, 1964.

SUEDIA

Gustav Fröding: *Dikter (Poezii)*, Ed. Bonniers, 1955.

Hjalmar Gullberg: *Gedichte (Poezii)*, trad. Erich Furreg, Ed. Bergland, Viena, 1962.

Pär Lagerkvist: *Gedichte (Poezii)*, trad. Erich Furreg, *ibid.*

Artur Lundkvist: *Eine Windrose für Island (O roză a vînturilor pentru Islanda)*, trad. de Peter Hamm, Friedrich Egge, Nelly Sachs, A. O. Schwede, Ed. Volk und Welt, Berlin, 1962.

* * * *Feu contre feu (Foc contra foc)*, trad. de Jean Clarence Lambert, Ed. Falaise, Paris, 1956.

Harry Martinson: *Gedichte (Poezii)*, trad. de Erich Furreg, Edit. Bergland, Viena, 1962.

Andreas Österling: *Gedichte (Poezii)*, *ibidem.*

Erik Lindegren: *L'homme sans voie (Omul fără cale)*, trad. de Jean Clarence Lambert, Ed. Seghers, 1952.

Le sacré de l'hiver (Sfințenia iernii), Ed. Mercure de France, 1962.

Gunnar Ekelöf: *Tard sur terre (Tîrziu pe pămînt)*, trad. de Jean Clarence Lambert, Ed. Stock, 1956.

Karin Boye: *Brennendes Silber (Argint arzător)*, trad. de Hildegard Dietrich, cu un eseu introductiv de Zenta Maurina, Verlagsdruckerei G.M.B. Memmingen, 1963.

Karl Vennberg: *Poesie*, text bilingv suedez și german, trad. de Hans Magnus Enzensberger, Ed. Suhrkamp, Frankfurt pe Main, 1965.

Nils Ferlin: *Dikter (Poezii)*, Ed. Bonniers, 1964.

CUPRINS

NORVEGIA

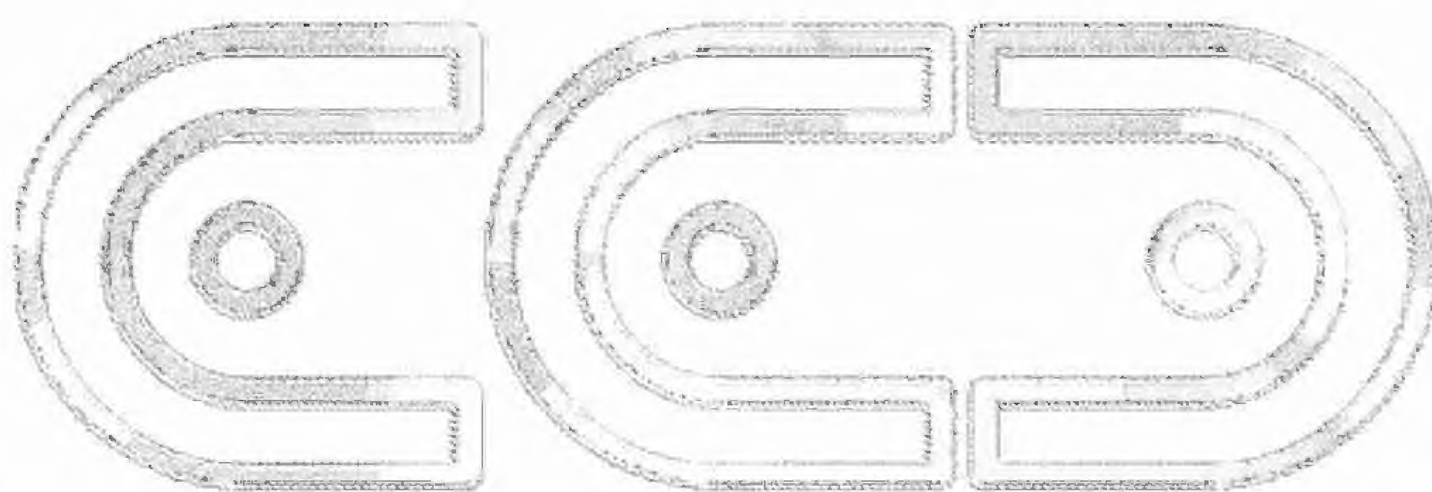
SUEDIA

Redactor responsabil : ION ACSAN
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Dat la cules 11.03.1968. Bun de tipar 10.07.1968. Apărut 1968. Tiraj 30 175 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 12,68. Coli tipar 12,25. A. nr. 22 544/1968. C.Z. pentru bibliotecile mari şi mici 8—1(08)=59.

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

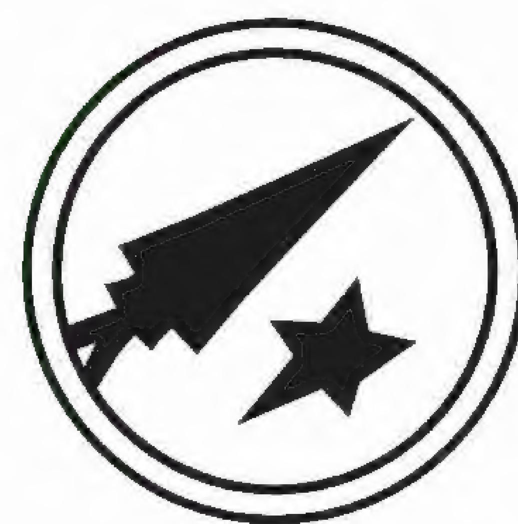
Anonim

și

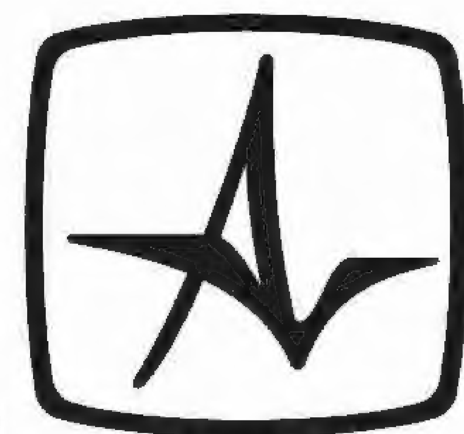
CAT Graur

Antwerpen

2024

